

arsboni

elektronikus folyóirat

III. évfolyam
2015. évi 1. szám

www.arsboni.hu
ISSN 2064-4655

Kiadja a Stádium Intézet
Budapest, Akadémia utca 11. mfsz. 3/A
stadiumintezet@gmail.com
arsboni@arsboni.hu

Felelős szerkesztő:
Orbán Endre

Szerkesztők:

Dobos Zoltán
Gál István
Klemencsics Andrea
Kocsis Gergő
Mátyás Ferenc
Milánkovich András
Molnár Benedek
Nagy Gergő
Németh Márton

Rokob Balázs
Szabó Tibor Zsombor
Szentgáli-Tóth Boldizsár
Szalbot Balázs
Tóth Mónika
Tóth Péter
Trombitás Mónika
Weidinger Péter

TARTALOMJEGYZÉK

ELEMZÉSEK	3
Milánkovich András: Hogyan ne érveljen az Alkotmánybíróság? – széljegyzetek a TÉSZ-végzéshez	3
Hajdu Rita – Szabó Tibor Zsombor: A zebrán sem biztonságos	10
Nagy Gergő – Szabó Tibor Zsombor: dr. vagy Dr.?.....	13
BESZÁMOLÓ	19
Rajnai Anna Éva: Új kártérítési jog?	19
STRASBOURG FIGYELŐ	26
Klemencsics Andrea: Embertelen fogvatartási körülmények a magyar börtönökben.....	26
Klemencsics Andrea: Szóbeli meghallgatás elmaradása, trafikbotrány és ironizálás a bíróságon.....	30
ARS FORI.....	34
Orbán Endre: Felsőoktatási körkép.....	34
Több mint jogászképzés – Bemutakozik a Debreceni Egyetem.....	34
Minőség 1667 óta! – Bemutakozik az Eötvös Loránd Tudományegyetem.....	38
KREáld a jövőd! – Bemutakozik a Károli Gáspár Református Egyetem	43
Jó tudni! – Bemutakozik a Miskolci Egyetem	46
Egyetem? Pázmány! – Bemutakozik a Pázmány Péter Katolikus Egyetem.....	49
Te vagy a lehetőség! – Bemutakozik a Pécsi Tudományegyetem.....	57
Tanulj a legjobbaktól – légy Te a legjobb! – Bemutakozik a Széchenyi István Egyetem	59
Ahol a tudás és a szándék találkozik – Bemutakozik a Szegedi Tudományegyetem.....	63

ELEMZÉSEK

Milánkovich András:

Hogyan ne érveljen az Alkotmánybíróság? – széljegyzetek a TÉSZ-végzéshez

Január 21-én közzétett végzésében¹ az Alkotmánybíróság megszüntette azt az eljárást, amely a Szegedi Ítéltábla indítványára azért folyt, hogy a testület megvizsgálja: összhangban áll-e a ténylegesen életfogytig tartó szabadságvesztés (a továbbiakban: TÉSZ) hazai szabályozása az Emberi Jogok Európai Egyezményével (a továbbiakban: Egyezmény). Bár a kérdés izgalmas tartalmi vitákkal telíthető emberi jogi dilemma, a döntés ilyesmit nem, helyette aggasztó érveléstechnikai problémák sokaságát veti fel. E cikk ezen érvelési hibákra igyekszik rámutatni.

Talán nem túlzás kijelenteni, hogy érvkészletét és érvelési készségét (pontosabban ezek hiányát) tekintve az utóbbi évek egyik leggyengébb minőségű aktusát tette közzé 2015. január 21-én az Alkotmánybíróság. Ebben megszüntette a TÉSZ és az Egyezmény 3. cikke (kínzás, vagy embertelen, megalázó bánásmód vagy büntetés tilalma) összeegyeztethetőségét vizsgáló eljárást. A tokkal-vonóval durván két és fél oldalas többségi indokolás az indítvány, majd a normatív előzmények (és megváltozásuk) hosszas ismertetése után, „érdemi” részében – többször átszámoltuk – 13 sorban pontosan 2 darab kinyilatkoztatást és ezek összekapcsolására, alátámasztására 0 darab érvet tartalmaz.

Miért fontos, hogy a (bármilyen ügyet eldöntő) bíróságok megfelelően indokolják határozataikat? Elsősorban a törvényesség ellenőrizhetősége és ennek legitimációs hatása miatt. Tevékenysége során a bíróság a jognak van alárendelve, döntéseiben jogi normák alapján a jogot alkalmazza. (E szabály alól az Alkotmánybíróság sem kivétel, bár feladatai és az alkotmányos rendszeren belüli jelentősége sok ponton eltérnek a rendes bíróságokétól.) Elemi követelmény, minimális elvárás tehát, hogy a döntéseket kellőképpen erős, a jogszabályoknak megfelelő indokok támasszák alá: az indokolás legyen következetes, és az érvek egyértelműen vezessenek a következtetésre, legyen világos a közöttük lévő logikai kapcsolat, a következtetés és az ahhoz vezető eljárás pedig feleljen meg a vonatkozó jogszabályoknak. Az indokolásokból ismerhető meg a bíróságok ítélezési gyakorlata is. Ez az ellenőrizhetőség vezet oda, hogy a bírói határozatot az annak alávetett egyén vagy közösség legitimnek, a jogrendből következően szükségszerűnek fogadja el.

I. A konkrét eljárás megindulása és megszüntetése

---

¹ 3013/2015. (I.27.) AB végzés.

Az Alaptörvény az Alkotmánybíróság hatásköréként nevezi meg a jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatát.² E hatáskört az Alkotmánybíróságról szóló törvény (a továbbiakban Abtv.) konkretizálja: mások mellett a bíró kötelezettségévé teszi, hogy forduljon a testülethez akkor, ha szerinte az előtte folyamatban lévő egyedi ügyben alkalmazandó jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközik.³ Büntetőügyek esetén erre törvényi alapot a büntetőeljárásról szóló törvény teremt, amely egyúttal kimondja, hogy ilyen esetben a büntetőeljárást fel kell függeszteni.⁴

A Szegedi Ítéletábrán ítélező büntetőtanács – elfogadva a védő erre irányuló érvelését – 2014. április 3-án úgy döntött, hogy fenti kötelezettségének eleget téve indítványozza az AB eljárását. 2015. január 1-jén azonban hatályba lépett az új büntetés-végrehajtási törvény (a továbbiakban: Bvtv.), amely a TÉSZ-szel sújtott elítéltek esetén rendelkezik a büntetés letöltésének megkezdésétől számított 40 év utáni kötelező kegyelmi eljárás megindításáról.

Az Abtv. úgy rendelkezik, hogy a testület – az Ügyrendjében meghatározottak szerint – kivételesen megszüntetheti az előtte folyamatban levő eljárást, ha az ügy nyilvánvalóan okafogyottá válik.⁵ Az Ügyrend példálódzó felsorolást ad az ide tartozó esetekre.⁶ Ez alapján az eljárás megszüntethető például, ha „az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn, illetve az indítvány egyéb okból tárgytalanná vált.”⁷

II. Az Alkotmánybíróság érvelése és annak hiányosságai

A testület mindössze két deklaratív jellegű, de nagyon fontos megállapítást tesz:

- lényegesen módosult az indítvány benyújtásakor fennállt jogi helyzet, amely az indítványra okot adott;⁸
- az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn.⁹ (vö. az Ügyrend idézett pontjával)

Ezekből vezeti le a rendelkező részben meghatározott jogkövetkezményt, vagyis az eljárás megszüntetését – egyébként anélkül, hogy a két állítást nyelvi eszközökkel egyáltalán összekapcsolná.

Érdemi érvelés alatt most a formális logikai érvelés szabályainak megfelelő okfejtést értjük, amelynek folyamatában a premisszák és a konklúziók egymáshoz való viszonyát vizsgáljuk (azok „jogszerűségét”, megfelelőségét tehát e ponton még figyelmen kívül

² Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés f) pont.

³ Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 32. § (2) bekezdés.

⁴ A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 266. § (1) bekezdés b) pont.

⁵ Abtv. 59. §.

⁶ 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat az Alkotmánybíróság ügyrendjéről (a továbbiakban: Ügyrend) 67. § (2) bekezdés.

⁷ Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pont.

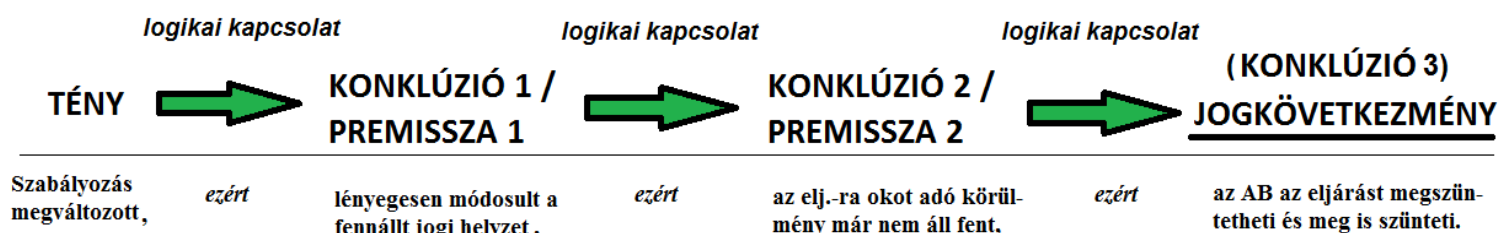
⁸ Indokolás [15].

⁹ Indokolás [18].

hagyjuk). A premissza olyan (jogi) érv, amely egy jogi álláspont (a konklúzió) helyességét érvényesen igazolja, tehát amelyből (amelyekből) az állítás levezethető. A konklúzió pedig „maga a bizonyítandó jogi álláspont, amelynek logikai úton következnie kell a premisszákból.”¹⁰

Röviden tehát a kérdés: következnek-e a konklúziók a premisszákból?

Az érvelésnek az Alkotmánybíróság által bizonyára használni óhajtott váza a következőképpen mutatható be:

Egy lineárisan felrajzolható érvelés képét kapjuk tehát, amely a leggyakrabban alkalmazott érvelési szerkezetnek tekinthető.¹¹ Az ügy ténybeli alapjától két „rész-konklúzió” át (amelyek egyúttal a soron következő állítás premisszái is) logikai kapcsolatok láncával végül eljutunk a **jogkövetkezményhez, mint végső konklúzióhoz**. A végzés szövegéből azonban ennél sokkal zordabb kép látszik kibontakozni, amelyet az érveléstechnikai tankönyvek érvelési hibákat tartalmazó fejezetei bátran emlegethetnek példaként a jövőben:

Az ábra pirossal áthúzva az érvelés hiányát jelöli, bekarikázva pedig azokat a körülményeket, amelyekre az érvelésnek ki kellett volna terjedni, hogy megalapozza a következő (rész-)konklúziót.

¹⁰ Szente Zoltán: *Érvelés és értelmezés az alkotmányjogban*. Dialóg Campus, Budapest–Pécs, 2013. 30. o.

¹¹ Jakab András: Judicial Reasoning in Constitutional Courts: A European Perspective. *German Law Journal*, 2013. 1226. o.

A konkrét problémák az első konklúzióban („lényegesen módosult a fennállt jogi helyzet”) a következők:

- Mivel a bírói indítvány a régi és az új Btk. meghatározott rendelkezéseinek felülvizsgálatát kéri, viszont az AB nem a Btk., hanem a Bvtv. szabályait idézi, nem egyértelmű ezek kapcsolata, azaz: miért tartozik a „fennálló jogi helyzet” szempontjából egy csoportba a támadott Btk. és a felhívott Bvtv.? Miért és hogyan módosíthat a fennálló jogi helyzeten a Bvtv.?
- Nem kapunk választ a következőkre sem: mit jelent a „lényeges” módosulás? Mitől lesz lényeges a fennálló jogi helyzet módosulása?

Az is feltűnik azonban, hogy még ha az első (érvekkel alá nem támasztott) konklúziót el is fogadnánk bizonyítottnak (tehát lényegesen módosult a fennálló jogi helyzet), abból nem következik szükségszerűen a második konklúzió (miszerint az eljárásra okot adó körülmény már nem áll fent).

- Ha – tegyük fel – „lényegesen módosul” is a fennálló jogi helyzet, ez miért implikálná, hogy az eljárásra okot adó körülmény már nem áll fent, hanem elenyészett?
- Egyáltalán: mit tekint az Alkotmánybíróság eljárásra okot adó körülménynek: magát az indítványozáskor hatályos jogi szabályozást, azaz meghatározott jogi normákat? Vagy az indítványozáskor (a jogi normák alapján) fennálló tényleges helyzetet (esetünkben a jogi normákból következő embertelen bánásmódot)? Esetleg egy harmadik módon határozza meg az eljárásra okot adó körülmények körét? Miért azon a módon értelmezi?

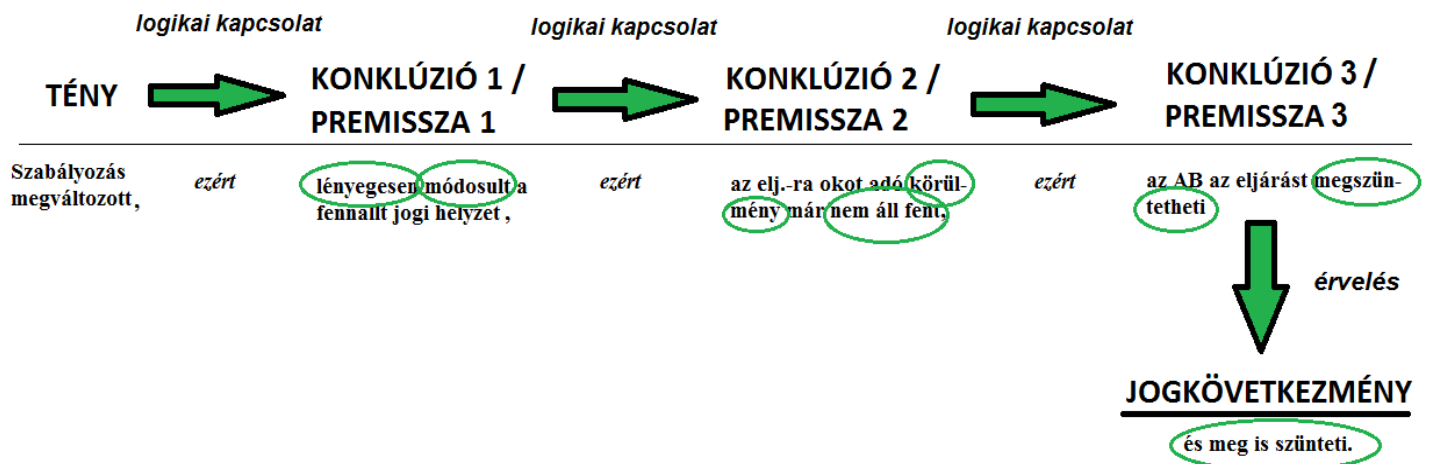
Ha – megint csak a gondolatmenet kedvéért – ezt a második állítást (vagyis hogy az eljárásra okot adó körülmény már nem áll fent) igaznak fogadjuk el, ebből az Abtv. és az Ügyrend idézett rendelkezései alapján már valóban kényszerítően következik, a harmadik konklúzió: hogy az AB megszüntetheti az eljárást. Ez azonban csupán lehetőség, és nem kötelezettség a testület számára (erre utal a feltételes mód). Hiányzik tehát az arra vonatkozó érvelés, hogy a második premissza elfogadása esetén valóban megnyíló eljárás-megszüntetési lehetőségével mi okból élt az Alkotmánybíróság? Miért, milyen szempontok mentén mutatkozik valóban szükségszerűnek az eljárás megszüntetése?

Az AB által felhozott állítások tehát egy mondatba foglalva a következők: „ha lényegesen módosul az indítványra okot adó jogi helyzet, *akkor* az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fent, *tehát* az eljárást az AB megszüntetheti és jelen esetben meg is szünteti.” *(dőlttel itt a logikai kapcsolatokat jelöltem)* Örömteli lenne azt írni, hogy ez a mondat csak az érvelés tömör összefoglalása, de a valóság ezzel szemben az, hogy ez a mondat maga a teljes érvelés.

A bemutatott érvelési hibákat a jogi érveléstechnikai szakirodalom formális (*non sequitur* – kb. „nem következik belőle”) érvelési hibáknak nevezi. Itt – mint láttuk – lényegében

arról van szó, hogy az előfeltevésekből nem következik az érvelő által levont konklúzió, azaz a következtetés nem helyes.¹²

Mindez azonban nem jelenti, hogy a végkövetkeztetés is szükségszerűen helytelen. A konklúzió helyessége ugyanis az ahhoz vezető érveléstől függetleníthető. Ha a hibás premisszák miatt magát a konklúziót is feltétlenül hibásnak minősítenénk, azzal magunk

is megsértenénk a formális logika szabályait és ezzel érvelési hibát követnénk el.¹³ A premisszák és a konklúziók tényleges, jogi tartalmának elemzésére (azaz a TÉSZ és az Egyezmény 3. cikkének az összevetésére) itt nem tudunk kitérni – célunk csupán a formális érvelési hibák feltárása volt.

A teljes és formailag is helyes érvelés a következőképpen modellezhető (zölddel karikázva a külön indokolást igénylő pontok):

III. Dupla öngól?

Feltehető, hogy az AB az indítványt azért utasította el a fenti megállapításokra hivatkozva, mert ebben a jogilag és politikailag is „kényes” ügyben szabadulni akart a döntés terhétől: az Egyezmény és az Európai Emberi Jogi Bíróság azt autentikusan értelmező joggyakorlata alapján a szabályozás (a hatályos, új szabályozás is!) nagy valószínűséggel az Egyezménybe ütközik [ld. Czine Ágnes párhuzamos indoklását és a Lévay Miklós által jegyzett különvéleményt, amelyek látványosan magasabb színvonalú, sokkal kidolgozottabb, a(z alkotmány)jogi érvelés standardjait tiszteletben tartó munkák]. Ennek eldöntését azonban az alkotmánybírák nem akarták magukra vállalni, mondván: jobb, ha az Egyezmény miatt Strasbourg tartja a hátát a magyar közvélemény előtt – az AB inkább várja ki, ameddig döntenek! Az állítás persze konkrét tényekkel nem támasztható alá, ám nem tűnik életszerűtlennek, hogy a „kisebb ellenállás” felé mozdulva

¹² Sente: i.m. 62. o.

¹³ Uo. 64. o.

az AB inkább belemenjen egy ilyen, legalábbis kétes meggyőző erővel rendelkező végzésbe ahelyett, hogy vállalja a döntéssel járó esetleges kritikákat.

Könnyedén előfordulhat azonban, hogy a következő hetekben kiderül: a testület – némi képzavarral élve – duplán talált a saját hálójába. Döntéséhez ugyanis, éppen a saját maga által kimondott „lényegesen módosult jogi helyzet” és ebből következően „eljárásra okot adó körülmények fent nem állása” okán nem fűződhet az ítélt dolog, azaz a *res iudicata* joghatása. Nincs tehát sem elvi, sem gyakorlati akadálya annak, hogy az eljárást kezdeményező bírósági tanács – amennyiben fenntartja álláspontját, miszerint a Btk.-rendelkezések az Egyezménybe ütköznek – az Abtv. és a Be. alapján *mutatis mutandis* újból benyújtsa a korábbival tartalmilag azonos indítványát. Sőt, ami azt illeti, erre a probléma újbóli észlelése esetén törvény kötelezi a bíróságot. (Kivéve persze, ha a 40 évenkénti kötelező kegyelmi eljárás meggyőzte arról, hogy a szabályozás már megfelel az Egyezménynek – azonban az idézett alkotmánybíráknak a többségi indokolással ellentétben szakmailag jól alátámasztott álláspontja más irányba mutat.)

Ebben az esetben az AB már döntékényszerbe kerülne, hiszen:

- nem hivatkozhatna alappal sem a lényegesen módosult jogi helyzeten keresztül okafogyottságra (hacsak nem jön közbe újabb törvénymódosítás),
- sem *res iudicata*-ra, hiszen ő maga mondta ki, hogy az előző indítványhoz képest már mások a körülmények.

Jelenleg tehát a Szegedi Ítéletáblánál pattog a labda – a tanács eldöntheti, hogy fejet hajt a döntés előtt, és nem forszírozza tovább az ügyet, vagy a konfliktust vállalva ismét indítvánnyal fordul az Alkotmánybírósághoz. Kíváncsian várjuk a fejleményeket.

IV. Összefoglalás

Lévay Miklós különvéleménye sokatmondó:

„Az Alkotmánybíróság azonban a többségi álláspont kialakításkor nem tett mást, mint konstataulta a jogszabályi környezet átalakulását. Abban látom a többségi döntés Indokolásának legfőbb hiányosságát, hogy nem szolgál magyarázattal arra, hogy az adott eljárás folytatására okot adó körülmény miért nem áll már fenn, vagy az indítvány egyéb okból miért vált tárgytalanná.”¹⁴

Ezzel a megszüntető végzéssel összességében véletlenül sem az a probléma, hogy az ügy tartalmát, lényegét (azaz a TÉSZ és az embertelen bánásmód esetleges konfliktusát) tekintve szakmai álláspontunktól eltérő következtetésre jutott. Nem ez ugyanis a kérdés; az ügy el sem jutott az érdemi vitáig. Még csak nem is elsődlegesen az a baj, hogy a testület megpróbálja kikerülni a döntést (vagy legalábbis elodázní). Az a legfőbb gond, hogy mindezt bárminemű értékelhető érvelés, indokolás nélkül teszi meg. Ezzel nemcsak óriási támadási felületet enged, hanem az indokolás intézményének alapvető funkcióitól

---

¹⁴ Indokolás [38].

fosztja meg döntését és a jogrendszert. Ez a gyakorlat pedig rossz üzenet és roppantul káros a magyar alkotmányos és jogi kultúra egészére nézve, hiszen kin kérjük először számon ezeket a normákat, ha nem épp a védelmükre és fejlesztésükre hivatott Alkotmánybíróságon?

Hajdu Rita – Szabó Tibor Zsombor:
A zebrán sem biztonságos

Az utóbbi időben szinte nem telt el úgy hét, hogy ne hallottunk volna olyan személyi sérüléssel járó balesetről, amely abból eredt, hogy a járművezetők nem tettek eleget elsőbbségadási kötelezettségüknek a gyalogos-átkelőhelyeknél. A KRESZ vonatkozó rendelkezése igencsak egyértelmű, azonban alkalmazása mintha mégsem lenne problémamentes. Az alábbiakban ennek a szabálynak értelmezésére teszünk kísérletet, a gyalogosok és az autóvezetők biztonságosabb „együtt-közlekedése” jegyében. Hiszen adott esetben emberéletek múlhatnak ezen és néhány km/órán.

A problémakör jogszabályi hátterét a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (a továbbiakban: "KRESZ") adja:

21. § (7) A kijelölt gyalogos-átkelőhelyen áthaladó gyalogosnak a járművekkel szemben elsőbbsége van.

43. § (1) Kijelölt gyalogos-átkelőhelyen a járművel a gyalogosnak elsőbbséget kell adni. Útkereszteződésnél a bekanyarodó járművel - kijelölt gyalogos-átkelőhely hiányában is - elsőbbséget kell adni a gyalogosnak, ha azon az úttesten halad át, amelyre a jármű bekanyarodik.

43. § (2) Azt a helyet, ahol az (1) bekezdés értelmében a gyalogosnak elsőbbsége van, a jármű vezetőjének csak olyan sebességgel szabad megközelítenie, hogy a jármű vezetője az elsőbbségadási kötelezettségének eleget tudjon tenni. A jármű vezetőjének a kijelölt gyalogos-átkelőhelyet csak fokozott óvatossággal és olyan sebességgel szabad megközelítenie, hogy a járművel, amennyiben szükséges, a gyalogos átkelőhely előtt meg is tudjon állni.

A 21. § (7) és a 43. § (1) bekezdésekben szereplő elsőbbségadási kötelezettség világos és egyértelmű követelményt támaszt a járművezetőkkel szemben, míg a 43. § (2) bekezdésben megjelenő fokozott óvatosság és mérsékelt sebesség értelmezésre szorul. Ebben nyújthat iránymutatást a Balassagyarmati Törvényszék eseti döntése.¹⁵ A törvényszék által helybenhagyott járásbírószági döntés és álláspont szerint az idézett szabály kétfajta követelményt támaszt a járművezetőkkel szemben. Egyrészt, amennyiben a gyalogos már a gyalogos-átkelőhelyen halad át, úgy a járművezető köteles megállni, másrészt, ha a gyalogos nem a gyalogos-átkelőhelyen halad, de annak közelében várakozik, úgy olyan sebességgel kell megközelítenie a zebrát, hogy képes legyen megállni akkor is, ha a gyalogos megindul. A bíróság álláspontja szerint a járművezetőnek észlelnie kell, hogy az ellenkező sávban a gyalogos-átkelőhely előtt egy másik jármű áll (megadva az elsőbbséget), illetve azt, hogy ebben a sávban a gyalogos már az átkelőhelyen van, ezért azzal, hogy a járművezető elmulasztja a gyalogos

¹⁵

Mátyás Ferenc: *Fokozott figyelem! Gyalogos-átkelőhely.*
<http://www.ugyvedvilag.hu/rovatok/szakma/fokozott-figyelem-gyalogos-atkelohely> (Letöltve: 2015.03.29.)
A forrás a Balassagyarmati Törvényszék 3. Bf. 271/2013. számú eseti döntését dolgozza fel, megvilágítva a KRESZ idézett rendelkezéseinek mélyebb értelmezését.

észlelését, nem tesz eleget a fokozott óvatosság követelményének és ezáltal a mérsékelt sebesség alkalmazásának sem.

A hivatkozott esetben a vádlott 29-33 km/óra sebességgel közelítette meg a gyalogos-átkelőhelyet, ahol a gyalogost elütötte. A baleset következtében a sértett 8 napon túl gyógyuló sérülést szenvedett, ami végül maradandó fogyatékoságot, 25%-os egészségkárosodást okozott. A törvényszék kifejtette, hogy az adott útszakaszon ilyen sebességhez 16-26 méteres intenzív fékezési féktávolság tartozik. Az esetből látható az is, hogy az első pillantásra kissé absztraktnak tűnő fokozott óvatosság és mérsékelt sebesség fogalmakat az egyes jogesetek összes körülményére figyelemmel kell értékelni. Mindezek alapján akár egy 29 km/órás sebesség is (amely alacsonynak mondható a lakott területen megengedett 50 km/órás sebességhatárhoz képest) túl magasnak bizonyulhat és jelentős károkat okozhat.

A fenti bírósági eset nem egyedi. A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) 2013-ban megjelent Közlekedési Baleseti Statisztikai Évkönyve szemléletes adatokkal szolgál ebben a körben:

Balesetek elsőbbség meg nem adása miatt gyalogátkelőhelyen ¹⁶	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	705	662	624	572	514	598

Látható, hogy 2008 óta a balesetek száma átlagosan csökkenést mutat, azonban a legfrissebb 2013-as adat szerint is minden napra jut legalább egy (!) zebrán gázolósos eset, amely a KRESZ idézett rendelkezéseinek érvényesülése tükrében igen gyászosnak mondható.

Talán meglepő, hogy a lakott területen belül bekövetkezett balesetek legnagyobb része nappal történt és a rossz látási viszonyokra mindössze csak nyolc esetben lehetett hivatkozni (közvilágítás hiánya).

Balesetek elsőbbség meg nem adása miatt gyalogátkelőhelyen lakott területen belül 2013-ban ¹⁷	nappal	éjszaka, közvilágítással	éjszaka, közvilágítás nélkül	összesen
	352	233	8	593

A jogszabályok és statisztikák mellett azonban a legfontosabb maga a közlekedési morál, illetve annak hiánya. Véleményünk szerint ebben (is) lehetne még fejlődni. A probléma magját az adja, hogy a KRESZ szabályainak betartását nehéz ellenőrizni, hiszen nem állhat minden gyalogos-átkelőhely mellett egy rendőr vagy egy térfigyelő kamera, ez

¹⁶ Központi Statisztikai Hivatal: *Közlekedési Baleseti Statisztikai Évkönyv*. 2013. Itt köszönjük meg dr. Pári András statisztikus kutatásunkhoz nyújtott szíves segítségét.

¹⁷ Lásd: 2. lj.

egyébként is indokolatlan lenne. Pontosan ezért van szükség egy fejlett(ebb) közlekedési morállal rendelkező társadalomra, ahol nem "dudálják le" a gyalogost a zebráról, és ahol az autósok nem forgatják a szemüket, ha a gyalogos nem köszöni meg az elsőbbség megadását, ahogy ez Magyarországon időnként megtörténik.

Itt szeretnénk jelezni, hogy az Ars Boni támogat minden olyan kezdeményezést, amely a közlekedésbiztonság fejlődését segíti elő. Azt pedig reméljük, hogy jelen írásunk többeket is ösztönöz majd a biztonságosabb és türelmesebb együtt-közlekedésre.

Nagy Gergő – Szabó Tibor Zsombor:
dr. vagy Dr.?

Kis doktor vagy nagy doktor? – tesz fel sokan maguknak a kérdést, amikor a doktori fokozat megszerzését követően először aláírnak. Vagy talán később is. De hogyan helyes, hogyan helytelen? És van-e egyáltalán jelentősége? Utánanéztünk, hogyan segít eligazodni a kérdésben a jogszabály és a helyesírási szabályzat.

Mindenekelőtt szeretnénk leszögezni, hogy ezúttal nem a doktori cím megszerzésének szabályrendszerében merülünk el. Nem azt vizsgáljuk, hogy milyen feltételekkel szerezhetők meg az egyes doktori fokozatok, hanem azt, hogy írásban hogyan jelöljük helyesen a címet.¹ Ez ugyanis a gyakorlatban sem egységes és következetes.

A felsőoktatási törvény általánosságban azt írja elő, hogy „*az orvos, a fogorvos, a gyógyszerész, az állatorvos, a jogász szakon oklevelet szerzett személyek a doktori cím használatára jogosultak. Ezek rövidített jelölése: dr. med., dr. med. dent., dr. pharm., dr. vet., dr. jur.*”² Ilyen módon történő megjelölésre ugyanakkor rövid pályafutásunk során még nem igen láttunk példát Magyarországon, nagyon kevesen használják ezt a formát írásban.

A kis doktor - nagy doktor kérdést *A magyar helyesírás szabályai* (Akh.) elvileg kielégítően rendezi, 153. pontja ugyanis kimondja, hogy „*A családnevek előtti doktor [...] szót, illetőleg rövidítésüket csak kiemelt helyzetben (aláírásban, levélcímzésben, oszlopba rendezett névsorban stb.) és mondat elején kezdjük nagybetűvel [...] Mondat belsejében ugyanezek kisbetűvel írandók.*”

A Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézet Nyelvművelő és Nyelvi Tanácsadó Kutatócsoportjának közzétett véleménye ezzel összhangban utal rá, hogy a *Dr.* és a *dr.* cím között értelmi, jelentésbeli különbség nincs, a kis-, illetve nagybetűs használatot nyelvi-formai-mondatbeli helyzet dönti el: címzésben, feliratban, mondatkezdő helyzetben *Dr.*, egyéb esetekben kis *dr.* a szokásos forma. Ez a különféle doktori típusokra (jogi, bölcsész, orvos) és az ún. „kisdoktor-nagydoktor” jelölésére egyaránt vonatkozik.³

Sokan úgy gondolják, hogy az egyetemi diplomát megszerzők az ún. kisdoktorok, akik csak kisbetűvel írhatják nevük elé a doktor szót, nagybetűvel pedig csak azok használhatják a címet, akik az MTA doktorai. Mások szerint a nagybetűs írásmód feltétele a PhD-fokozat megszerzése. Mindezeket a nyelvészek azonban csak

¹ Itt utalunk Romsics Viktor írására, amely részletesen bemutatja a tudományos fokozatok mibenlétét, ugyanakkor csak érintőlegesen tér ki témánk nyelvészetet érintő problematikájára. Ld. Romsics Viktor: *Kisdoktorok és Nagydoktorok - A doktori cím viselésének szabályai*. <http://www.jogiforum.hu/hirek/22268> (Letöltve: 2015.02.14.).

² 2011. évi CCIV. törvény a nemzeti felsőoktatásról, 52. § (7) bek.

³ Részletesen ld. *Kis doktor vagy nagy doktor?* <http://helyesiras.mta.hu/helyesiras/blog/show/kisdoktor-vagy-nagydoktor> (Letöltve: 2015.02.14.).

közhiedelemnek tekintik,⁴ mert a **magyar helyesírási szabályozás** a fentiek szerint **egységesen kezeli a kérdést**, és **nem tesz különbséget az egyes tudományos fokozatok birtokosai között**. És ami szintén biztosnak tűnik: akár kicsivel, akár naggyal írjuk, mivel rövidítésről van szó, mindig pontot kell tenni a „dr” után.

Hogy ennek az egésznek milyen jelentőséget tulajdonítunk, az persze részben magánügy. A magyar helyesírást nem tekinthetjük jogszabálynak, ezáltal betar(ta)tása sem kötelező. Figyelman kívül hagyása nem von maga után jogi konzekvenciát. Ugyanakkor véleményünk szerint, ha magyar szövegben alkalmazzuk a doktori cím megjelölését, akkor nem hagyható figyelmen kívül a magyar helyesírás mint „*magas presztízisértékkel bíró ajánlás*”.⁵

---

⁴ Ld. különösen: Balázs Géza: *Kisdoktor, nagydoktor...* <http://mno.hu/kulturpult/kisdoktor-nagydoktor-831389> (Letöltve: 2015.02.14.).

⁵ *Szabályalkotás magyar módra, avagy miben is tér el az itthoni gyakorlat a külfölditől.* <http://helyesiras.mta.hu/helyesiras/blog/show/szabalyalkotas-magyar-kulfoldi> (Letöltve: 2015.02.14.).

Nagy Sándor Ádám:
Termékszavatosság
Valóban szükségünk volt rá?

Az új Ptk. a fogyasztó védelmében rendszerszintű újítást tartalmi szempontból nem hozott. Nem is volt szükséges, hiszen a hazai szabályozás az Európai Unió joggal összhangban van és megfelel a nemzetközi követelményeknek is. A magánjogi kódex azonban bevezette a magyar viszonylatban eddig ismeretlen, azonban a portugál és spanyol jogrendszerek által már alkalmazott termék-savatosságot.

A termék-savatosság definícióját a törvény 6:168. §-a adja meg. A meghatározás alapján a termék-savatosság keretében a vállalkozás által fogyasztónak eladott ingó dolog (termék) hibája esetén a fogyasztó közvetlenül a gyártótól követelheti a termék hibájának kijavítását, vagy - ha a kijavítás megfelelő határidőn belül, a fogyasztó érdekeinek sérelme nélkül nem lehetséges - a termék kicserélését. A meghatározásból kiderül, hogy a vállalkozás csak nem ingatlan, forgalomképes, hibás dolog teljesítése esetén kötelezhető a termék-savatossági igény kielégítésére. A törvény ugyanezen szakaszának második mondata adja meg a hibás termék fogalmát. Hibás a termék amennyiben nem felel meg a terméknek a gyártó által történt forgalomba hozatal idején hatályos minőségi követelményeknek, továbbá akkor is hibásnak tekinti a terméket a Ptk., ha nem rendelkezik a gyártó által adott leírásban szereplő tulajdonságokkal.

Egy fordulat azonban kimaradt ebből a szakaszból, hiszen a termék maga nem hibás, ha a jóhiszemű forgalmazó a terméket egy olyan használati útmutatóval vagy leírással juttatja a fogyasztónak, amely nem a gyártótól származik, nyilvánvalóan téves vagy a fogyasztótól elvárható hozzáértéssel megállapítható annak valóságdeficitje; azonban a termék rendelkezik a gyártó által kiadott hivatalos leírásban szereplő tulajdonságokkal, és megfelel a vele szemben támasztott minőségi követelményeknek. Példaként szolgálhat erre az esetre, ha tévedésből egy másik, teljesen különböző termék útmutatóját csatolják a termékhez. Ez az eset a szerződésszegés generálklauzulájának követelményeit teljesíti, így ebben az esetben a sérelmet szenvedett fél jogosult a szolgáltatás teljesítésének követelésére – a megfelelő leírás követelésére-, de ez nem tartozik a hibás teljesítés esetkörébe.

I. A termék-savatosságról általában

Termék-savatosság érvényesítése esetében a jogviszony alanyai korábban –valószínűleg– nem kerültek az adott termékkel kapcsolatosan jogviszonyba, tehát nem volt közöttük közvetlen szerződéses kapcsolat. Termék-savatosság vállalására kötelezett személy a termék gyártója, aki lehet a termék előállítója, vagy annak magyarországi forgalmazója; rájuk nézve jogi különbségtételt a törvényt nem tartalmaz. Példának okáért egy Samsung fülhallgató nem Samsung üzletben történő vásárlása esetén az üzlet üzemeltetőjét terheli

a szavatossági és jótállási igények kielégítése, míg a termékszavatossági igények kielégítésére a fülhallgató magyarországi forgalmazója köteles.

A termékszavatosság fogalmi elemei kizárólag a fogyasztói szerződésekre szorítják alkalmazhatóságát, ebből következően a jogviszony jogosultja kizárólag fogyasztó lehet. A Ptk. alapján fogyasztó az a természetes személy, aki szakmája, önálló foglalkozása vagy üzleti tevékenysége körén kívül jár el a szerződés megkötésekor.¹ Kétségtelen, hogy a törvény próbálta szűkíteni a termékszavatosság jogosultjainak körét, mikor kizárólag a fogyasztókra terjesztette ki a jogintézmény személyi hatályát, hiszen valóban fogyasztóvédelmi eszközről van szó. Ezzel a jogtechnikai megoldással azonban igen könnyű visszaélni.

A szabályozást megkerülve a jogilag fogyasztónak nem minősülő, a terméket eredetileg megvásárló jogi személy egyszerűen továbbértékesítheti a terméket egy ismerős természetes személynek, aki már élhet a termékszavatossági igény érvényesítésének lehetőségével, és adott esetben akár a gyártó által kijavított vagy kicserélt terméket eladhatja az eredeti tulajdonosnak. Ebben az esetben valódi pénzmozgásra nem is feltétlenül kerülne sor, a célja a jogügyletnek kizárólag a termékszavatossági igény érvényesítése a gyártón, melyre amúgy nem lenne jogosult a terméket eredetileg megvásárló személy. (Megjegyzem, hogy ettől az eredeti vásárló érvényesítheti egyéb szavatossági jogait; ennek említésére kizárólag a törvényi „kiskapu” nyitva maradásának megemlítése miatt került sor.) A törvény egyébként kifejezetten megengedi azt a 6:170. §-ban, hogy a termékszavatossági jogokat a termék tulajdonjogának átruházása esetén az új tulajdonos érvényesíthesse a gyártóval szemben.

A Ptk. megtartja a fogyasztói szerződések kellékszavatossághoz fűződő határidő időtartamát a termékszavatosság esetében, azzal a különbséggel, hogy az igényérvényesítési határidő nem a termék megvásárlása pillanatában veszi kezdetét, hanem a termékszavatosság a gyártót az adott termék általa történő forgalomba hozatalától számított két évig terheli. További különbség, hogy a kellékszavatosság érvényesítése esetén a jog érvényesítésére nyitva álló időtartam elévülési jellegű, míg a termékszavatosság esetében a határidő letelte jogvesztő.² Ehhez kapcsolódik a fogyasztó egyetlen kötelezettsége a termékszavatosságot illetően, miszerint a fogyasztó a hiba felfedezése után késedelem nélkül köteles a hibát a gyártóval közölni. A hiba felfedezésétől számított két hónapon belül közölt hibát még késedelem nélkül közölnék tekinteni a jogszabály.

A fogyasztó a gyártótól csak természetbeni orvoslást kérhet, így kizárólag kijavítást vagy kicserélést követelhet; a gyártóval szemben az ellenszolgáltatás arányos leszállítását nem igényelheti, és a javítás vagy javíttatás költségeit nem háríthatja át az előállítóra vagy forgalmazóra. A fogyasztó szerződéstől akkor sem állhat el, ha a kötelezett a kijavítást vagy a kicserélést nem vállalta, e kötelezettségének nem tud

---

¹ 8:1. § (1) bekezdés 3. alpont.

² Vékás Lajos: *A Polgári Törvénykönyv magyarázatokkal*. Complex Kiadó Jogi és üzleti tartalomszolgáltató Kft., Budapest, 2013. 636. o.

eleget tenni, vagy ha a jogosultnak a kijavításhoz vagy kicseréléshez fűződő érdeke megszűnt. Kellékszavatosság érvényesítése esetében ezek a jogosultságok megilletnék a fogyasztót. Termékszavatosság érvényesítése esetében a fülhallgató példájánál maradva a hibás fülhallgatót a gyártó megjavíthatja, megjavíttathatja (bár ez manapság már ritkaságnak számít). Ha ezt nem tudja, vagy nem akarja a fogyasztónak okozott jelentős érdeksérelem nélkül vállalni, akkor kicseréli egy másik fülhallgatóra. A fogyasztó nem követelheti a gyártótól sem a fülhallgató árának mérséklését vagy teljes megtérítését, sem a javíttatás költségeinek megtérítését.

Bizonyítási teher tekintetében a kellékszavatosság esetében alkalmazott megoldást választotta a jogalkotó, így a fogyasztó kötelezettsége bizonyítani, hogy a termék már a forgalomba hozatal időpontjában hibás volt. Amint azonban a hibás teljesítésnél említettem a fogyasztói jogviszonyokra a Ptk. meghatároz egy féléves hibás teljesítési vélelmet. Ebben az esetben így a webáruházról rendelt termék gyártójának kell bizonyítania azt, hogy a termék a teljesítés időpontjában nem volt hibás. Ezt követően azonban a fogyasztót terheli a bizonyítás és annak költségeinek előlegezése is.

A termékszavatosság kötelezettje számára a törvény 6:168.§ (3) szakasza azonban rendelkezik mentesülési feltételekről is. A gyártó kizárólag alábbi három esetben mentesülhet a termékszavatossággal kapcsolatosan felmerülő, határidőben közölt igények érvényesítésének kötelezettsége alól:

- a terméket nem üzleti tevékenysége vagy önálló foglalkozása körében gyártotta vagy forgalmazta;
- a termék forgalomba hozatalának időpontjában a hiba a tudomány és a technika állása szerint nem volt felismerhető; vagy
- a termék hibáját jogszabály vagy kötelező hatósági előírás alkalmazása okozta.

A mentesülési okok rendszere nem véletlenül szinte teljesen megegyezik a termékfelelősségről szóló 1993. évi X. törvény 7. §-ában foglalt mentesülési okokkal. A hasonlóság oka, hogy a jogalkotó szigorú feltételek szabásával minimálisra csökkenthesse az igényérvényesítés elutasításának eseteit, és, hogy közvetetten biztonságosabb, tartósabb és jobb termékek gyártására készítse az előállítót. Jelentős eltérés azonban, hogy a termékfelelősség alól akkor sem mentesülhet a gyártó, ha a termék a teljesítés időpontjában hibátlan volt. A termékszavatosság esetében – mivel ez egy szavatossági jellegű és tipikusan fogyasztóvédelmi intézmény- már a teljesítés időpontjában hibásnak kell lennie a dolognak. A termékfelelősség azonban, ha nevében nem is, de céljában merőben különbözik a termékszavatosságtól, így csupán csak a mentesülési okok analógiája miatt került említésre.

II. Miért volt erre szükségünk?

A termékszavatosság jelentősége abban rejlik, hogy áttöri a relatív szerkezetű eredeti jogviszonyt, és egy szerződés(ek)en átívelő alakzatot hoz létre, (ismételten hasonlóan a termékfelelősséghez) mely gyorsabb és nyilvánvalóan olcsóbb igényérvényesítési

lehetőséget teremt.³ Különösen fontos, hogy a termékszavatosság nem vár el sortartást, így valóban közvetlenül a gyártón, illetőleg a forgalmazón lehet követelni a kijavítást vagy a kicserélést, nem kötelezhető a fogyasztó elsődlegesen a kellékszavatossági igény érvényesítésére. Magyarországon azért is fontos egy ilyen jogintézmény bevezetése, mert a szavatossági és jótállási ügyek intézése általában is lassú és nehézkes. A csomagküldő kereskedelem megjelenésével piacra léptek azok a tőkeerőséggel nem vádolható vállalkozások is, amelyek villámgyorsan képesek eltűnni néhány hónapnyi működést követően, ezzel indokolatlan nehézségeket támasztva a szavatossági és jótállási igényérvényesítés elé, nem ritkán teljesen ellehetetlenítve azt. Az előállítókon és forgalmazókon azonban már könnyebb érvényesíteni a jogos igényeket, hiszen nemcsak, hogy könnyebben utolérhetőek, de valószínűleg nem kockáztatják meg azt a presztízavesztést, amit egy fogyasztóvédelmi igény alaptalan ki nem elégítése okozhat számukra.

Véleményem szerint, a jogintézmény bevezetése kétségbevonhatatlan előrelépést jelent a fogyasztóvédelmi jog területén, hiszen már nem kizárólag a kereskedővel szemben érvényesíthetjük fogyasztóvédelmi jogainkat, hanem közvetlenül a gyártóval vagy a forgalmazóval szemben is. Hátrányt jelenthet a fogyasztóknak, hogy a bizonyítási eljárás adott esetben megkettőződhet, amennyiben az előállító vagy forgalmazó nem fogadja el a szakvéleményt, és lefolytat egy másik, belső vizsgálatot, mely idő alatt a fogyasztó nem használhatja a terméket, vagy a kicseréléshez való joga érvényesítésével az annak helyébe lépő másik terméket.

Remélhetőleg valóban egy a fogyasztói jogokat kellőképp tiszteletben tartó, működőképes termékszavatossági rendszer jön létre az intézmény bevezetésével.

---

³ Uo. 634. o.

BESZÁMOLÓ

Rajnai Anna Éva:
Új kártérítési jog?

Miért kiemelt terület a kártérítési jog az Új Ptk. hatályba lépésével bevezetett változások között? Beszélhetünk-e új magyar kártérítési jogról? Ezek voltak az indító kérdései a HVG-ORAC Könyv- és Lapkiadó szervezésében megrendezésre kerülő „Új kártérítési jog?” című szakmai szemináriumnak, melynek keretében dr. Fuglinszky Ádám habilált egyetemi docens ismertette a kártérítés új szabályait most megjelent, az Új Ptk. kártérítési szabályait részletesen és strukturáltan feldolgozó könyve¹ alapján.

I. A könyvről

Mint arról már a szerzővel készített interjú² keretében beszámoltunk, a könyv elkészültét hosszas anyaggyűjtés és feldolgozás előzte meg; a több, mint 800 oldalas munka a kártérítési jog kimerítő kommentárjának és egyúttal elméleti-tudományos feldolgozásának tekinthető. A könyv átfogó és strukturált képet adva mutatja be és elemzi a kártérítési jog tárgyi szabályozását, jogeseteken keresztül világít rá a gyakorlati problémákra, és bemutatja az új törvény által hozott változásokat. A jogesetek felvonultatása a munka különös érdeme, hiszen a kommentár nagyjából 5-600 bírósági határozatot tartalmaz. Ahogy azt a szerző is kiemeli, a hazai szabályozásba külföldről átvett jogintézmények működését – hazai előzmények hiányában – eredeti szabályozási környezetükben is vizsgálja külföldi jogi megoldások, modellegyezmények ismertetésén keresztül, és kísérletet tesz annak prognosztizálására, hogy hazai környezetben ezen jogintézmények miként működnek majd, illetve hogyan lenne érdemes azokat alkalmazni. Leginkább jellemző ez az elemzési mód a teljesen új alapokra helyezett kontraktuális felelősség témakörére, és a megtérítendő károk körét szűkítő előreláthatósági szabályra.³ A szerző állást foglal abban is, hogy a korábbi bírói gyakorlat alkalmazható-e az Új Ptk. hatályba lépését követően. Mindezen túl a szerző mindvégig jelzi a tárgyalta szabályozással, jogintézményekkel kapcsolatban saját szakmai álláspontját is.

A könyv hét részre tagolódik. Az első rész a kártérítési jog alapvető és strukturális kérdéseit tárgyalja, a második rész a felelősség a szerződésszegéssel okozott károkért témaköréről szól, a harmadik rész a szerződésen kívül okozott károkért való felelősség általános alakzatát elemzi, amelyet a különös deliktuális felelősségi tényállások

¹ Fuglinszky Ádám: *Kártérítési jog. Új magánjogi sorozat 7.* HVG-ORC Lap - és Könyvkiadó, Budapest, 2015.

² Hancz Patrik: *A magyar kártérítési jog egyedülálló feldolgozása.* <http://www.arsboni.hu/a-magyar-karteritesi-jog-egyedulallo-feldolgozasa.html>. (Letöltve: 2015. 11. 09.).

³ Fuglinszky: i.m. 28. o.

bemutatása követ. Az ötödik rész a kár fogalmát és összege megállapításának módját mutatja be, míg a hatodik rész a kártérítési módok témakörét járja körül. Végül a hetedik rész a sérelemdíjról szól.

II. A szemináriumról

A szemináriumot Sáriné Simkó Ágnes (a kiadó „Új magánjog” sorozatának sorozatszerkesztője) nyitotta meg, röviden méltatva a szerző, dr. Fuglinszky Ádám érdemeit, aki a kártérítési jogot kiemelten ismeri, oktatja, kutatja és gyakorló jogászként a mindennapokban alkalmazza. Sáriné Simkó Ágnes bevezetőjében azt is elmondta, hogy a konferencia aktualitását az adja, hogy míg a szakma eddig csak ismerkedett az Új Ptk. megváltozott szabályaival, most már a gyakorlati alkalmazás nehézségei, a homályos pontok is nyilvánvalóvá válnak.

Az előadásnak nem volt célja a könyv tartalmának részletes bemutatása. Dr. Fuglinszky Ádám inkább a kártérítési jog lényegesebb szabályainak bemutatására, azok változásainak legfontosabb elemeire koncentrált, felvillantva az azokhoz kapcsolódó bizonytalanságokat, felmerülő problémákat, ütköző jogirodalmi nézeteket. Előadását a könyvben is bemutatott esetekkel illusztrálta, és a felvetéseket gyakorta saját, a kérdésben elfoglalt álláspontjával egészítette ki. Előadásában, csakúgy mint könyvében a szerző arra törekedett, hogy egyszerre láttassa átfogóan a kártérítési jog rendszerét, struktúráját, mindeközben pedig kiemelje a lényegi változásokat és az azokhoz kapcsolódó értelmezési, alkalmazási nehézségeket. A hallgatóságot a téma megértésében a szerző által szerkesztett, didaktikus, összefoglaló vázlat segítette.

Az egész napon át tartó rendezvény három részre oszlott: a szerző elsőként a szerződésszegésért való felelősségről, majd a szerződésen kívül okozott károkért való felelősség szabályairól, végül a kár fogalmáról, összegéről, a kártérítési módokról és a sérelemdíjról beszélt.

Beszélhetünk-e új kártérítési jogról? – ezzel a kérdéssel nyitotta meg előadását dr. Fuglinszky Ádám, amelyet nyomban meg is válaszolt: véleménye szerint bizonyos értelemben igen, és a változás nem csak a tárgyi szabályozás megváltozásaként érhető tetten. A szabályok módosulása olyan mértékű változásokhoz vezetett, amelyek nemcsak a kártérítési jog, de a szélesebb értelemben vett magánjog alapvető fogalmainak újragondolását eredményezheti. Így ismét vizsgálni kell a szerződés fogalmát, hiszen egy szerződéses jogviszony fennállása, vagy fenn nem állása döntő jelentőségű abból a szempontból, hogy károkozás esetén a kontraktuális vagy a deliktuális felelősségi alakzat alkalmazandó. A jogi személy fogalmát is alaposan meg kell vizsgálni annak érdekében, hogy megállapítható legyen: ki mindenkinek a magatartását kell betudni a jogi személy „cselekvőségének”. Utóbbi lényeges, hiszen a különböző érintett felelősségi alakzatok alapján pl. aszerint felel a vezető tisztségviselő, a jogi személy, illetve ketten együttesen, ahogyan az adott magatartás éppen a jogi személy vagy a vezető tisztségviselő cselekvéseként értékelhető.

III. Felelősség a szerződésszegéssel okozott károkért

A szeminárium első részében, a kontraktuális felelősség tárgyalása körében az előadó ismertette az új, szigorodott általános felelősségi szabályt és részletesen elemezte a kimentés szűk körének feltételeit. Az új szabályozás szerint „aki a szerződés megszegésével a másik félnek kárt okoz, köteles azt megtéríteni”. A felróhatósági elvtől elszakított kimentési szabály szerint pedig „(a károkozó) mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a szerződésszegést ellenőrzési körén kívül eső, a szerződéskötés időpontjában előre nem látható körülmény okozta, és nem volt elvárható, hogy a körülményt elkerülje vagy elhárítsa”.⁴ Az előadó felhívta a figyelmet, hogy a kimentési okok kidolgozása során kiindulópontként a Bécsi egyezmény⁵ gyakorlata szolgált. Ezt követően dr. Fuglinszky Ádám a kimentési okokkal kapcsolatban felmerülő értelmezési, alkalmazási nehézségeket szemléltető példákat mutatott be. Így például feltehető a kérdés, hogy mely körülmények minősülnek ellenőrzési körön kívül esőnek. A vis maior, így a természeti katasztrófák biztosan. De ugyanez elmondható a radikális piaci változásokról, például nagymértékű áresésről, hiperinflációról? Mi a helyzet a sztrájkokkal, mely utóbbi esetében pro és kontra érvek is fellelhetők a szakirodalomban? A kár, illetve a körülmény elhárításának elvárhatóságával kapcsolatban milyen magatartás meríti ki az elvárható magatartás tanúsításának fogalmát? Az előadó szerint ilyen lehet például útlezárás esetén másik, alkalmas szállítási útvonal igénybe vétele.

A következőkben az előadó a visszterhesség meghatározást tárgyalta. Külön szabályok vonatkoznak ugyanis a visszterhes, illetve ingyenes szerződések megszegésével okozott károk megtérítésére, így az elhatárolás alapvető fontosságú. Csak néhány példa álljon itt az említettek közül: a közjogi keresztfinanszírozás, például a tömegközlekedés használata „ingyenesnek” tűnik, ám valójában a közjogi finanszírozásból kifolyólag a szerződés visszterhes, hiszen a szolgáltató megkapja az ellenszolgáltatást, csak éppen nem mindig közvetlenül attól, aki a szolgáltatást igénybe veszi; szintúgy visszterhes a járulékos ingyenes szolgáltatási elemet is tartalmazó, de a főszolgáltatást tekintve visszterhes szerződés.

A szerző kitért a gondossági kötelek speciális körére. Az előadó szerint a felelősség megállapítását sokszor eleve kizárja, hogy nem is történt szerződésszegés, amennyiben a kötelezett (pl. orvos, ügyvéd) a gondossági követelménynek megfelelően mindent megtett a szerződés szerű teljesítés érdekében, így a kárért való felelőssége sem állapítható meg (a kimentési szabály szigorodásának tehát e körben nincs valós gyakorlati jelentősége).

A szeminárium kiemelt helyén szerepelt az előreláthatósági korlát intézményének elemzése. Az előreláthatósági korlát az Új Ptk. által bevezetett újítás, melynek szabályozása eltérő a szerződéses és a szerződésen kívüli károkozás esetében. A szabály

---

⁴ Új Ptk. 6:142. §.

⁵ 1987. évi 12. törvényerejű rendelet a szerződések jogáról szóló, Bécsben az 1969. évi május hó 23. napján kelt szerződés kihirdetéséről. Elérhető: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=98700012.TVR. (Letöltve: 2015. 11. 08.).

szerint a kontraktuális felelősség körében „kártérítés címén meg kell téríteni a szolgáltatás tárgyában keletkezett kárt. A szerződésszegés következményeként a jogosult vagyonában keletkezett egyéb károkat és az elmaradt vagyoni előnyt olyan mértékben kell megtéríteni, amilyen mértékben a jogosult bizonyítja, hogy a kár mint a szerződésszegés lehetséges következménye a szerződés megkötésének időpontjában előre látható volt. Szándékos szerződésszegés esetén a jogosult teljes kárát meg kell téríteni”.⁶ A deliktuális felelősség esetében pedig „nem állapítható meg az okozati összefüggés azzal a kárral kapcsolatban, amelyet a károkozó nem látott előre és nem is kellett előre látnia”.⁷ A két szabály közti különbség, hogy a kontraktuális felelősségnél található szabály egy önálló norma, amely a fizetendő kártérítés mértékét szűkíti le, ezzel szemben a deliktuális felelősség előreláthatósági szabálya az ok-okozati összefüggés tényálláselemébe illeszti az előreláthatóságot, így az mindenfajta kár tekintetében alkalmazandó. Terjedelmi okokból itt csak a kontraktuális felelősség esetében alkalmazandó előreláthatósági szabály néhány kérdését vesszük szemügyre.

Az előreláthatósági korlát bevezetésének célja a szolgáltatás, ellenszolgáltatás és a kötelezett által vállalt kockázatok egyensúlyának megteremtése. A szerződő felek az előre látható, a rendes körülmények között reálisan fellépő, kalkulálható károk, azaz kockázatok ismeretében alakíthatják ki a szerződés feltételeit, így az ellenszolgáltatás mértékét, a felelősségkorlátozás feltételeit és tehetnek más, a kockázatok mérséklésével kapcsolatos lépéseket.⁸ Az előadó ezen a ponton rámutatott a szabályozás jelentette gyakorlati nehézségekre is. Sok esetben a kár előre látása nem párosul olyan tárgyalási pozícióval, amely lehetővé teszi a szerződési feltételek kockázatarányos kialakítását. Másik aggályos pontként említhetőek a szabott áras szolgáltatások is, például a jelenlegi budapesti taxiszoállítás, ahol nem igazítható a tarifa a szállított utas testi épségében okozott kár összegének nagyságához (ilyen lehet egy elismert focista testi épségében okozott kár, igaz a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás a kérdést az esetek túlnyomó többségében megoldja).

Az előadó kitért arra, hogy az előreláthatósági korlát csak a következménykárokra alkalmazandó, a tapadó károkra nem. Tapadó kár minden, a szerződés tárgyában bekövetkezett, vagy annak szűk értelemben vett orvoslása kapcsán felmerült kár,⁹ míg következménykárnak nevezzük a jogosultat egyéb vagyonában beállt sérelmeket, elmaradt hasznokat, és az ezen károk orvoslása során keletkezett költségeket.¹⁰ Az előreláthatósági korlát tehát csupán a következménykárokra alkalmazandó, a tapadó károk esetében – ha azokat nem orvosolták kellékszavatossági igény teljesítésével – a kötelezett teljes kártérítéssel tartozik. A két kártípus közti különbségtétel tárgyalása körében Dr. Fuglinszky Ádám felhívta a figyelmet arra a nehézségre, hogy a distinkció dologszolgáltatásra irányuló, avagy materiális eredmény elérését célzó tevékenységkifejtő szerződésekre van modellezve (adásvétel, vállalkozás). Ám amint egy olyan szerződés vizsgálatára kerül sor, amelynek tárgya valamely tevékenység kifejtésére

---

⁶ 6:143. §.

⁷ 6:521. §

⁸ Fuglinszky: i. m. 164. o.

⁹ Uo. 166. o.

¹⁰ Uo. 167. o.

irányul, de nem jár materiális eredmény elérésével, a fenti kártípusok azonosítása már korántsem ilyen egyszerű (ld. pl. letét, banki szolgáltatás, vezető tisztségviselő tevékenysége). Egyes nézetek szerint ilyenkor a szerződés tárgyában, azaz a tevékenység kifejtésében kár nem keletkezik, így csak következménykárról beszélhetünk, tapadó kárról nem.

Az előreláthatósági szabály értelmezésével, alkalmazásával kapcsolatban dr. Fuglinszky Ádám még számos aggályos pontra kitért, így annak alkalmazására sérelemdíj esetében, a kötelmi jogból fakadó diszpozitivitás okozta nehézségekre, valamint az abból a tényből származó esetleges méltánytalan helyzetre, hogy az előreláthatósági korlát csak a szerződéskötés időpontjában kalkulálható károkra terjed ki hosszú távú, illetve keretszerződéseknél is.

A kontraktuális felelősség keretében az előadó végül kitért a „*non cumul*” elvére, azaz a párhuzamos kártérítési igények kizárásának, illetve a szerződés teljesítése során okozott károkért való felelősség szabályára, ezek következményeire, az ezekkel járó problémákra. A *non cumul* elv lényege, hogy ahol a kontraktuális felelősség érvényesítésének van helye, a jogosult nem érvényesíthet igényt a deliktuális felelősség szabályai szerint, valamint a jogosult a vagyonában a szerződés teljesítése során a szerződés kötelezettje által okozott kár megtérítését (csak) a kontraktuális felelősség szabályai szerint követelheti. Dr. Fuglinszky Ádám e helyen is bemutatott néhány problémát. Véleménye szerint nehézséget okoz annak elhatárolása, hogy a károkozásra mikor kerül sor: a szerződés teljesítése során, azzal összefüggésben, vagy attól függetlenül. Az előbbire egyértelmű példa az az eset, mikor az utas ruhája a taxiban megrongálódik, vagy a fuvarozó kamionja a feladó telephelyén nekimegy a kerítésnek. Ezek az esetek a kontraktuális felelősségi szabályok alkalmazását alapozzák meg. Kérdéses viszont, mi a helyzet akkor, ha a bérbeadó „teljesen véletlenül” elüti a másik településről származó bérlőjét a város egyik pontján. Hiszen végső soron elmondható, hogy a károkozásra valahol a szerződés adott okot (a bérlő azért tartózkodhatott a városban), de a károkozó esemény nem áll semmilyen összefüggésben magával a bérleti szerződéssel. Ebben az esetben az utóbbi tényezőnek van jelentősége, deliktuális alapon érvényesíthető tehát kárigény.

Dr. Fuglinszky Ádám arról is beszélt, hogy a *non cumul* elve szintén diszpozitív jellegű, így attól el lehet térni. De vajon életszerű-e az eltérés folytonos kikötése a mindennapi élet egyszerű szerződéseiben?

IV. Felelősség a szerződésen kívül okozott károkért

A szeminárium második részének témája a szerződésen kívül okozott károkért való felelősség volt. Anélkül, hogy a szabályozás részletes taglalásába bocsátkoznánk, csak a szemináriumon elhangzott, leginkább figyelemreméltó problémákat emeljük ki.

Dr. Fuglinszky Ádám e témakörben elemezte a jogilag védett érdek fogalmát. Az Új Ptk. szabályai szerint ugyanis a törvény tiltja a jogellenes károkozást. Minden károkozás

jogellenes, kivéve, ha többek között a károkozó magatartást jogszabály lehetővé teszi és a magatartás más személy jogilag védett érdekét nem sérti.¹¹ Mi tekinthető jogilag védett érdeknek, hol húzható meg a határ? Jogilag védett érdek az előnyös versenypozíció? És a kedvező társadalmi megítéléshez fűződő érdek egy esetleges jóhiszemű feljelentés esetén?

A különös felelősségi alakzatok bemutatása során az előadó kitért a veszélyes üzemi felelősség körében az üzembentartó fogalmának értelmezési nehézségeire. Üzembentartó az, akinek érdekében a veszélyes üzem működik.¹² De mi a helyzet akkor, ha az autó tulajdonos sofőrje (az általánosan elfogadott nézet szerinti üzemben tartó) egy barátját szállítja haza, és ezen út során történik baleset? Kinek az érdekében működik ekkor az autó, azaz a veszélyes üzem? Mi a helyzet a néhány napra bérelt autóval, amely tulajdonképpen mindkét fél érdekében működik: a bérbeadó így keres pénzt, a bérlő pedig az autó segítségével jut el az úti céljához.

Az előadó problémás elemként emelte ki továbbá a vezető tisztségviselő és a jogi személy egyetemleges felelősségét, ha a vezető tisztségviselő e jogviszonyával összefüggésben okoz kárt. Az előadó kitért arra, hogy a problémát már széles körben felismerték és a szakma számos művelője elemezte és alakította ki álláspontját a kérdésben, így a téma szakirodalmá meg lehetőségen bőséges.

Dr. Fuglinszky Ádám kitért azokra a kérdésekre is, amelyek az Új Ptk. kodifikációja során a magánjogi reformból kimaradtak. Az Új Ptk. alapján sem adható egyértelmű válasz arra a kérdésre, miként kell kezelni kártérítési jogi szempontból az esély elvesztését, amikor nem ismerhető az esély megvalósulása esetén realizálható nyereség, így az elmaradt haszon mint kár sem. Ugyan így nem került megnyugtatóan rendezésre a jogalkotással okozott kár megítélése sem.

V. A kár fogalma, elemei, kártérítési módok

A nap végén, a szeminárium harmadik részében a közönség a kár fogalmáról, a kár elemeiről, a kár összegének meghatározásáról, a kártérítés módjairól és annak megtérítéséről hallhatott előadást. Az előadó részletesen beszélt a kódex egyik újításáról, a sérelemdíjról is, lehetséges prognózist adva arra, milyen változások várhatóak a nem vagyoni kár fogalmának megítélésében.

VI. Végezetül

Az egyetlen előadási nap rövideje nem adott alkalmat a szabályok, változások, problémák mindenre kiterjedő bemutatására, azonban lehetőséget biztosított arra, hogy mind a témában jártas, mind az ahhoz kevésbé értő hallgatóság betekintést nyerjen az új kódex megváltozott szabályozásának legfőbb elemeibe és a változások jelentette új kihívások széles körébe. A szeminárium kiválóan szolgálta azt a célt is, hogy részletesebb

---

¹¹ 6:520. § d) pont.

¹² 6:536. § (1) bekezdés.

megismeréshez keretet adó, egyben gondolatébresztő kiindulási alapot adjon magának a „Kártérítési jog” című könyvnek az alapos tanulmányozásához.

A szemináriumon elhangzottak alapján kijelenthetjük, hogy a „Kártérítési jog” hasznos segítség lehet a jogterület elméleti művelőinek, a konkrét problémákra választ kereső gyakorló jogászoknak, csakúgy, mint a kártérítés szabályaival ismerkedőknek, vagy éppen a terület speciális kérdéseit kutatóknak.

STRASBOURG FIGYELŐ

Klemencsics Andrea:
Embertelen fogvatartási körülmények a magyar börtönökben

2015. március 10. napján a strasbourgi székhelyű Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB, a Bíróság) döntést hozott a Varga és mások kontra Magyarország ügyben.¹ Az ügy súlyát jelzi, hogy a döntést a Bíróság pilot-eljárás keretében hozta meg, ami azt jelenti, hogy kiemelkedően magas a Bíróság előtt a börtönök túlszűfoltóságával kapcsolatos esetek száma, így a további elmarasztalások már csak a magyar jogszabályok mielőbbi Emberi Jogok Európai Egyezményhez (EJEE, az Egyezmény) való igazításán múlik.

I. Mi a pilot-eljárás?

Az EJEB megalakulása óta fokozatosan egyre nagyobb ügyhátralékkal szembesült, amelynek jelentős hányadát a „*repetitive cases*” vagyis az ismétlődő ügyek tették ki. Erre válaszul a Bíróság 2011 februárjában új eljárásrendet² dolgozott ki, amely a nemzeti jogoknak az Egyezménnyel ellentétes működését, azaz rendszerproblémáit képes orvosolni, azáltal, hogy nem minden esetet vizsgál meg külön-külön, hanem az adott problémás ügycsoportok közül kiválaszt néhány esetet, és az eljárás lefolytatása alatt felfüggeszti vagy elhalasztja a többi hasonló ügy elbírálását. A Bíróság határozatában felhívja az érintett kormányt az Egyezmény rendelkezéseit sértő gyakorlatának beszüntetésére, és meghatározza a nemzeti törvények Egyezményhez való igazgatásához szükséges lépéseket. A Bíróság így először az adott tagállamot hívja fel a tömeges jogsértés megszüntetésére, és csak ennek hiányában kezdi meg a többi ügy vizsgálatát.

Az eljárásnak több gyenge pontja van, ahogy azt Szemesi Sándor is kifejti.³ Tanulmányában az eljárás hátrányai közé sorolja a tömeges jogsértések közül az esetek kiválasztásának véletlenszerűségét, illetőleg azt, hogy az Egyezmény-ellenes szabályozás megállapítását követően az adott kormány általában nem mutat együttműködési hajlandóságot a nemzeti szabályozás megváltoztatására. Az együttműködés hiányára a Fratanolo kontra Magyarország ügyet⁴ hozza példának, ahol Magyarország ugyan tudomásul vette az önkényuralmi jelképekkel kapcsolatos ítéletet, azonban a Büntető Törvénykönyv (Btk.) vonatkozó szakaszának módosítását már nem teljesítette. Ebben az esetben a pilot-eljárás először valóban nem érte el a kívánt hatást, mivel a Btk. vonatkozó

¹ *Varga v. Hungary* No. 14097/12, 45135/12, 73712/12, 34001/13, 44055/13, and 64586/13 (10 March 2015).

² Rules of Court, 1 June 2015.

³ Szemesi Sándor: *Egy lehetséges válasz a szisztematikus jogsértésekre: a pilot judgment eljárás az emberi jogok európai bírósága gyakorlatában.* Elérhető: <http://www.unimiskolc.hu/~wwwdeak/Collegium%20Doctorum%20Publikaciok/Szemesi%20S%E1ndor.pdf> 2-3. o.

⁴ *Fratanolo v. Hungary* No. 29459/10 (03 November 2011).

részének megváltoztatása nem történt meg a határozat meghozatalát követő rövid időn belül. Véleményem szerint azonban a lassú víz partot mos megközelítés alapján a Bíróság ki tudja „kényszeríteni” a jogszabályváltozást a folyamatos elmarasztások eszközével, ahogy ezt az önkényuralmi jelképek esetén is elérte: a jelenleg hatályos Btk. ugyanis már nem tartalmazza a Fratanolo ügyben vitatott rendelkezést.

II. Varga és mások kontra Magyarország

Jelen pilot-eljárás keretében hat különböző büntetés-végrehajtási intézetben (Baracska, Szolnok, Budapest, Sopronkőhida, Pálhalma és Szeged) börtönbüntetését töltő rab fordult az EJEB-hez a börtönök túlszűfolttsága és a nem megfelelő higiéniai körülmények miatt. A börtönök túlszűfolttságával kapcsolatos indítványt az EJEB korábbi ítéleteire alapozták, melyben a Kínzás és Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetés Megelőzésére Létrejött Európai Bizottság (CPT) álláspontját vette alapul. Ez az álláspont a több személyes zárkák esetén legalább egy főre 4 m² mozgásteret tart megfelelőnek, ellenkező esetben az Egyezmény 3. cikkének sérelmét állapították meg.

A kérelmezők esetében a börtönök nem érték el a minimális 4 m²-t, mivel Varga Lajos Baracsán egy 30 m² cellában töltötte büntetését 16 másik társával együtt, így csupán 1,76 m² mozgáster jutott egy főre. A második kérelmező a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet körülményeit sérelmezte. Elmondása szerint a 9 m²-es, szellőzés nélküli, a nappaltól függönnyel elválasztott wc-s cellán négyen osztoztak, amely alapján 2,25 m² jutott egy-egy rabra. A harmadik kérelmező, Tóth Gábor három büntetés-végrehajtási intézettel szemben nyújtotta be kérelmét: elsőként a Hajdú-Bihar megyei börtönben előzetes letartóztatása idején négyen osztoztak egy 10 m² cellán, így csak 2,5 m² jutott minden egyes rabnak. A másik két büntetés-végrehajtási intézetben hasonló körülmények mellett éltek a rabok, azonban ott még a wc és a cella megfelelő elszeparálása sem történt meg. Pesti Lászlóra Márianosztrán 2,86 m², Fakó Attilára a Pálhalmai börtönben 1,5 m² és 2,2 m² közötti tér, míg Kapczár Gáborra a szegedi börtönben 2,67 m² jutott.

A nem megfelelő higiéniai körülmények a lakótér és a wc nem megfelelő elszeparálását, kellő számú mosdó hiányát, illetőleg a szabad levegőn törvény által meghatározott ideig való tartózkodás akadályozását jelentette az elítéltek számára. A legkirívóbb eset Varga Lajos magánelzárása alatt történt, ugyanis elmondása alapján nem volt elengedő víznyomás a zárkában, így sem a wc öblítésére sem pedig kézmosásra nem volt lehetősége, amely következtében az elzárás ideje alatt orvosi ellátásra, később pszichiátriai kezelésre szorult.

A Bíróság elsőként a magyar szabályozást tekintette át, nevezetesen a szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól szóló 6/1996. (VII. 12.) IM rendeletnek a fogvatartás körülményei tekintetében rendelkezésre álló panasztételi lehetőséget, illetve magát a fogvatartás körülményeit szabályozó rendelkezéseit. Ezt az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvénynek a joghátrányok végrehajtása törvényességének felügyeletéről szóló szakasza és a régi Ptk. kártérítésre és személyiségi

jogokra vonatkozó rendelkezései követtek. A vizsgálat alapján a Bíróság megállapította, hogy a magyar szabályozás nincs összhangban az Emberi Jogok Európai Egyezményével, mivel férfi fogvatartott esetén 3 m², míg nő és fiatalkorú esetében legalább 3,5 m² személyes teret ír elő a törvény a gyakorlatban kidolgozott 4 m² helyett.

A magyar szabályozás érdekessége – melyet a Bíróság is áttekintett –, hogy az Alkotmánybíróság 32/2014 (XI. 3) számú határozatában már vizsgálta a börtönök túlszűfolttségét, ugyanis három esetben kártérítés iránti pert indítottak a Fővárosi Törvényszéken, ahol az eljáró bíró a bírósági eljárások felfüggesztése mellett az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezte. Az Alkotmánybíróság határozatában megállapította, hogy a szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól szóló 6/1996. (VII. 12.) IM rendelet 137. § (1) bekezdése nemzetközi szerződésbe és az Alaptörvénybe ütközik, mivel nem biztosítja a minimális 4 m² mozgásteret, ezért 2015. március 31-i hatállyal megsemmisítette a szóban forgó rendeletet. A jogalkotó azonban nem várta meg a határidőt és a rendeletet 2015. január 1-jével hatályon kívül helyezte, azonban a sérelmezett 3 m² rendelkezést nem változtatta meg, így az Egyezmény-ellenes állapot továbbra is fennáll.

A Bíróság a magyar szabályozás áttekintését követően a nemzetközi dokumentumok közül az ENSZ konferencián 1955-ben elfogadott, a bebörtönzöttekkel való bánásmódhoz kiadott általános minimális alapelveket, a CPT általános jelentésének kivonatait, illetőleg a 2013 áprilisában Magyarországról készített CPT jelentést tanulmányozta át. Ez utóbbi jelentésében a CPT kihangsúlyozta a magyar börtönökben uralkodó túlszűfolttség elleni cselekvés azonnali szükségességét.

A fentiek alapján az EJEB elemzésében rámutatott, hogy az államnak feltétlen biztosítania kell azt, hogy a személy őrizetbe vétele, illetve fogvatartása során a körülmények, intézkedések és az igénybe vett eszközök összhangban legyenek az emberi méltósággal. Azonban a börtönökben megvalósuló túlszűfolttség kimeríti a 3. cikkbe, azaz a megalázó és embertelen bánásmód tilalmába való ütközés tényét, így a Bíróság határozatában megállapította az Egyezmény sérelmét. Döntését a fogvatartottak vallomására, továbbá a CPT korábbi jelentésére alapozva, tekintettel arra, hogy jelen esetben a bizonyítás terhe megfordult, és a magyar kormányt terhelte a börtönök állapotával kapcsolatos állítások cáfolata, amely lehetőséggel nem élt. Ennek következtében a Bíróság egyhangúlag hozta meg döntését, melyben a hat fogvatartottnak összesen 73 900 eurót ítélt meg, nem vagyoni kártérítés címén.

Az eljárásban a Bíróság nem határozott meg konkrét időpontot a magyar börtönökben fennálló problémák megoldására, azonban kifejtette, hogy a feltárt szabálytalanságokat a lehető leghamarabb orvosolni kell. Amennyiben Magyarország továbbra sem küszöböli ki az Egyezmény-ellenes fogvatartással kapcsolatos jogsértéseket, úgy egyrészt az EJEB előtti eljárásokban további elmarasztalásokra számíthat, másrészt további büntetés kiszabására és monitoring eljárásra az Európa Tanács részéről. Amennyiben a helyzetet Magyarország gyorsan és hatékonyan kezeli, azzal mindkét fél nyer: Magyarországnak nem kell tartania a további elmarasztalásoktól, míg a Bíróság több jövőbeni pertől

eltekinthet, így ebben az esetben nem lesz ügyhátraléka, és a pilot-eljárás hatékonysága is bizonyított lenne.

Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) tavaly november óta öt jelentős ügyben hozott döntést, melyek közül három esetben a magántulajdon sérelme miatt, két alkalommal pedig a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme miatt marasztalta el hazánkat. Jelen cikkben az első négy eset, míg jövő héten terjedelmére tekintettel a Nagy Béláné kontra Magyarország ügy kerül bemutatásra.

Az első, Pákozdi kontra Magyarország¹ ügyben nem a szokásos eljárás elhúzódása volt az elmarasztalás indoka, hanem a Legfelsőbb Bíróság (ma: Kúria) előtti szóbeli meghallgatás elmaradása vezetett a tisztességes tárgyaláshoz való jog sérelmének megállapításához. Az ügy lényege, hogy a kérelmező ellen a Fejér megyei adóhatóság az 1999-es és 2001-es év időszakának bevallására végzett adóellenőrzést 2004 áprilisától decemberig, amely folyamánként további 10 961 884 forint személy jövedelemadót vetett ki a kérelmezőre 5 480 808 forint adóbírsággal, illetőleg 6 551 884 forint kamattal. Az adóhatóság nem fogadta el a kérelmező, valamint édesapja vallomását, miszerint a vitatott összeget személyi kölcsönként kapták saját cégbe történő befektetési céllal, ugyanis a kérelmező édesapja semmilyen bizonyítékot nem volt hajlandó arról szolgáltatni, hogy azon időszakban ténylegesen rendelkezett a vitatott összeggel. A másodfokú adóhatóság szintén elutasította a kérelmező fellebbezését fenntartva az elsőfokú adóhatóság 2005. évi döntését arra hivatkozva, hogy mivel a vizsgálatok adózói forráshiányt állapítottak meg, a kérelmezőnek kell bizonyítania, honnan származik a jövedelme. A kérelmező ezt követően keresetet indított.

Az eljáró Fejér megyei bíróság 2006. február 28-án hozott ítéletét – amellyel megváltoztatta az adóhatóság döntését – a kérelmező édesapjának tanúvallomására alapozva. Megállapította továbbá, hogy az adóhatóság állításával ellentétben a kérelmező édesapjának nem volt kötelezettsége arra, hogy igazolja bevételeit illetőleg számot adjon vagyonáról, amelyet lányának adott kölcsön.

A megyei bíróság ítéletével szemben az adóhatóság felülvizsgálat iránt terjesztett elő kérelmet a Legfelsőbb Bíróságnál. A felülvizsgálat során a Legfelsőbb Bíróság a kérelmező édesapjának tanúvallomását „valószínűtlennek” minősítette arra hivatkozva, hogy sem könyvelés sem bankszámla kivonat nem igazolja e pénzmozgást, továbbá amennyiben a cél a szülők többségi részesedésével működő szövetkezetbe történő befektetés, indokolatlan volt harmadik félként a kérelmezőt bevonni. Továbbá kifejtette, hogy e bonyolult sémára nem adott sem a kérelmező sem édesapja megfelelő magyarázatot, így a kérelmező állításai nem merítik ki a 2003. évi XCII. törvény 109 §. (3) bekezdésének meggyőző bizonyíték fogalmát. A Legfelsőbb Bíróság megváltoztatta a Fejér Megyei Bíróság ítéletét, így az adóhatóság határozata került jóváhagyásra.

Az EJEB eljárása során a 6. cikk sérelmét vizsgálta, azon okból kifolyólag, hogy a tisztességes eljárás sérelmét kimeríti-e, hogy nem tartottak szóbeli meghallgatást. Ennek

¹ Pákozdi v. Hungary No. 51269/07 (23 March 2015).

folyományaként a Bíróság eljárásában megvizsgálta, hogy a 6. cikk, a tisztességes tárgyaláshoz való jogról szóló szakasz egyáltalán alkalmazható-e a konkrét esetben tekintettel arra, hogy az EJEB gyakorlata szerint az adó és pótdíjak polgári eljárás keretében történő kiszabása jelen cikk hatályán kívül esik.

A büntető vád viszont a cikk hatálya alá tartozik abban az esetben, ha az alábbi hármas követelménynek megfelel:

1. nemzeti jog szerinti besorolása
2. természeténél fogva
3. a kiszabott büntetés mértéke és súlyossága is erre utal.

Ami a hazai jog szerinti minősítést illeti, az adóbírság nem a büntetőjogi szankciók közé, hanem a közigazgatási szankciók közé sorolandók. A második kritérium esetében megállapítható, hogy az adóbírság célja nem a vagyoni kár megtérítése, hanem büntető jellegű, a további bűnisméltés megakadályozását célozza. A harmadik kritérium pedig teljesül azáltal, hogy ilyen súlyos bírságot (50%) szabtak ki, egyértelművé teszi, hogy büntetésről van szó, így az Egyezmény 6. cikke alkalmazható.

Az eset befogadhatósága után a Bíróság elemzése tárgyává tette a meghallgatásra vonatkozó szabályokat és megállapította, hogy alapvetően a nemzeti bíróságok hatáskörébe tartozik az a kérdés, hogy mikor tartanak szóbeli meghallgatást az ügy körülményeinek figyelembevételével. Jelen ügyet vizsgálva azonban az EJEB azt állapította meg, hogy az eljárás büntetőeljárással egyenértékű, ahol a Legfelsőbb Bíróság az alsóbb fokú bíróság bizonyítékokra vonatkozó értékelésével nem értett egyet, így az újraértékelést a tényekre is kiterjesztette és eközben nem biztosított lehetőséget az ügy szempontjából döntő fontosságú szóbeli meghallgatásra, tehát megvalósította 6. cikk sérelmét.

A kérelmező 125 460 euró vagyoni kárának és 300 000 euró nem vagyoni kárának megtérítését kérte illetőleg 4500 euró ügyvédi költséget, melyből az EJEB 7500 euró illetőleg 2000 euró ügyvédi költség megtérítését ítélte meg két szavazat ellenében, ugyanis Helen Keller svájci és Jon Fridrik Kjølbro dán bírók különvéleménye szerint nem meríti ki a 6. cikk sérelmét a szóbeli meghallgatás elmaradása.

A második, Vékony kontra Magyarország² ügyben Magyarország a magántulajdonhoz való jogot sértette meg a nemzeti dohányboltok üzemeltetésére szóló koncessziós jogok odaítélése során. Az ügy felperese, Vékony László családi vállalkozás keretében 1994 óta üzemeltette kisboltját, ahol többek között dohánytermékeket is árult, amely a családi vállalkozás bevételeinek mintegy egyharmadát tette ki. A család rendelkezett a szükséges engedélyekkel, így a dohánytermék mint jövedéki termék forgalmazására szóló vámhatósági engedéllyel is.

2012. szeptember 24-én hirdették ki a fiatalok dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről szóló 2012. évi CXXXIV. törvényt, amely többszöri

---

² Vékony v. Hungary No. 65681/13 (01 June 2015).

módosítás után 2013. július 1-én lépett hatályba. A törvény értelmében a dohánytermékek kiskereskedelme kizárólag az állam hatáskörébe utalt tevékenység, amelynek gyakorlását az állam koncessziós szerződéssel meghatározott időre átengedheti. A felperes Vékony László indult a koncessziós pályázaton, azonban koncessziós jogot nem kapott. A pályázatokat az állam kizárólagos jogát gyakorló ND Nemzeti Dohánykereskedelmi Nonprofit Zrt. bírálta el. Azt követően, hogy Vékony és családja a dohánykereskedelemmel felhagyott, boltjuk bezárására kényszerültek, mivel annak fenntartása már nem bizonyult nyereségesnek a fennmaradó bevétel mellett.

Vékony az EJEH-hez fordult többek között azon az alapon, hogy dohánykereskedelmi engedélyének elvesztése a magántulajdonától való jogellenes megfosztást valósított meg. Ítéletében az EJEH helyt adott a felperes keresetének, és összesen 21 000 euró kártérítést és perköltséget ítélt meg Vékonynak. Az EJEH megállapította a magántulajdonhoz való jog sérelmét, azaz a kereskedelmi engedélyt jelen ügyben a tulajdonnal egy tekintet alá esőként értékelte. Az Egyezmény szerint bárkit tulajdontól megfosztani csak közérdekből, törvényben meghatározott feltételek szerint lehet. Az EJEH szerint az egyén alapjoga korlátozásának arányosnak kell lennie a követendő közérdekű céllal, jelen esetben a közegészségügyi megfontolásokkal és a fiatalkorúak védelmével. Márpedig az arányossági követelmény Vékony esetében nem teljesült.

Az EJEH álláspontja szerint a pályázati időszak túl rövid volt, ráadásul az elutasító döntésről való tudomásszerzés és a pályázati időszak lezárulta között mindössze három hónap telt el, így a felperesnek nem állt módjában alkalmazkodni az előállt feltételekhez. Mindezen túl a koncessziós jog odaítélésénél teljes mértékben figyelmen kívül hagyták a korábbi jogokat, lehetőséget sem biztosítva arra, hogy a korábban engedéllyel rendelkezők a fiatalkorúak védelmét elősegítő intézkedésekkel a változásokhoz alkalmazkodjanak. Az EJEH szerint a felperes Vékonyra ilyen módon rótt személyes teher túlzott mértékű volt a közérdekű célokhoz képest.

A harmadik ügyben az EJEH ismét megállapította, hogy sérti a magántulajdonhoz való jogot a végkielégítéseket sújtó különadó. A Bíróság 6600 euró kártérítést, 3000 euró perköltséget és kamatait ítélte meg Sikuta Péternek³ Magyarországgal szemben az Egyezményben biztosított tulajdonhoz való jog sérelme miatt. A felperes 2011-ben azért követelt kártérítést, mert a munkaviszonya megszűnésekor neki kifizetett 4 millió 997 ezer forintos összeget az ezt követően hatályba lépő, a közszférában kifizetett végkielégítések megadóztatásáról szóló törvény⁴ 98%-os különadóval sújtotta. Így a visszafizetendő összeg a már befizetett járulékok levonása után 2 millió 144 ezer forint volt. Sikuta szerint az adó többek között az Egyezménynek a tulajdontól való megfosztást tiltó, Első Kiegészítő Jegyzőkönyvének 1. cikkébe ütközött.

Sikuta több mint nyolc éven át állt alkalmazásban, munkaviszonyát ezt követően szüntették meg közös megállapodással. Munkaviszonya megszűnésekor megkapta addigi bérét, végkielégítését, és a fel nem használt szabadsága után járó összeget. Ezután lépett

³ *Sikuta v. Hungary* No. 26127/11 (27/01/2015).

⁴ 2010. évi XC. törvény, egyes gazdasági és pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról, illetve módosításáról

hatályba a végkielégítéseket sújtó különadókról szóló törvény, amely akkor a közszférában dolgozó vezetők végkielégítésének 3,5 millió forint feletti részét 98%-os mértékű különadóval sújtotta. Érdemes megjegyezni, hogy a hasonló tartalmú korábbi törvényeket a magyar Alkotmánybíróság alkotmányellenesnek találta. Végül az adó sikeres bevezetése után a mostani üggyel azonos ténybeli alapon több eljárás is indult az EJEB előtt, melyre hivatkozva hozta meg mostani döntését is a testület.

A negyedik a Kincses kontra Magyarország ügy,⁵ amelyben a kérelmező a Battonyai Kerületi Bíróság előtt folyó perben egy vadásztársaságot képviselt ügyvédként. A Békés Megyei Bírósághoz történő fellebbezésében ironikusan azonban vulgáris szavak használata nélkül kérte, hogy az elsőfokú eljárás felülvizsgálata mellett az eljáró bíró szakmai hozzáértését is vizsgálják meg.

Az indítvány beérkezését követően a Békés Megyei Bíróság a Békés Megyei Ügyvédi Kamarának továbbította a fellebbezést mivel véleménye szerint az ügyvéd által tett állítások alkalmasak fegyelmi eljárás megindítására. A kamara 2003. április 11-én értesítette a kérelmezőt a fegyelmi eljárás megindításának tényéről, melynek eredményeként 2004. június 10.-én 300 000 forint összegű bírság megfizetésére kötelezték. Az eljárás a fellebbezéseket követően végül 2010. április 20.-án fejeződött be, amikor is a Legfelsőbb Bíróság elutasította a felülvizsgálatára vonatkozó kérelmet. Az EJEB-től a kérelmező a 10. cikkben foglalt véleménynyilvánítás szabadságának, és a 6. cikkben foglalt tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmének megállapítását kérte.

A véleménynyilvánítás szabadságának korlátozásának tényét a Bíróság megállapította, azonban a vizsgálata alá vonta, hogy az Egyezmény 10. cikkének 2. bekezdésben foglalt korlátozási lehetőségnek eleget tesz-e a büntetés. Vizsgálata során kifejtette, hogy alapvetően az igazságszolgáltatási szerveknek bírálhatóság szempontjából többet kell viselniük, mivel az állampolgárok igazságszolgáltatásba vetett bizalmához ez elengedhetetlen. Azonban felhívta a figyelmet arra, hogy különbséget kell tenni sértés illetve kritika között, és az ügyvéd által tett állítások az előbbi körébe tartoznak, kifejezetten az indítvány hangneme okán. A Bíróság korábbi döntéseire (Meister kontra Németország ahol tanácsra tettek sértő kijelentést) hivatkozva, megállapította, hogy az Egyezmény 10. cikkét nem sértette a fegyelmi eljárás illetőleg a büntetés kiszabása. A 6. cikk, azaz az ésszerű időn belüli eljárás követelményével szembeni panaszt azonban a Kormány sem vitatta, így a 7 éves eljárási időtartamra tekintettel megállapításra került jelen cikk sérelme. A kérelmező 4241 euró vagyoni, míg 10 000 euró nem vagyoni kártérítést kért, melyből az EJEB mindössze 1500 eurót ítélt meg.

---

⁵ *Kincses v. Hungary* No. 66232/10 (01 June 2015).

ARS FORI

Orbán Endre:
Felsőoktatási körkép

A felvételi időszakra tekintettel az Ars Boni fórum rovata a hazai felsőoktatási intézmények kínálatával foglalkozott. Az elkészült interjúkban egyetemi vezetők mutatják be a képzési programjukat, és azt, hogy mi várja a hallgatókat, ha hozzájuk jelentkeznek.

*

Több mint jogászképzés – Bemutatkozik a Debreceni Egyetem

A Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara képviselőjében Bencze Mátyás dékánhelyettes válaszolt kérdéseinkre.

1) Ha Ön most felvételiző diák lenne, miért választaná éppen az Ön által képviselt felsőoktatási intézményt? Miben érzi másnak/többnek/jobbnak a saját intézményét?

A Debreceni Egyetem az ország jelenlegi legnagyobb felsőoktatási intézménye, amelynek múltja és tekintélye, valamint tudományegyetemi jellege garantálja a magas színvonalú képzést, és kiemelt értéket ad az intézményben – többek között a jogi karon – megszerzett diplomának. A jogi kar hallgatóinak módja van „áthallgatni” más érdekes tudományterületek előadásaira, esetleg közös projekteken keresztül tágítani látókörét, és a jogi tudását összekapcsolni más tudásterületekkel. Debrecen továbbá regionális igazságszolgáltatási és közigazgatási központ, így a nálunk végzett hallgatók tanulmányaik befejezését követően a munkahelyek széles köréből válogathatnak. Debrecen az egyetemisták nagyszámú jelenlétének köszönhetően kifejezetten fiatalos és lendületes város, amely – kulturális, szórakozási és sportolási szempontból is – vonzó lehet a továbbtanulásra vágyó fiatal korosztály számára. Érdemes megemlítenünk a kar egyik fontos adottságát, az egyedülálló Kassai úti campust, ahol – „amerikai” stílusban – minden (tanterem, tanszékek, kollégium, uszoda, park) egy helyen megtalálható. A debreceni jogi karon folyó oktatás előnye, hogy a kar viszonylag kis létszámmal működik, ebben a személyes és közvetlen légkörben pedig kiváló lehetőség nyílik a személyre szabott, egyéniesített képzésre. A tehetséges hallgatókat tandíjkedvezménnyel és külön ösztöndíjjal jutalmazzuk, míg a hallgatói önkormányzat szociális ösztöndíjjal járul hozzá az egyetemi tanulás költségeihez.

2) Mit tart ma a jogászképzés fő feladatának? Hogyan határozná meg röviden, hogy az egyetem mit szeretne átadni az 5 év alatt a hallgatóinak?

A jogász munka – bármilyen formában is jelenjen meg – voltaképpen jogi eszközökkel történő problémamegoldást jelent. A klasszikus tárgyi ismereteken túl ezért a kar nagy hangsúlyt fektet a jogász gondolkodás legfontosabb elemeinek átadására, a jogász

érvelés és az egyéb jogászai képességek fejlesztésére. A jogászai hivatás magas szintű műveléséhez szükséges jártasság csak ilyen jellegű képzés során szerzhető meg. Éppen ezért az oktatásunkba egyre inkább beépül a jogesetek elemzésén keresztül ismeretátadás. Emellett elköteleztük magunkat az iránt is, hogy hallgatóinkból ne csak technikailag képzett szakemberek legyenek, hanem kialakítsuk és elmélyítsük a jogászai felelősségtudatot. Célunk, hogy a képzés során olyan tudást biztosítsunk, amely sokrétű, komplex és jól konvertálható, és amely alapja az általános értelmiségi életformának is.

3) Inkább elméleti vagy gyakorlati irányultságú képzést nyújtanak? Milyen szakmai gyakorlati követelmény van az Önök egyetemén?

Úgy véljük, hogy az elméleti és a gyakorlati tudás szembeállításuk problematikus, ugyanis a legfontosabb elméleti alapok hiányában nem lehetséges eredményes és magas színvonalú gyakorlati munkát folytatni. Mivel az elméleti és a gyakorlati tudás egymás nélkül nem létezhet és egyaránt fontos, a kar mindkét tudáselem elsajátításának kiemelkedő helyet biztosít a képzéseiben. A gyakorlatorientált oktatás erősítése érdekében karunk szorosban együttműködik a régió igazságszolgáltatási szerveivel, de az itt működő ügyvédek is szívesen fogadnak gyakornokokat irodáikban. A jogi gyakorlatban való jártasság és tapasztalat megszerzését szolgálja a kar és a Debreceni Ítéltábla közös gondozásában működő Jogi Klinika program is, amelynek célja, hogy az érdeklődő hallgatók naprakész, gyakorlati tudást szerezzenek. A gyakorlatközpontú képzés egyik pillére, hogy bírók és más gyakorló jogászok is nagy számban közreműködnek az oktatásban.

4) Nyújtanak-e idegen nyelvű képzést, illetve a tantárgyak tanulhatóak-e idegen nyelven is?

A debreceni jogi karon angol, német és francia szaknyelvi képzés közül válogathatnak hallgatóink. Oktatási és kutatási munkánkat pedig immár angol anyanyelvű lektor is segíti. Az általános szaknyelvi képzés mellett számos angol és német nyelvű szabadon választható kurzust kínálunk a hallgatóknak. A népszerű Senior Lawyers Program (SLP) keretében pedig minden szemeszterben egy amerikai vendégoktató tart az amerikai jogrendszer egy-egy területét érintő kurzust az érdeklődők számára. Hallgatóink azonban nemcsak egyes tárgyakat hallgathatnak idegen nyelven, hanem egy teljes idegen nyelvű képzésben is részt vehetnek, 2014 februárjában ugyanis elindult az angol nyelvű European and International Business Law elnevezésű LLM programunk, mely egész Európában versenyképes második diplomát és tárgyalóképes szaknyelvi angoltudást biztosít a már végzett jogászok számára.

5) Milyen nemzetközi kapcsolatai vannak az egyetemnek? Átlagosan hány diák tanul évente külföldön?

Hallgatóink 1999 óta vehetnek részt az ERASMUS hallgatói mobilitás programjában. Ennek keretében ismert európai (így francia, német, osztrák, cseh, holland, lengyel, litván, szlovén, román, norvég, szlovák, olasz, portugál és spanyol) felsőoktatási intézményekben tanulhatnak egy-két szemeszteren keresztül. A program keretében külföldi hallgatók is egyre nagyobb számban érkeznek karunkra, és nagy örömet okoz számunkra, hogy a külföldről érkezők immár a kar által kínált doktori képzést is választják. A kar oktatóinak számos nemzetközi szakmai és tudományos kapcsolata van,

melyek eredményeképpen a debreceni jogi kar komoly nemzetközi konferenciák színhelyévé vált. Emellett rendszeresen fogadunk külföldi vendégelőadókat az USA-ból és a világ más részeiről.

6) Mikor volt utoljára a tananyagot érintő átfogó reform az egyetemen? Ennek mi volt az oka? Esetleg gondolkodnak-e éppen most egy újabb struktúra bevezetésén?

A karon folyamatos a tananyag-fejlesztés, amelynek keretében egyre nagyobb szerep jut a jogászai képességeket fejlesztő újabb tárgyaknak, így többek között a jogászai érvelés oktatásának is. Intézményünk a teljes tárgyi integrációra törekszik, azaz egy olyan képzési struktúra kialakítását célozzuk, amelyben az egyes tárgyak egymásra épülnek. Felfogásunk szerint a jól strukturált tanmenet lényege nem a jogszabályok szövegének ismertetésében, hanem az alapvető fogalmi összefüggések és a gyakorlatban leginkább releváns kérdések részletes tárgyalásában áll. Ez egy letisztult és sok éve működő struktúra, amely lépést tart a modern oktatási módszerekkel is.

7) Önök szerint szükség van az öt éves egyetemi program megtartására vagy inkább célszerű lenne elgondolkodni az általános jellegű BA és a specializált mesterszakok bevezetésén?

A jogászképzés továbbra is egységes képzés, és indokoltnak tartjuk a hagyományos képzési szerkezet fenntartását, tekintettel arra, hogy a jogásszá válás egy hosszabb folyamat eredménye, amelyet nem lehetséges lerövidíteni vagy szakaszokra osztani. Ennek ellenére nálunk is létezik BA képzés (igazságügyi igazgatás), így a lehetőség adott arra, hogy valaki az alapszak elvégzését követően a jogászképzésben folytassa tanulmányait. Ez az út egyre népszerűbb hallgatóink körében, és az alapszak után sokan választják az osztatlan jogászképzést. Új fejlemény a korábban már említett LLM program, amely egy speciális mesterszakként a már jogász diplomát szerzettek számára biztosítja a további tanulás lehetőségét.

8) Az általános jogászképzésen belül is előfordulhat, hogy bizonyos karok bizonyos tantárgyaknak nagyobb jelentőséget tulajdonítanak. Az Ön által képviselt egyetemen ilyen értelemben mi a „fő profilja”?

Az általunk kínált képzések követik a legújabb társadalmi-technikai változásokat, és reagálnak a tudásszerkezet átalakulására is, ennek következtében a klasszikus tárgyak mellett olyan modern, innovatív kurzusok is helyet kapnak az oktatás során, mint a jogi informatika, a jogászai érvelés, a környezetvédelmi jog és különös hangsúlyt fektetünk az EU jogi képzésre. Az oktatás valamennyi területen komoly tudományos háttérrel működik. A tudományosan megalapozott szakmai képzés egyik bizonyítéka, hogy intézményünkben akadémiai kutatócsoport is működik, amely egyike az országban működő két akadémiai kutatóműhelynek. Másfelől egyre több oktatónk kapcsolódik be nemzetközi kutatásokba és vesz részt hazai és nemzetközi kutatócsoportokban.

9) Van-e szigorlat az egyetemen? Ha van, miért van? Ha nincs, miért nincs?

Képzéseinkben a hallgatóknak teljesíteniük kell olyan alapvizsgákat is, ahol a tananyag egysége megkívánja a tárgyat lezáró nagyobb, átfogóbb vizsga letételét.

10) Statisztikáik alapján egy diák átlagosan mennyi idő alatt végzi el a képzésüket?

Bár az adatokban éves szinten van némi hullámváz, a már végzett hallgatók körében folytatott felmérések azt mutatják, hogy hallgatóink többsége a mintatantervnek megfelelően, az előírt képzési idő alatt befejezi tanulmányait.

11) A végzős évfolyamok átlagosan hány százaléka szerzi meg az abszolutórium szerzés évében a diplomát?

Büszkék vagyunk arra, hogy hallgatóink 75%-a – ideértve a valamennyi szakunkon tanulókat – az abszolutórium megszerzésének évében a diplomáját is megkapja. Ez az arány a joghallgatók esetében még ennél is magasabb, és jóval 80% fölött van.

12) Rendelkeznek-e arról kimutatással, hogy végzős diákjaik milyen területeken helyezkednek el a munkaerőpiacon?

Az elmúlt évek mérései szerint a jogász szakon végzett hallgatóink több, mint egyharmada a közigazgatásban talál állást. Szintén magas azoknak az aránya, akik klasszikus jogi pályákon helyezkednek el, elsősorban ügyvédi irodákban, illetve a bíróságokon találkozhatunk a debreceni jogi kar egykori hallgatóival. De viszonylag magas azoknak az aránya is, akik nem jogi pályán folytatják a végzést követően. Ez az utóbbi adat is azt mutatja, hogy a jogi diploma sokféle munkakörben hasznosítható, általános és átfogó tudást biztosít.

13) Hogyan értékeli az egyetem infrastrukturális állapotát különös tekintettel a könyvtár felszereltségére?

Fontos változás a kar életében, hogy 2015 elején új épületbe költözünk, amelynek legnagyobb előnye, hogy az oktatók és a hallgatók immár egymás közelében lesznek elhelyezve. Ez a megoldás tovább erősíti az oktatók és a hallgatók közötti közvetlen kapcsolatot, az oktatás személyes légkörét, hiszen a nálunk tanulók könnyen elérhetik, személyesen is felkereshetik tanáraikat. Hallgatóink felkészülését nagymértékben segíti az egyetemi campus területén található könyvtár, amely kiemelkedő könyvállománnyal rendelkezik, és az online adatbázisok növekvő köre is egyre jelentősebb információforrásként szolgál a nálunk tanulók számára. Így a jogi kar nemcsak az évközi tanulmányi feladatok és a vizsgák teljesítéséhez, hanem a hallgatói tudományos kutatómunkához is kitűnő feltételeket biztosít. A kassai úti campus ideális környezet az egyetemisták számára a tanuláshoz, a pihenéshez és a szórakozáshoz egyaránt. Itt egy helyen megtalálható az uszoda, a kollégium és a Zöld Hullám (ZH) nevet viselő új park is, amelynek egész területén wifi szolgáltatást biztosítunk. Ugyancsak a campus területén helyezkedik el az egyetem legnagyobb szórakoztató egysége, az egyetemi rendezvények széles körének, koncerteknek és színházi előadásoknak helyet adó Lovarda.

14) Van-e az idei felvételi kampányuknak mottója?

Az idei felvételi kampányunk mottója: „Több mint jogászképzés”.

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara képviselőjében Nagy Marianna dékánhelyettes válaszolt kérdéseinkre.

1) Ha Ön most felvételiző diák lenne, miért választaná éppen az Ön által képviselt felsőoktatási intézményt? Miben érzi másnak/többnek/jobbnak a saját intézményét?

Az ELTE jogászképzése 350 éves. A minőségi felsőoktatás a tradíciókból táplálkozik, onnan merít erőt, inspirációt az aktuális feladatok megoldásához. Ha megnézzük a világ vezető egyetemeit – Harvard, Cambridge, Oxford, Heidelberg – nagy hagyományú universitasok mindegyikének a történelmi gyökerei adják azt az erőt, amivel a felsőoktatás vezető szereplőivé válhattak. Nincs ez másként itthon sem. Az ELTE a hazai jogi felsőoktatás közel 350 éves legjobb hagyományait ötvözi a modern korra adott válaszokkal. Képzésünk olyan elméleti tudást ad, amely felkészíti a hallgatókat arra, hogy bármikor változik a tételes joganyag, képesek legyenek alkalmazkodni a megváltozott viszonyokhoz. Azért is ezt választanám, mert karunkon kiváló, magasan kvalifikált oktatóktól tanulhatnék, és a többi karhoz képest sokkal több lehetőségem nyílna a nemzetközi megmérettetésre, a nemzetközi kapcsolatok kiépítésére. Az ELTE többi karán igénybe vehető képzések és szolgáltatások szintén arra inspirálnának, hogy a karunkat válasszam. Mellettünk szól, hogy a felsőoktatási rangsorokban rendre az ELTE vezeti a jogászképzés rangsorát és a végzett hallgatóinkat alkalmazott piaci visszajelzések is azt igazolják, hogy a képzésünk a leginkább piacképes diplomát nyújtja.

2) Mit tart ma a jogászképzés fő feladatának? Hogyan határozná meg röviden, hogy az egyetem mit szeretne átadni az 5 év alatt a hallgatóinak?

A jogászképzés célja, hogy olyan társadalmi problémák iránt érzékeny szakembereket képezzünk, akik képesek felismerni a társadalomban és gazdaságban jelentkező megoldandó gondokat, feladatokat, képesek azokat módszereket kiválasztani, amelyekkel a leggyorsabban és leghatékonyabban tudják azokat megoldani úgy, hogy tiszteletben tartják az alapvető emberi értékeket és jogokat. Schmidt Péter egykori professzorom szavaival élve a jogász a “társadalom mérnöke”. Olyan szakember, aki a társadalom bármely területén képes segíteni, javítani. Akkor jó a képzés, ha azokat a képességeket, kompetenciákat alakítjuk ki, amelyekkel ezeknek a kihívásoknak meg tud felelni. Ez nem csupán a klasszikus jogász szaktárgyakra készít fel, hanem arra, hogy mások problémáira érzékeny szakembereket képezzünk, akik ismerik a jog rendeltetését és hatóképességét.

3) Inkább elméleti vagy gyakorlati irányultságú képzést nyújtanak? Milyen szakmai gyakorlati követelmény van az Önök egyetemén?

Véleményem szerint nem jó az elméletet és a gyakorlatot szembeállítani. A kettő nem választható el. Az egyetemi képzés lényege, hogy a szakma alapvető elméleti kérdésein keresztül világítja meg a terület törvényszerűségeit. Ugyanakkor az elméleti problémákat és megoldásokat a legcélszerűbb a gyakorlatban jelentkező problémák apropóján megérteni, és ezekre az elméleti modelleken keresztül keresni a megoldásokat. Ezek tehát oda-vissza hatnak. A képzésünk kiváló elméleti alapokat nyújt, amely alkalmassá teszi a hallgatókat, hogy később önállóan oldjanak meg problémákat. Ugyanakkor egyre erősebb

az esetjogi oktatás, a gyakorlati példákon keresztüli szemléltetés. A tanterv kötelező eleme a 6 hetes szakmai gyakorlat, melyet külföldön is teljesíthetnek a hallgatóink, több jogklinika (például iparjogvédelmi klinika) tevékenységében részt vehetnek a hallgatóink, és támogatjuk azt is, hogy egyetemi tanulmányaik alatt hosszabb időt töltsenek el különböző gyakorlólhelyeken. A képzésben egyaránt helyet kapnak az elméleti jellegű előadások, de minden főkéllégiumhoz kapcsolódik kiscsoportos gyakorlat is, és a vizsgák egy része is a gyakorlati kompetenciákat méri. Egyre gyakoribbak az open book-os jogesetegoldó vizsgák, amikor a hallgatók használhatják a jogszabálytárakat, de életszerű problémákat kell vizsgaszituációban megoldani.

4) Nyújtanak-e idegen nyelvű képzést, illetve a tantárgyak tanulhatóak-e idegen nyelven is?

Számos tárgyat tanulhatnak a hallgatók angol, német, francia vagy olasz nyelven. Ezeket a nálunk tanuló külföldi hallgatók is felvehetik. Külön kiemelést érdemelnek a külföldi egyetemekkel közösen működtetett idegen nyelven folyó részképzéseink, így az Université Panthéon Assas Paris II Master 1 és a Georg-August Universität LL.M képzései, valamint a Boston University jogi kara által indított "Executive LL.M. in International Business Law" c. képzésnek ad otthont a Kar.

A Kriminológia Tanszék 2009-ben csatlakozott az Európában egyedülálló, a Kenti Egyetem koordinálta Erasmus Mundus hálózathoz, amely Doctoral Programme in Cultural and Global Criminology egy közös doktori képzést és fokozatot nyújtó program. Jelenleg két önálló angol nyelvű LL.M. képzésünk van, amelyen a jogászdiploma után második mesterdiplomát szerezhetnek a legkiválóbbak, jelenleg az országban egyedülállóan. Az European and International Business Law az üzleti szféra számára, a most induló European Human Rights LL.M. pedig az állami, társadalmi és a civil szféra számára kínál ma hazánkban máshonnan megszerezhetetlen diplomát.

5) Milyen nemzetközi kapcsolatai vannak az egyetemnek? Átlagosan hány diák tanul évente külföldön?

Az ELTE Állam- és Jogtudományi Karának nemzetközi beágyazottsága kimagasló. 134 külföldi egyetemmel van kétoldalú kapcsolatunk, a nemzetközi tudományos és oktatási szervezetekben való részvétellel együtt 167 egyetemmel állunk szoros kapcsolatban. Külön ki kell emelni az ERASMUS kapcsolatokat, amelyek országosan is a legjobbak között vannak. Évente több mint 100 hallgatónk végez külföldön ERASMUS tanulmányokat, és nagyjából ugyanennyien jönnek hozzánk tanulni. Hallgatóink rendre a nemzetközi perbeszédversenyek résztvevői, és igen szép sikereket érnek el, megelőzve a nagy múltú nyugat-európai és amerikai egyetemek csapatait. A doktori képzésben csaknem valamennyi hallgatónk legalább egy fél évet, de gyakran egy tanévet vagy több időt tölt külföldi egyetemeken, kutatóintézetekben.

6) Mikor volt utoljára a tananyagot érintő átfogó reform az egyetemen? Ennek mi volt az oka? Esetleg gondolkodnak-e éppen most egy újabb struktúra bevezetésén?

A jogászképzésben 2010-től felmenő rendszerben új tantervet vezettünk be, mely a kiscsoportos foglalkozások számának növelését és a jogi – dogmatikai – európai ismeretek arányának erősítését eredményezte. A tantervi reform meghatározó elemei

voltak: 1. A kiscsoportos oktatás arányának növelése: megnöveltük a szemináriumok és gyakorlatok számát, minden záróvizsgatárgyhoz kötelező a szeminárium. 2. A korai találkozás a hatályos joganyaggal, az esetjogi oktatás erősítése. Rendkívül fontos, hogy a szükséges elméleti és történeti alapozás mellett, sőt azzal párhuzamosan a hallgatók már tanulmányaik kezdetén szembesüljenek a mai jog rendszerével és annak európai, nemzetközi dimenzióival, valamint a jogász munká építőköveivel, a normákkal és bírósági határozatokkal. E korai kitettség (early exposure) megvalósítása érdekében került bevezetésre rögtön az első szemeszterben a „Bevezetés a jogi adatbázisok kezelésébe” c. szemináriumi foglalkozásokból álló tantárgy, a szakmai törzsanyagot oktató tanszék(ek) szervezésében, elsősorban elektronikus adatbázisok projektoros szemléltetésével, kezelésével és magyarázatával. 3. Megnőtt a hallgatók tantárgyválasztási lehetősége: a differenciált alternatív kurzusok keretében oktatott tárgyak karon belül versengő tárgyak lettek, amelyekből a hallgató úgy építheti fel a saját tárgyait, hogy lehetősége van bizonyos szakmai specializációt biztosító modulok elvégzésére. 4. Az Európai jog választható záróvizsgatárgy lett. Most fog végezni az első olyan évfolyam, amelyik e tanterv alapján végzete a tanulmányait. Célunk volt, hogy a legtöbb korszerű ismeretet nyújtsuk a hallgatóknak, amellyel versenyelőnyül lépjenek a hazai és a nemzetközi munkaerőpiacra.

7) Önök szerint szükség van az öt éves egyetemi program megtartására vagy inkább célszerű lenne elgondolkodni az általános jellegű BA és a specializált mesterszakok bevezetésén?

Karunk elkötelezett az osztatlan jogászképzés fenntartása mellett. Meggyőződésünk, hogy alapos, a szakma elméleti és gyakorlati alapjainak elsajátítása csak az öt éves képzés alatt teljesíthető, és minden olyan törekvés, amelyik a képzés idejének csökkentésére irányul, az oktatás színvonalának csökkenésével járna, illetve a diploma konvertálhatóságát csökkentené.

8) Az általános jogászképzésen belül is előfordulhat, hogy bizonyos karok bizonyos tantárgyaknak nagyobb jelentőséget tulajdonítanak. Az Ön által képviselt egyetemnek ilyen értelemben mi a „fő profilja”?

A karon oktatott tanterv minden jogterületre igyekszik egyenlő hangsúlyt helyezni. Ugyanakkor nagyon fontosnak tartjuk, hogy minden területen ismerjék az adott jogintézmény európai és nemzetközi jogi vonatkozásait és kapcsolatait.

9) Van-e szigorlat az egyetemen? Ha van, miért van? Ha nincs, miért nincs?

A képzésünkben a legfontosabb nem záróvizsgával végződő tárgyak alapvizsgával vagy szigorlattal zárulnak. Ilyenkor az általában két féléves anyagból együtt is számot kell adni. Ennek az a célja, hogy a hallgató ne csak szeletekben ismerje a tananyagot, hanem rendszerében, összefüggéseiben is lássa a jogterület legfontosabb jogintézményeit. Kétségtelen, hogy ez a felkészülés nehezebb egy kollokviumnál, de a képzés eredményessége és a jogász gondolkodás kialakítása szempontjából mindenképpen hasznos. Azt is látni kell, hogy a sikeres szigorlati felkészülés nagyban elősegíti az eredményes záróvizsgára való felkészülést is. Nem érdemes tehát megkerülni ezt a próbatételt, mert ez egy lépcső a nehezebben teljesíthető záróvizsga sikeres teljesítéséhez.

10) Statisztikáik alapján egy diák átlagosan mennyi idő alatt végzi el a képzésüket?

Nagyon nehéz átlagos diákról beszélni. Minden diák motivációja más. Van aki párhuzamos képzésben tanul, van aki beiktat egy külföldi félévet vagy tanévet, van aki arra kényszerül, hogy tanulmányait az egyetem alatt végzett munkából finanszírozza. Azt mondhatjuk, hogy sok minden eltérítheti a hallgatót a mintantervtől, de gyakori az is, hogy azért csúsznak, mert nem tudnak minden követelménnyel egyszerre megbirkózni, és meg kell tanulniuk tanulni. Ezért tehát nincs átlagos diák. De nem akarom megkerülni a kérdést. Ha konkrét számot kell mondanom, akkor azt mondhatom, hogy a felvettek kb. fele nem tudja öt év alatt befejezni, csak hat esetleg hét év alatt.

11) A végzős évfolyamok átlagosan hány százaléka szerzi meg az abszolutórium szerzés évében a diplomát?

A jogász záróvizsgarendszer sajátja, hogy ún. osztott záróvizsga, vagyis öt tárgyból kell négy különböző vizsgaalkalommal záróvizsgázni. Közvetlenül az abszolutórium utáni záróvizsgaidőszakban (április –június) a végzetteknek kb. 40 %-a szerez diplomát, de éppen azért, mert tudjuk, hogy fontos a hallgatóinknak a mielőbbi munkába állás, ősszel is szervezünk számukra záróvizsgaidőszakot, ahol az igazán motiváltak még abban az évben megszerezhetik a diplomájukat. A két záróvizsgaidőszakban együtt az abszolvtáltak kb. 55-60 %-a diplomát szerez. Akik nem szerzik meg, ők leginkább azért nem szereznek diplomát, mert munkavállalás miatt széthúzzák a záróvizsgákat. Azt is látni kell azonban, hogy minél tovább halasztja valaki a záróvizsgáit, annál nehezebben teszi le, hiszen kiesik a tanulásból.

12) Rendelkeznek-e arról kimutatással, hogy végzős diákjaik milyen területeken helyezkednek el a munkaerőpiacon?

A végzettekkel igyekszünk a végzés után is kapcsolatot tartani, ennek kiváló színtere az Alumni program. A végzettek elhelyezkedésére vonatkozó adatokat részben a Kar Felvételi Irodája által szervezett kérdőíves felmérésből, az ELTE Karrierközpont által szervezett felmérésből nyerjük. A végzett hallgatók visszajelzései azt igazolják, hogy a jogi képzési terület túlképzésére vonatkozó adatok túlzóak, nem felelnek meg a valóságnak. A jogászképzésben diplomát szerzettek 1/3-a két hónapon belül el tud helyezkedni, másik 1/3 három hónapon túl talál munkát. 1/3 általában egy éven belül helyezkedik el, vagy nem kíván (külföldi tanulmányok, párhuzamos tanulmányok befejezése, gyerekszülés stb. miatt) a végzés után közvetlenül munkába lépni. Az elhelyezkedettek több mint 80%-a határozatlan idejű munkaviszonyt létesít, és 50%-ot meghaladja azoknak a száma, akik az állami- önkormányzati szférában kormánytisztviselőként, köztisztviselőként közalkalmazottként dolgoznak, 40% körül van az ügyvédi vagy egyéb klasszikus jogászai pályán elhelyezkedő végzőseink száma, a többi volt hallgatónk valamely (gyakran multinacionális) vállalatnál helyezkedik el.

13) Hogyan értékeli az egyetem infrastrukturális állapotát különös tekintettel a könyvtár felszereltségére?

Az ELTE ÁJTK Könyvtára nyugat-európai összehasonlításban ugyan nem rendelkezik kiemelkedő jelentőségű állománnyal, hazai viszonylatban azonban az egyik vezető hazai jogi szakkönyvtár. Az állomány nagysága a tanszékek gyűjteményeivel együtt: 135.829 db könyv és (bekötött) időszak kiadvány. Külön-gyűjtemény a 24.650 kötetes kéziratos

(gépiratos) kari disszertáció- gyűjtemény. A könyvek mintegy 40%-a szabad polcon található az olvasóteremben, ami azt jelenti, hogy a kurrens dokumentumok könnyen hozzáférhetőek a látogatók számára.

A Kari Könyvtárba és a tanszékekre jelenleg 183 db különböző folyóirat jár, ebből 113 db külföldi, 70 db belföldi. Ezenkívül a Kari Könyvtár kap még 38 db ajándék és 19 db cserefolyóiratot. A könyvtári dokumentumokról szkennelt másolat készíthető, ehhez egy szkennert áll a látogatók, egy pedig az oktatók, dolgozók rendelkezésére.

A könyvtár ezen kívül hazai és külföldi elektronikus és online jogszabálygyűjteményeket és szakirodalmi adatbázisokat – a kari hálózatba kapcsolt, valamint távoli asztallal is elérhető Complex Jogtár Plusz, az online elérhető Max Planck Encyclopedia of Public International Law, HeinOnline, beck-online és a Westlaw International komplex internetes jogi adatbázis, továbbá az elektronikus információs szolgáltatás (EISZ) – is hozzáférhetővé tesz. Ezen felül az Egyetemi Könyvtár honlapjáról rengeteg multidiszciplináris és speciális szakterületet lefedő, hazai és külföldi online adatbázis, a magyar felsőoktatás és kutatási hálózat rendelkezésére bocsátott információs forrás és folyóirat érhető el az egész ELTE, így a Kar gépeiről is.

A Könyvtárban 40 hálózatba kötött számítógép áll kimondottan az olvasók rendelkezésére, ezek közül 2 gép csak katalógusban való keresést biztosít, a többi 38 internetes is.

14) Van-e az idei felvételi kampányuknak mottója?

A mottónkat nem a kampány miatt fogalmaztuk meg: Minőség 1667 óta! Ez határozza meg a képzésünket közel 350 éve, és a jövőben is ez a zsinórmértékünk.

A Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara képviseletében Törő Csaba dékán válaszolt kérdéseinkre.

1) Ha Ön most felvételiző diák lenne, miért választaná éppen az Ön által képviselt felsőoktatási intézményt? Miben érzi másnak/többnek/jobbnak a saját intézményét?

A KRE ÁJK hallgató- és értékközpontú intézmény, ahol az oktatók és a diákság között közvetlen és rendszeres a kapcsolat. Ezt a kapcsolatot nemcsak a tantermekben és az egyetem falai között tartják, hanem az egyetemen kívül a hallgatók szakmai gyakorlati helyeinek keresése, megtalálása és azok tapasztalatszerzés lehetőségeinek mind eredményesebb kiaknázása érdekében is.

A másik fontos indok, hogy oktatóink mind akadémiai tudásban, mind a gyakorlati jogalkalmazásban szerzett tapasztalataikra egyaránt támaszkodhatnak egyetemi oktatói munkájukban.

2) Mit tart ma a jogászképzés fő feladatának? Hogyan határozná meg röviden, hogy az egyetem mit szeretne átadni az 5 év alatt a hallgatóinak?

Sokoldalú tudással, értékekkel és átfogó szemlélettel felkészült szakemberek képzését, akik mind az állami, mind a magánszférában képesek tudásukat alkalmazni, valamint azt folyamatosan bővíteni és megfelelni minden jogászai tudást igénylő terület munkaerőpiaci igényeinek.

3) Inkább elméleti vagy gyakorlati irányultságú képzést nyújtanak? Milyen szakmai gyakorlati követelmény van az Önök egyetemén?

A szakmai gyakorlati követelményeket a képzési és kimeneti követelmények alapján határozza meg a Kar. 240 óra (6 hét) szakmai gyakorlat teljesítését várjuk el hallgatóinktól, amiből 3 hetet közigazgatásban, 3 hetet pedig egyéb jogalkalmazási területen kell elvégeznie a hallgatónak. A szakmai gyakorlati helyeken a gyakorlatvezető visszajelzést küld a hallgató teljesítményéről, konzultál az intézménnyel. A szakmai gyakorlóléhelyekkel fennálló élő kapcsolat lehetővé teszi, hogy hallgatóink 90 %-a már a diplomájuk megszerzését követően pár hónapon belül el tudnak helyezkedni.

4) Nyújtanak-e idegen nyelvű képzést, illetve a tantárgyak tanulhatóak-e idegen nyelven is?

A hallgatók félévente a tanterve beépített kötelező szaknyelvi oktatás mellett a kötelező tantárgyaikat kiegészítő szabadon választható tantárgyi keretben válogathatnak a különböző jogterületek témáiban meghirdetett idegen nyelvű kurzusokból.

5) Milyen nemzetközi kapcsolatai vannak az egyetemnek? Átlagosan hány diák tanul évente külföldön?

Karunk kiterjedt európai és Európán kívüli intézményi kapcsolatrendszerrel rendelkezik, számos nemzetközi tanulmányi verseny szervezője, lebonyolítója és résztvevője. Oktatóink rendszeres vendégprofesszorai különböző nyugat-európai egyetemeknek. Az

Egyesült Államokból és az Európai Unió tagállamaiból rendszeresen érkeznek vendégprofesszorok a Karra. Hallgatóink Erasmus kapcsolatainkon keresztül 21 európai uniós jogi kar ösztöndíjas helyeiből válogathatnak.

6) Mikor volt utoljára a tananyagot érintő átfogó reform az egyetemen? Ennek mi volt az oka? Esetleg gondolkodnak-e éppen most egy újabb struktúra bevezetésén?

A tananyagokat a tantárgyfelelős oktatók félévenként felülvizsgálják, hogy a képzésen hallgatóink mindig a legfrissebb tudást kapják. Jogszabály változások esetében a tananyag megértését segítő kommentárokat, jegyzeteket és oktatási segédleteket szintén frissítik. A képzés tantervét a tanszékvezetők és a Kar vezetői rendszeresen áttekintik, szükség esetén változtatják, hogy a tantervek és azok tartalma mindig megfeleljenek a várható munkaerő-piaci igényeknek. Azonnal hasznosítható, gyakorlati tudást adó képzésünkben a hallgatók szemeszterenként külön oktatási héten találkozhatnak jogász hivatásrendek képviselőivel, akik aktuális tájékoztatást nyújtanak a jogász képzést igénylő munkalehetőségek és elvárások alakulásáról.

7) Az általános jogászképzésen belül is előfordulhat, hogy bizonyos karok bizonyos tantárgyaknak nagyobb jelentőséget tulajdonítanak. Az Ön által képviselt egyetemnek ilyen értelemben mi a „fő profilja”?

Karunkat nem egy fő profil jellemzi, hanem egyidejűleg több hangsúlyos terület határozza meg arculatunkat.

Munkajogi témakörökben intenzív Erasmus program keretében 8 európai uniós tagállamot összefogó kutatási-oktatási tevékenység zajlik évek óta angol nyelven.

A büntetőjog terén széleskörű kötelezően választható és szabadon választható tantárgyi kínálatot biztosítunk hallgatóinknak, akik diplomájuk megszerzését követően a Kar Bűnügyi szakjogász szakirányú továbbképzésén mélyíthetik el büntetőjogi tudásukat.

Infokommunikációs jogi kérdésekre irányuló kutatások, konferenciák és folyamatosan fejlesztett oktatás képviseli a Kar szakmai tevékenységének egy másik meghatározó vonását.

A Karon oktatott üzleti képzések és a jogász képzés összekapcsolásának eredményeként a hallgatóknak lehetőséget kínálunk az üzleti és gazdasági jog különböző területeinek mélyebb megismerésére és közgazdasági, illetve üzleti ismeretek egyidejű elsajátítására. Ezek kiegészítik a hagyományos jogász képzés tartalmát. Ez a kombinált megközelítés és képzési lehetőség nagymértékben megnöveli a hallgatók munkaerő-piaci felkészültségét és jövőbeni kilátásait.

8) Van-e szigorlat az egyetemen? Ha van, miért van? Ha nincs, miért nincs?

A szigorlatok szerepét a mai oktatási rendszerben Karunkon a tantárgyakat záró – két féléves tananyagot számonkérő – alapvizsgák töltik be.

9) Rendelkeznek-e arról kimutatással, hogy végzős diákjaik milyen területeken helyezkednek el a munkaerőpiacon?

A KRE-ÁJK rendszeresen megkeresi és megkérdezi végzett hallgatóit elhelyezkedési körülményeikről. A jövőbeni tendenciákat felvázoló felmérések közül a 2011., 2012. és

2013. évben végzetek körében végzett kutatások eredményei a legrelevánsabbak. A ... (DPR?) adatok ismertetése előtt meg kell jegyezni, hogy az adatok kiválóságához hozzájárul az is, hogy a szakmai gyakorlati rendszer 3. évtől teszi lehetővé szakmai gyakorlat teljesítését, ami a további tanulmányi időre is összeköti a hallgatót a munkaerő-piacca. Ennek köszönhetően hallgatóink több mint fele (57%) már diákévei alatt is dolgozott.

Végzett jogász hallgatóink 89%-a helyezkedett el jogi pályán – a végzetek többsége, 51%-a a közigazgatásban talált munkát. Ügyvédi irodában 30% dolgozik, 18% pedig vállalati jogász lett. Az Educatio Nonprofit Kft. Felsőoktatási Osztálya által készített, Államigazgatási adatbázisok diplomás pályakövetési célú integrációja 2013 című gyorsjelentésében szereplő legfrissebb, független kutatások alapján a KRE jogi karán végzett jogászok más egyetemeken végzett jogászokat megelőzve a legnagyobb arányban és a legmagasabb bérért helyezkedtek el. A siker hátterét a következők biztosítják:

- az oktatók felkészültsége,
- a KRE-ÁJK gyakorlatorientált, kiscsoportos és a tehetségazonosítás esetében tutorális képzési rendszere,
- a szakmai gyakorlat rendszerének kiépítése és sikeres működtetése, valamint
- az oktatók és a hallgatók közötti élő, mindennapi kapcsolat.

10) Hogyan értékeli az egyetem infrastrukturális állapotát különös tekintettel a könyvtár felszereltségére?

Az Egyetem a Fővárostól bérelt Dózsa György út 25-27. sz. alatti oktatási épületét saját erőforrásból újította fel és szerelte fel a legmodernebb oktatástechnikai berendezésekkel. Ugyanígy, az Állam- és Jogtudományi Kar újpesti helyszínének infrastrukturális beruházásai saját forrásból valósulnak meg hitelfelvétel nélkül. A Kar stabil gazdálkodása lehetővé teszi, hogy minden tantermünket modern oktatástechnikai berendezésekkel lássuk el. A könyvtári beruházások szintén a minőségi oktatáshoz szükséges minőségi háttérszolgáltatás biztosítása jegyében történnek. Ennek keretében

- a hallgatók saját kódot kapnak a jogtárhoz,
- folyamatosan bővül az online adatbázisok tára,
- számos nemzetközi és hazai folyóirat nyomtatott és elektronikus formában is elérhető,
- folyamatos a jogszabályváltozásokra reagáló hazai és nemzetközi szakirodalom beszerzése,
- folyamatosan frissül szakkönyvtárunk.

11) Van-e az idej felvételi kampányuknak mottója?

„KREáld a jövőd!” – Az általános jogi diploma megszerzését követően a jogi tanulás és szakmai épülés egyetemünkön elérhető lehetőségei nem zárulnak le. Az után is jól felépített és egyenes vonalú szakmai fejlődési utat biztosítunk a hallgatóknak szakirányú továbbképzéseink graduális tanulmányokra épülésével.

A Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara képviselőjében Wopera Zsuzsa dékánhelyettes válaszolt kérdéseinkre.

1) Ha Ön most felvételiző diák lenne, miért választaná éppen az Ön által képviselt felsőoktatási intézményt? Miben érzi másnak/többnek/jobbnak a saját intézményét?

A Miskolci Egyetem az Észak-Magyarországi régió vezető felsőoktatási intézménye, ahol jelenleg hét karon és egy intézetben folytathatnak felsőoktatási tanulmányokat a fiatalok. Kevés olyan felsőoktatási intézmény van ma Magyarországon, ahol egy helyre, csodálatos természeti környezetben elhelyezkedő campuson az állam-és jogtudományi képzés mellett egyaránt jelen vannak a műszaki, gazdasági, egészségügyi és zenei felsőoktatás szereplői, ami minden ide jelentkező diák számára kiváló áthallgatási, párhuzamos képzési lehetőségeket biztosít. Az egyetemen kifejezetten hallgató-barát légkör van, amelyet a Miskolci Egyetem ún. selmeci hagyományainak ápolása tovább erősít, és életre szóló barátságokká formál. .

2) Mit tart ma a jogászképzés fő feladatának? Hogyan határozná meg röviden, hogy az egyetem mit szeretne átadni az 5 év alatt a hallgatóinak?

A jogászképzés fő feladata, hogy olyan elméleti és gyakorlati ismeretekkel vértseze fel a hallgatókat, hogy már kezdőként is magabiztosan helyt tudjanak állni az igazságszolgáltatás, közigazgatás vagy gazdasági élet területein. A Miskolci Egyetem Állam-és Jogtudományi Karán több mint 30 éve, jelenleg 4 alapszakon, két mesterszakon és jogi felsőoktatás keretében az előbb megfogalmazott célok elérése érdekében munkálkodunk.

3) Inkább elméleti vagy gyakorlati irányultságú képzést nyújtanak? Milyen szakmai gyakorlati követelmény van az Önök egyetemén?

Egyaránt nagy hangsúlyt fektetünk az elméleti és gyakorlati képzésre. Az elméleti ismeretek nagyobb hangsúlyt kapnak a képzés első éveiben az alapozó ismeretek körében, majd később a szakmai törzsanyag keretei között előtérbe kerül a gyakorlati ismeretek elsajátítása, melyre a kiscsoportos szemináriumi foglalkozások kiváló lehetőséget biztosítanak. Az egyes szakokon eltérőek a szakmai gyakorlat követelményei, de a Kar jó kapcsolatot tart fenn a gazdasági élet szereplőivel, így gyakornoki lehetőségek is biztosítottak a hallgatók számára.

4) Nyújtanak-e idegen nyelvű képzést, illetve a tantárgyak tanulhatóak-e idegen nyelven is?

A Karunkon tanuló Erasmus hallgatóknak meghirdetett idegen-nyelvű tantárgyakat felvehetik magyar hallgatóink is, ill. a jelenleg akkreditáció alatt álló európai közigazgatási mesterképzési kurzus oktatása folyik majd idegen nyelven, jelenleg még magyarul. Emellett lehetőség van a jogi karok között egyedülálló, rendkívül népszerű 7 féléves angol és német nyelvű jogi szakfordítói képzés elvégzésére, mely biztos alapokat ad a jogi munkakör, akár itthon, akár külföldön idegen-nyelven történő betöltéséhez.

5) Milyen nemzetközi kapcsolatai vannak az egyetemnek? Átlagosan hány diák tanul évente külföldön?

A Kar kiterjedt nemzetközi kapcsolatokkal rendelkezik elsősorban európai egyetemekkel, ahonnan rendszeresen érkeznek vendégoktatók Karunkra. A hallgatók Erasmus hallgatói mobilitás keretében 30 felsőoktatási intézmény közül választhatnak. Évente átlagosan 15-20 hallgató tanul külföldön, a legnépszerűbbek a német egyetemek.

6) Mikor volt utoljára a tananyagot érintő átfogó reform az egyetemen? Ennek mi volt az oka? Esetleg gondolkodnak-e éppen most egy újabb struktúra bevezetésén?

A Kar oktatói elsődleges feladatuknak tekintik, hogy a hallgatók számára naprakész, hatályos és mértéktartó terjedelmű tananyag álljon rendelkezésre minden szakon, minden tantárgy vonatkozásában, amelyet a joganyag folyamatosan változó helyzete indokol. E tekintetben a miskolci jogi kar élenjár más jogi karokkal történő összehasonlításban. A Kar oktatói különös gondot fordítanak az elektronikus tananyagok készítésére, és közzétételére a kari, tanszéki honlapokon.

7) Önök szerint szükség van az öt éves egyetemi program megtartására vagy inkább célszerű lenne elgondolkodni az általános jellegű BA és a specializált mesterszakok bevezetésén?

Jogász szakon továbbra is alapvető fontosságúnak tartjuk a szak ún. osztatlan mesterképzésként történő megtartását, a képzés megfelelő színvonalát, a képzési és kimeneti követelmények magas szintű teljesítését kizárólag az egységes képzési struktúra fenntartása biztosítja. Egyes európai egyetemek, amelyek korábban áttértek a bolognai rendszerű megoldásra, visszatérnek az osztatlan struktúrára, pl. Olaszországban.

8) Az általános jogászképzésen belül is előfordulhat, hogy bizonyos karok bizonyos tantárgyaknak nagyobb jelentőséget tulajdonítanak. Az Ön által képviselt egyetemnek ilyen értelemben mi a „fő profilja”?

A képzés során igyekszünk megfelelő egyensúlyt teremteni az elméleti és a gyakorlati ismereteket közvetítő tantárgyak között, de az utóbbi évek munkaerő-piaci visszajelzéseire, és a klasszikus jogász munkakörök gyakorlati igényeire is figyelemmel a gyakorlati ismereteket közvetítő, ún. tételesjogi tárgyak képzésére, ott is különösen a gyakorlati ismeretek átadására kiemelt figyelmet fordítunk. Ezt bizonyítja, hogy hallgatóink rendszeresen sikereket érnek el pl. ügyvédi kamarák által kiírt pályázatokon. Emellett az európai uniós jog oktatása is beépült minden tantárgy tematikájába, Karunk e területen is progresszív.

9) Van-e szigorlat az egyetemen? Ha van, miért van? Ha nincs, miért nincs?

Az állam-és jogtudományi karon nincs, mert a féléves számonkérési rendszert hatékonyabbnak tarjuk, mint a több félév tananyagot felölelő szigorlati számonkérés módszerét. A szigorlatok megszüntetésénél további fontos szempont volt a tárgyak kreditértékének arányosítása.

10) Statisztikáik alapján egy diák átlagosan mennyi idő alatt végzi el a képzésüket?

Jogász szakon a hallgatók döntő többsége a mintatanterv előírásai szerint 10 félév alatt abszolutóriumot szerez, de a lemaradók is általában 12 félév alatt végeznek. Kirívó esetként fordul elő az ennél hosszabb képzési idő.

11) A végzős évfolyamok átlagosan hány százaléka szerzi meg az abszolutórium szerzés évében a diplomát?

A végzős hallgatók ~ 70 %-a kap diplomát az abszolválás évében; sok esetben a nyelvvizsga hiánya akadályozza a diploma kiadását.

12) Rendelkeznek-e arról kimutatással, hogy végzős diákjaik milyen területeken helyezkednek el a munkaerőpiacon?

Igen rendelkezünk, erre szolgálnak a DPR (Diplomás Pályakövetési Rendszer) minden évben frissített adatai. Döntő többségében a közigazgatásban, igazságszolgáltatásban és a magánszférában helyezkednek el végzett hallgatóink.

13) Hogyan értékeli az egyetem infrastrukturális állapotát különös tekintettel a könyvtár felszereltségére?

A Miskolci Egyetem az Állam- és Jogtudományi Karon folyó képzésekhez, a hallgatói mobilitáshoz, szolgáltatásokhoz kiváló feltételeket biztosít. Önálló nagykönyvtárral, sportlétesítményekkel, kollégiumokkal, egyetemi hagyományok ápolását biztosító rendezvényekkel, külföldi mobilitási lehetőségekkel (Erasmus) áll a hallgatók és az oktatók rendelkezésére. A Kar szintén önálló könyvtárral, jól felszerelt számítógéptermekekkel, mintatárgyalóval biztosítja hallgatói felkészüléshez szükséges tárgyi feltételeket.

14) Van-e az idei felvételi kampányuknak mottója?

Igen, évek óta a következő a Kar mottója: „Jó tudni!”

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kara képviseletében Szabó István dékánhelyettes válaszolt kérdéseinkre.

1) Ha Ön most felvételiző diák lenne, miért választaná éppen az Ön által képviselt felsőoktatási intézményt? Miben érzi másnak/többnek/jobbnak a saját intézményét?

Annak megválaszolásában, hogy én miért ezt az egyetemet (kart) választanám, egy kicsit az is benne van, hogy a pályaválasztás előtt álló fiataloknak miért a PPKE JÁK szakjait ajánlanám, mint továbbtanulási lehetőséget. Ha a három legfontosabb jellemzőt kellene megadnom: a jó képzési színvonal, az emberbaráti környezet és a katolikus identitás. A három között nehéz fontossági sorrendet teremteni, különösen úgy, hogy a második elem a harmadiknak nélkülözhetetlen részét képezi. Azonban a Katolikus Egyházhoz közelebb álló fiatalokat sem csak az egyházi kötődéssel érvelve hívnánk Karunkra, hanem a jogász hivatásrendben színvonalasnak elfogadott diploma ajánlatával is. Emellett azért sem szeretnénk fontossági sorrendeket kialakítani, mert Karunk mindenki számára nyitva áll, aki jó szakmai felkészültséggel szeretne a jogász pályára lépni. A Karon megszerzett oklevelek értékét jól szemléltetik a Diplomás Pályakövetési Rendszerünkben vett elhelyezkedési adatok, amelyekről később részletesebben is szó lesz (lásd 12. pont).

Az emberbaráti környezet részének tekintjük a jó oktató-hallgatói viszonyt. Ebben külön helyzeti előnynek tartom, hogy a vezetőoktatók derékhadát a negyvenes évei közepén járó kollégák adják. Szakmai felkészültségben nagyobb részük már elérte az oktatói pálya legmagasabb grádusát jelentő professzori címet, ugyanakkor a hallgatók szüleinek átlagéletkoránál még fiatalabbak, amely egy sokkal jobb kontaktusteremtési képességet előlegez.

Ha a Kart pályaválasztás előtt álló fiataloknak kell ajánlanom, semmiképpen sem mellőzhetem nemzetközi kapcsolataink hangsúlyozását. Rangosabb külföldi egyetemokről rendszeresen érkeznek hozzánk előadók, s az Erasmus program keretében évente 50-60 hallgatónak tudunk egy, vagy két féléves külföldi részképzést biztosítani. Minderről az 5. pontban részletesen is szó lesz.

2) Mit tart ma a jogászképzés fő feladatának? Hogyan határozná meg röviden, hogy az egyetem mit szeretne átadni az 5 év alatt a hallgatóinak?

Fő feladatunk, hogy jó jogászokat képezzünk. És hogy ki a jó jogász? Aki a jogszolgáltatás mellett az igazságszolgáltatás képességével is rendelkezik. Egy-egy konkrét ügyben mindig arra törekszik, hogy a jogszabályok betartása mellett az igazság is érvényesüljön. A jogot tanulni kell, az igazság érzését viszont születésével megkapja minden ember, csak vigyázni kell rá, mert képes annak eltompítására is. Az ötéves gyermek még mindig igazat mond, mert így születünk, a tízéves már tud hazudni, mert „megtanulta”, hogy az igazságot meg is lehet kerülni. Az ifjú hallgatók a joggal az egyetemi padosorokban kezdenek megismerkedni, az igazságot tompító hatásaitól még érintetlenek. Kezdetben egy-egy jogeset megoldásakor még nem tételes ismereteikre, sokkal inkább igazságérzetükre támaszkodnak. A Kar oktatóinak közös meggyőződése,

hogy a jogot úgy kell nekik megtanítani, hogy ez a lélekbe írt ajándék minél sértetlenebbül megmaradjon. Ha ez sikerül, akkor jó jogászokkal ajándékoztuk meg a társadalmat, a magyar nemzetet.

Ebből persze az is következik, hogy a jogot jól megtaníttuk, így a tételes jog értelmezése feletti szópárbajokban a nálunk végzett jogászok egyáltalán nem maradnak alul. Mert a jó jogásznak az igazság érzésén kívül a jogot is jól kell ismernie. Legyen tárgyi tudása és jogalkalmazási képessége. Az oktatott tananyag sajátosságairól a 8. pontban, a jogalkalmazási képességről pedig a következő (3.) pontban lesz szó.

3) Inkább elméleti vagy gyakorlati irányultságú képzést nyújtanak? Milyen szakmai gyakorlati követelmény van az Önök egyetemén?

Mind az elméleti, mind a gyakorlatias képzésre igyekszünk jelentős súlyt fektetni. Egy egyetem sok évszázados múltra visszatekintő létezési feltétele a kiművelt professzori kar, akik alapvetően elméleti munkásságot folytatnak. De köztük is vannak olyanok, akik gyakorlati (bírói, ügyészi, ügyvédi) területen komoly tapasztalatokat szereztek. Különösen a szakmai törzsanyag tárgyainál azonban az elméleti órákhoz 20 fő körüli csoportokra bontott gyakorlati órák is tartoznak, ahol nagy számban vonunk be bírókat, ügyészeket, ügyvédeket, közigazgatási szakembereket az oktatásba. Ezzel jelentősen tudjuk fejleszteni hallgatóink jogalkalmazó képességét, s az elméleti és gyakorlati képzés megfelelő egyensúlyút kialakítani.

A szakmai gyakorlat követelményeit a jogász szaknak a 15/2006-os OM rendeletben rögzített képzési és kimeneti követelményei határozzák meg, amelyet a jogi karok dékánjai egy karközi megállapodással egészítettek ki. Így az ország egyes jogi karai között a szakmai gyakorlat követelményeiben túlzott eltérések nincsenek, s ez így a helyes. A szakmai gyakorlat minimális időtartama egyébként 6 hét, amelyet olyan igazságügyi (igazságszolgáltatási), közigazgatási (közszerződési), politikai, egyházi vagy gazdasági tevékenységet végző helyen lehet teljesíteni, ahol a hallgató jogi egyetemi végzettséget igénylő munkakörben foglalkoztatott személy irányításával rendszeres tevékenység során jogalkalmazási tapasztalatokat szerezhet.

4) Nyújtanak-e idegen nyelvű képzést, illetve a tantárgyak tanulhatóak-e idegen nyelven is?

A PPKE Jog- és Államtudományi Karán tanuló hallgatóknak szaknyelv tanulására, illetőleg egyes jogi szaktárgyak idegen nyelven történő hallgatására egyaránt módjuk nyílik.

A szaknyelv oktatására önálló oktatási szervezeti egységként Idegen Nyelvi Lektorátust működtetünk, amely egyrészt ellátja a kötelező nyelvi órák oktatását, valamint számos fakultatív nyelvtanulási lehetőséget biztosít, sőt nyelvvizsga központként is működik.

Az egyes szakok képzési és kimeneti követelményeiben előírt elvárások beépülnek a kötelező tananyagba. Ennek keretében a jogász szakos hallgatók egy félév latin nyelvet tanulnak, a nemzetközi igazgatás alapszakos hallgatók pedig igen komoly, nyolc tantárgyból álló szaknyelvi képzésben részesülnek. Emellett azonban a Kar komoly hangsúlyt fektet a fakultatív idegen nyelvtanulási lehetőségekre is. Az Idegen Nyelvi

Lektorátus a jogi szaknyelvbe angol, német, francia és olasz nyelven tart bevezető kurzusokat, valamint angol és (vagy) német nyelven az üzleti szaknyelv, a gazdasági szaknyelv, a tárgyalástechnika, az Európai Unió szaknyelve, valamint a szerződések joga tárgykörben haladó szaknyelvi kurzusokat is indít.

A Lektorátus emellett nyelvvizsga központként is működik, ahol angol és német nyelvből PROFEX jogi és közigazgatási szakmai nyelvvizsgát lehet tenni. Ehhez előkészítő tanfolyamokat is indítanak.

Mint nemrég említettük, a Lektorátus szaknyelvi kurzusai mellett a Kar hallgatóinak jogi szaktárgyak idegen nyelven történő hallgatására is módjuk nyílik. Ezeket a tárgyakat az adott szakterületért felelős tanszékek gondozzák, s egy-egy félévben összességében 25-30 ilyen kurzust hirdetnek meg. A tárgyak típusait tekintve részben szabadon választható tárgyakról van szó, de több kötelező tanrendi tárgynál is előfordul, hogy a magyar nyelvű előadások mellett idegen nyelven is leadják az órákat. Az utóbbiak főleg olyan tárgyak, amelyeket a külföldről érkező Erasmus hallgatók otthoni tanulmányaikba is könnyen be tudnak számíttatni (Nemzetközi jog, Európa jog, Versenyjog, Jogelmélet stb.). A félévente meghirdetett 25-30 kurzus nagy többségében angol nyelvű, de két-három német nyelvű is található köztük.

5) Milyen nemzetközi kapcsolatai vannak az egyetemnek? Átlagosan hány diák tanul évente külföldön?

A PPKE Jog- és Államtudományi Kara 52 Erasmus partner egyetemmel tart fenn kapcsolatot, hallgatóinknak elsősorban ide nyílik lehetősége kiutazásokra. Ezek között legnagyobb számban német, francia, olasz, lengyel és spanyol intézmények vannak, de a teljesség igénye nélkül belga, svájci, ciprusi, dán, izlandi, észt, vagy török egyetemek is megtalálhatóak közöttük.

Az évente külföldre utazó diákjaink száma 50-60 között mozog. Az elmúlt évek tapasztalatai szerint ez elég nagy szám ahhoz, hogy a külföldi tanulmányok után érdeklődő hallgatóink közül a jobban tanulók szinte egészen biztosan kijussanak egy külföldi partner egyetemre. Ennek persze kiinduló feltétele a megfelelő nyelvismeret, hiszen pályázni csak olyan hallgatók jogosultak, akik a fogadó intézmény által meghatározott nyelvből legalább középfokú nyelvvizsgával rendelkeznek.

A kiutazások külföldi résztanulmányok folytatását, vagy a szakmai gyakorlat külföldi teljesítését szolgálhatják. A résztanulmányok időtartama egy vagy két félév lehet, amelynél a Kar Kutatásszervezési és Külügyi Irodájának munkatársai a kiutazó hallgatóinknak tanrendjük összeállításában külön segítséget nyújtanak, hogy azok az itthoni képzésükbe minél nagyobb arányban beszámíthatóak legyenek.

Az Erasmus kapcsolatoknál még említésre méltó, hogy Karunk körülbelül ugyanilyen számban fogad is külföldi vendéghallgatókat.

Tengerentúli kapcsolataink közül a legfontosabbak az Egyesült Államokhoz kötődnek, amelyekből említésre érdemes a Golden Gate University (San Francisco), a Loyola University Chicago, vagy a Saint Louis University (St. Louis).

Egyetemünk emellett tagja az **IRUN (International Research Universities Network)** kutatóegyetemi együttműködésnek, amelynek egyébként mi vagyunk az egyetlen magyar tagja.

6) Mikor volt utoljára a tananyagot érintő átfogó reform az egyetemen? Ennek mi volt az oka? Esetleg gondolkodnak-e éppen most egy újabb struktúra bevezetésén?

A jogi és igazgatási képzések jellegzetessége, hogy a tananyagfejlesztést nagyrészt a jogszabályi változások határozzák meg. Így az egész Kart érintő egységes tananyagreformok nincsenek, minden tanszék az általa oktatott jogterület igényei szerint fejleszti tananyagát.

A jogász szak szakmai törzsanyagán belül a közigazgatási jog a leggyorsabban változó jogterületek egyike, itt a tananyagfejlesztés permanens feladat. Hosszabb ciklusonként azonban szinte minden fontosabb jogterületet újra kell kodifikálni, s a rendszerváltás után eltelt bő két évtized körülbelül egy ilyen hosszabb ciklust jelentett. Az elmúlt években megjelent új Alaptörvény, az új Büntető Törvénykönyv, az új Polgári Törvénykönyv, vagy az új Munka Törvénykönyv egy olyan ciklusváltást jelent, amikor a jogász szak szakmai törzsanyag tananyagának az egészét újra kellett gondolni.

7) Önök szerint szükség van az öt éves egyetemi program megtartására vagy inkább célszerű lenne elgondolkodni az általános jellegű BA és a specializált mesterszakok bevezetésén?

A jogi karok egységes álláspontjának mondható, hogy az ötéves osztatlan képzést fenn kell tartani. A bolognai rendszer szűk egy évtizeddel ezelőtti bevezetésekor komoly küzdelmet folytattunk a jogász szak „egyben tartásáért”, s úgy érezzük ez hasznos volt. Az osztott képzés bevezetése ugyanis több olyan szaknál sem vezetett eredményre, ahol az elméleti tervezés idején esély mutatkozott rá.

A jogászképzés az elmúlt több mint egy évszázadban „generális” képzés volt, vagyis a tananyag minden főbb jogterületet magába foglalt. A tapasztalat az, hogy ezzel a képzési modellel a végzett hallgatók ma is jól be tudnak illeszkedni a munkaerőpiacra.

A képzés megbontásával viszont alapvető elveket kellene feladnunk. Az ismeretanyagoknak ugyanis olyan egymásra épülései vannak, amelyek 6 félévbe nem préselhetők bele. Például a polgári jog oktatását római jogi ismeretekre alapozzuk, a kereskedelmi jogi, vagy polgári eljárásjogi ismeretekhez viszont szélesebb körű polgári jogi ismereteket kívánunk meg. Az osztott képzés arra az „ideára” épülne, hogy az eddigi ismeretanyagot mindenből 60%-ra csökkentjük, vagyis az alapszakos oklevéllel mindenhez egy kicsit ért a végzett hallgató, majd a mester szakon egy szakterületet részletesebben megtanul. A bontásnak azonban csak akkor lenne értelme, ha az alapszakos oklevél önmagában is alkalmas lenne valamilyen érdemi szakmai munka ellátásához. Hogy egy „60%-os jogászt” milyen munkakörben tudnánk érdemben

alkalmazni, nehéz megmondani, valószínűleg sehol. A jogi és igazgatási területen létrejött alapszakok lényege az, hogy már maga az alapszak a jogász ismeretek egy részére koncentrál, s nem mindenből 60%-ot ad. Ezen utóbbinak nem látjuk értelmét.

8) Az általános jogásképzésen belül is előfordulhat, hogy bizonyos karok bizonyos tantárgyaknak nagyobb jelentőséget tulajdonítanak. Az Ön által képviselt egyetemnek ilyen értelemben mi a „fő profilja”?

Ez így van. A jogszabály (15/2006-os OM rendelet) által rögzített képzési is kimeneti követelmények minden felsőoktatási szaknál megadják a szakhoz kötődő ismeretanyagok gerincét, de a tanterv összeállításánál bizonyos mozgásteret is hagynak a felsőoktatási intézményeknek. Ez a jogász szaknál azt jelenti, hogy a nyolc jogi kar tantervében a tantárgyak mintegy 75%-ban egységesek, s 25%-ban kar specifikusak. Az alapozó jogi ismeretek (jogelmélet, jogtörténet, római jog) és a szakmai törzsanyag tárgyai (alkotmányjog, közigazgatási jog, polgári jog, büntető jog, nemzetközi jog) mindenhol megtalálhatóak, az általános társadalomtudományi ismeretek és a differenciált szakmai ismeretek tárgyai azonban különbözőek.

A Pázmány Péter Katolikus Egyetemen a jogász szak tantervében három félév kánonjog szerepel. Ennek fontossága ered az egyetem identitásából, de abból a felfogásunkból is, hogy az európai jogrendszer történetileg két gyökérből ered: a római jogból és a kánonjogból. Ha csak a római jogot oktatnánk, azzal csonka lenne az eredet ismerete, így ezzel világnézeti hovatartozás nélkül minden hallgatónknak tudunk valami pluszt adni. Emellett jelentősebb súlyt fektetünk a keresztény etika oktatására is. A választható tantárgyak között elég jelentős súllyal szerepelnek a közgazdasági ismeretek.

A differenciált szakmai ismeretek köréből a környezetvédelmi jog és a versenyjog főtárgyként szerepel jogász tantervünkben. Mindkettőt fontos jogterületnek érezzük, s mindkettő oktatásához nemzetközileg is elismert szellemi háttérrel rendelkezünk.

Természetes azonban, hogy a katolikus értékrend közvetítésére a 75%-ban egységes tárgyaknál is törekszünk.

9) Van-e szigorlat az egyetemen? Ha van, miért van? Ha nincs, miért nincs?

A PPKE Jog- és Államtudományi Karán a kreditrendszer 2003-as bevezetésekor megszüntettük a szigorlatokat. Ennek oka, hogy az új rendszerben a felsőoktatási törvény megtiltotta, hogy azonos ismeretanyagot kétszer osztályozzunk (kétszer adjunk rá kreditet). Korábban szigorlatokat a záróvizsga anyagán kívüli fontosabb tárgyakból kellett tenni, célja az volt, hogy az adott tárgyból egy összefoglaló vizsgát is tegyen a hallgató. Azonban félévvégi vizsgák is voltak belőle, majd a tantárgy utolsó egységének számonkérésekor következett belőle a teljes anyagot magába foglaló szigorlat. A kreditrendszer bevezetésekor aközött kellett választanunk, hogy e tantárgyak minden egységét félévvégi kollokviumokkal zárjuk, vagy ezek megszüntetésével egy nagy összevont vizsga lesz az adott tárgy lehallgatásának befejezésekor. Ebből az első megoldást találtuk helyesebbnek, így a félévvégi kollokviumok fenntartásával a szigorlatok megszüntetése mellett döntöttünk.

A záróvizsgákra a törvény szerint nem lehet kreditet adni, így az ezeket érintő tárgyaknál megmaradhattak a félévvégi kollokviumok, s a záróvizsgán így is lehetséges az egységes számonkérés.

10) Statisztikáik alapján egy diák átlagosan mennyi idő alatt végzi el a képzésüket?

Statisztikát arról vezetünk, hogy egy-egy szemeszterben hallgatóink az ajánlott 30 kreditből átlagosan mennyit szereznek meg. Ez a szám a 2013/2014-es tanév őszi félévében a hallgatók döntő többségét kitevő jogász szakon 25-26 kredit körül mozgott, ami azt jelenti, hogy a 10 féléves ajánlott képzési idő mellett a befejezéséhez szükséges 300 kreditet hallgatóink átlagosan 11,7 félév alatt gyűjtik össze.

Ezt a számot azonban több tényezővel is árnyalni lehet. Kreditszerző félév csak az ún. aktív félév lehet, amikor a hallgató ténylegesen tanulmányokat folytat. A hallgatóknak azonban joguk van ún. passzív félév bejelentésére is, amikor tanulmányaikat szüneteltetik. A vizsgált 2013/2014-es őszi félévben jogáshallgatóink 5,9%-a élt ezzel a jogával, vagyis egy joghallgató átlagosan 0,7 passzív félévvel hosszabbítja meg tanulmányait. Ezt is beleszámolva a 300 kredit megszerzése átlagosan 12,4 félévbe telik. A passzív félévek igénybevételének viszont döntő többségében az intézménytől független okai vannak. Karunk egyedi tanulmányszervezési feltételek biztosításával ekkor is igyekszik segíteni hallgatóit, az 5,9%-os arány ugyanis meglehetősen alacsonynak mondható.

A statisztika árnyalásánál viszont figyelembe kell venni azt is, hogy a passzív féléveket a hallgatók nem „átlagosan” veszik igénybe, így nagy többségüknek nem kell vele számolni. Emellett a 25-26 körüli átlagos kreditteljesítésbe a később lemorzsolódó hallgatók is benne vannak, akiknél ez a szám nyilvánvalóan alacsonyabb. Így akik komoly elhatározással kezdik meg tanulmányaikat, azok átlagos tanulmányi ideje alig lép túl a 10 féléven, vagyis nagyrészt az ajánlott tanulmányi idő alatt befejezik azt, vagy csak kisebb részben csúsznak, legfeljebb egy félévet. Ezt támasztja alá azon adat is, hogy a vizsgált félévben a 2277 aktív joghallgatóból mindössze 82 (3,70%) volt ún. „túlfutó”, aki már 10 aktív félévnél többet vett igénybe tanulmányai folytatásához.

A statisztika sokszínű, reméljük a többoldalú megvilágítással sikerült valamennyire hiteles választ adni a kérdésre.

11) A végzős évfolyamok átlagosan hány százaléka szerzi meg az abszolutórium szerzés évében a diplomát?

Hogy pontos adatokat adjunk, 2013-ban a jogász szakon 333 hallgató szerzett abszolutóriumot, s éppen a kétharmaduk 222 hallgató teljesítette még abban az évben a záróvizsgákat. Ebből 12 főnek hiányzott a nyelvvizsgálója, így 210 hallgató kapott közülük oklevelet.

2014-ben ugyanezen a szakon 331 hallgató szerzett abszolutóriumot, amelyből 166 teljesítette még abban az évben a záróvizsgákat. Ebből 8 főnek hiányzott a nyelvvizsgálója, így 158 hallgató kapott közülük oklevelet.

Az adatokhoz azonban még hozzá kell fűzni, hogy a jogász záróvizsga öt különálló részből áll (diplomamunka védeke + négy tantárgyi vizsga), az 50-66%-os arány pedig azokat mutatja, akik első „nekifutásra” mind az öt részvizsgát teljesítették. Az évente kiadott jogász diplomák száma azonban eléri, meghaladja a 300-at, vagyis egy záróvizsga időszak „tolódással” az abszolváltnak több 90%-a megszerzi az oklevelet. A számokból látható az is, hogy a nyelvvizsga hiánya miatt várakozó hallgatók aránya is viszonylag alacsony.

A sajtóban azonban az oklevélszerzési arány értelmezése is sokszor ellentmondásos, a magas, vagy alacsony arányból jó és rossz következtetéseket egyaránt levonnak. Az alacsony aránynál megállapítható, hogy színvonalas a képzés, aki abban az intézményben oklevelet szerzett, erős szűrőn ment át. Ugyanakkor az intézmény hallgatókkal szembeni „kegyetlenkedését” is le lehet belőle vezetni. Ezért a tisztánlátáshoz még azon adat is hozzátartozik, hogy az első évre felvett hallgatóknak csak bő fele jut el az abszolutóriumig, elég nagy részük az első egy-két évben lemorzsolódik. Vagyis a gyengébben teljesítők már el sem jutnak az abszolutóriumig, így a diplomát megszerzőknek ezen utóbbihoz viszonyított magas aránya nem jelent valamiféle színvonaltalanságot. Bár az intézmény anyagi érdekeit szolgálná, nem tartanánk etikusnak, ha a záróvizsga lenne az igazi szűrő, s a gyengébben tanuló hallgatókat évekig hitegetnénk azzal, hogy van esélyük a diplomára.

12) Rendelkeznek-e arról kimutatással, hogy végzős diákjaik milyen területeken helyezkednek el a munkaerőpiacon?

Igen, részletes Diplomás Pályakövetési Rendszerrel (DPR) rendelkezünk. Ezek nemcsak az elhelyezkedési területeket mutatják, hanem az egyetemista évek idején megfogalmazott célok beteljesülését, és az elért jövedelmeket is.

A DPR adatok azt mutatják, hogy a PPKE Jog- és Államtudományi Karán végzett hallgatók 85%-a jó választásnak ítélte Karunkat, 76% most is ugyanazt a szakot választaná, amit elvégzett nálunk, s 9% mondta azt, hogy ismételtlen hozzánk jelentkezne, de más szakot választana. A joghallgatók körében a fizetési várakozások átlaga nettó 217ezer forintot tett ki, a végzés után elért jövedelmek pedig nettó 203ezer forintra rúgtak. Vagyis a várakozások és az elért jövedelmek között nem alakult ki számottevő rés, ami sok foglalkozásnál nem mondható el. A Karunkon végzett hallgatók országos átlagban is a legjobban keresők közé tartoznak.

A munkahely (betöltött munkakör) kapcsán a beérkezett válaszok az alábbi sorrendet mutatják: ügyvédjelölt, jogi referens, jogi előadó, jogász, közbeszerzési referens, ügyvéd, ügyészégi fogalmazó, hatósági ügyintéző, ügyintéző, auditor. A megjelölt munkakörök száma azonban eléri a százat, ami azt mutatja, hogy a magánszférában igen széles skála áll rendelkezésre hallgatóink elhelyezkedésére. Így hamisnak ítéljük azokat a megnyilvánulásokat, amelyek jogász túlképzéséről beszélnek, hiszen ők csak a klasszikus jogász pályák (ügyvéd, bíró, ügyész, közjegyző) befogadóképességével számolnak. Például az ügyvédi pályával köztudottan sokan próbálkoznak, így az itt kialakult versenyhelyzetet nem lehet általában a jogász pályára kivetíteni. Minden felsőoktatási végzettséghez kapcsolódnak népszerűbb, s kevésbé felkapott szakmák (hivatások), s ha

ezt a legnépszerűbbek kiegyensúlyozott viszonyaihoz mérnék, az más területeken már hiányt szülne.

13) Hogyan értékeli az egyetem infrastrukturális állapotát különös tekintettel a könyvtár felszereltségére?

A PPKE Jog- és Államtudományi Karán az elmúlt években komoly infrastrukturális felújítások történtek. Az összes előadóterembe és tanterembe új, korszerű padok kerültek. Minden előadóban rögzített projektoros kivetítésre van lehetőség, emellett a tanszékek egy-egy mobil projektorral is rendelkeznek, amelyet a tantermekben használhatnak. Az épület minden részében van WiFi elérhetőség, s a rögzített számítógépes elérhetőségek száma is nagyobb a jogszabályban megkívánt minimumnál. A Kar épületében büfé és menza működik, s bankjegy kiadó automata is található. Emellett kóddal zárható csomagmegőrző szekrények állnak a hallgatók rendelkezésére.

A kari könyvtár a hallgatók tanulmányi, és az oktatók kutatási tevékenységét egyaránt jól kiszolgálja. Szabadpolcon mintegy 20 ezer kötetnyi szakirodalom érhető el: tankönyvek, kézikönyvek, folyóiratok. A könyvtárba 2014-ben 108 magyar nyelvű és 35 külföldi folyóirat járt. Honlapunkról közvetlenül elérhetők a következő adatbázisok: HeinOnline (amerikai) jogi, EISZ szolgáltatás keretében: a Web of Sciences, valamint az Akadémiai Kiadó szótárai és folyóiratai, EBSCO folyóirat adatbázisok, Magyar Katolikus Egyház elektronikus dokumentumai, valamint nagyobb külföldi és magyar könyvtárak katalógusai.

A könyvek és folyóiratok helyben való olvasására egy 80 és egy 20 fős olvasóterem áll rendelkezésre.

14) Van-e az idei felvételi kampányuknak mottója?

Egyetem? Pázmány!

A Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara képviselőjében Kecskés László dékán válaszolt kérdéseinkre.

1) Ha Ön most felvételiző diák lenne, miért választaná éppen az Ön által képviselt felsőoktatási intézményt? Miben érzi másnak/többnek/jobbnak a saját intézményét?

Pécsi joghallgatóként inspiráló szellemi közegben, kiemelkedően jó körülmények között folytathatók jogi és igazgatási tanulmányok, a szakma alapjainak elsajátításán túl megismerkedhetünk azzal az európai összevetésben is egyedülállóan sokszínű kulturális élettel, amelyet a közel kétezer éves Pécs (2010-ben Európa Kulturális Fővárosa) nyújt az itt élőknek.

2) Mit tart ma a jogásképzés fő feladatának? Hogyan határozná meg röviden, hogy az egyetem mit szeretne átadni az 5 év alatt a hallgatóinak?

Karunk jeles professzorai és munkatársai mindent elkövetnek annak érdekében, hogy hallgatóink megfelelő egzisztenciát és szakmai sikereket biztosító képzettséget szerezzenek, Valemennyiük számára biztosítjuk a tanulmányok eredményes befejezését célzó erőfeszítéseikhez szükséges feltételeket. A sikerhez nem elegendő a tárgyi tudás, ha az nem párosul precizitással, szorgalommal, kreativitással és a szakma iránti alázattal.

3) Inkább elméleti vagy gyakorlati irányultságú képzést nyújtanak? Milyen szakmai gyakorlati követelmény van az Önök egyetemén?

A jogász képzés alapvetően elméleti alapon nyugszik Magyarországon, így van ez a pécsi jogi karon is. Ezzel együtt számos tantárgyból vannak gyakorlati kurzusok, és 6 hetes kötelező szakmai gyakorlatot kell hallgatóinknak teljesíteni.

4) Nyújtanak-e idegen nyelvű képzést, illetve a tantárgyak tanulhatóak-e idegen nyelven is?

Számtalan idegennyelvű kurzus közül választhatnak hallgatóink. Egyedülálló szaknyelvi képzésünk, amelynek köszönhetően hallgatóink 4 félével át tanulnak jogi szaknyelvet, amelyből szigorlati vizsgát tesznek. Karunkon akkreditált szaknyelvi nyelvvizsgahely is működik.

5) Milyen nemzetközi kapcsolatai vannak az egyetemnek? Átlagosan hány diák tanul évente külföldön?

Jelenleg 43 Erasmus partnerkapcsolatunk van 19 országban, évente kb. 50 külföldi hallgatót fogadunk, és közel ugyanennyi magyar hallgatót küldünk ki külföldre tanulmányi, illetve szakmai gyakorlat elvégzése céljából.

6) Mikor volt utoljára a tananyagot érintő átfogó reform az egyetemen? Ennek mi volt az oka? Esetleg gondolkodnak-e éppen most egy újabb struktúra bevezetésén?

Jelenleg dolgozunk az új tantervi struktúránk kialakításán.

7) Önök szerint szükség van az öt éves egyetemi program megtartására vagy inkább célszerű lenne elgondolkodni az általános jellegű BA és a specializált mesterszakok bevezetésén?

Véleményünk szerint a jogász képzésben szerencsés az osztatlan képzési struktúra megtartása. Más képzéseinkben jelenleg is kínálunk felsőoktatási-, alap-, és mesterképzési szakokat.

8) Az általános jogászképzésen belül is előfordulhat, hogy bizonyos karok bizonyos tantárgyaknak nagyobb jelentőséget tulajdonítanak. Az Ön által képviselt egyetemnek ilyen értelemben mi a „fő profilja”?

A pécsi jogi kar kreditrendszerű képzése a hallgató számára a kötelező tantárgyakon felül széles választási lehetőségeket kínál a magánjog, közjog, büntetőjog valamint az európa-, és nemzetközi jog köréből egyaránt.

9) Van-e szigorlat az egyetemen? Ha van, miért van? Ha nincs, miért nincs?

A joghallgatóknak tanulmányaik során 10 tantárgyból szigorlati vizsgán kell számot adniuk tudásukról.

10) Statisztikáik alapján egy diák átlagosan mennyi idő alatt végzi el a képzésüket?

Hallgatóink többsége végez 5 év alatt. Az elmúlt időszakban egyre céltudatosabbak, megfontoltabbak hallgatóink, törekszenek arra, hogy az optimális képzési idő alatt végezzenek, amihez minden támogatást megkapnak.

11) A végzős évfolyamok átlagosan hány százaléka szerzi meg az abszolutórium szerzés évében a diplomát?

Több mint 60%-a.

12) Rendelkeznek-e arról kimutatással, hogy végzős diákjaik milyen területeken helyezkednek el a munkaerőpiacon?

Végzett hallgatóink majd' 40%-a a közsférában helyezkedik el, mintegy 25%-uk az ügyvédi pályát választja, a fennmaradó részük a magánszférában helyezkedik el. A nálunk végzettek maximum 3 hónapon belül el tudnak helyezkedni.

13) Hogyan értékeli az egyetem infrastrukturális állapotát különös tekintettel a könyvtár felszereltségére?

A Kar oktatási, kutatási és igazgatási infrastruktúrája – változatlanul – kiemelkedően jónak minősíthető. A Kar szervezeti egységei jelenleg három épületben helyezkednek el; mindegyik épület felszereltsége (bútorzata, irodai felszereltsége stb.) teljes. A Benedek Ferenc Szakkönyvtár minden nap 8.00-20.00 óráig várja az egyetemi polgárokat, ahol 100.000 dokumentum, 128-féle belföldi és 105-féle külföldi folyóirat található.

14) Van-e az idei felvételi kampányuknak mottója?

#tevagylehetőség, #alegkedveltebbvidékiogikar, #pécsijogászleszek

Tanulj a legjobbaktól – légy Te a legjobb! – Bemutatkozik a Széchenyi István
Egyetem

*A Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kara képviselőjében
Fazekas Judit dékán válaszolt kérdéseinkre.*

1) Ha Ön most felvételiző diák lenne, miért választaná éppen az Ön által képviselt felsőoktatási intézményt? Miben érzi másnak/többnek/jobbnak a saját intézményét?

A Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Karon folyó jogászképzés gyökerei a 18. századra nyúlnak vissza. 1769-ben Mária Terézia elrendelte a győri (világi) akadémia létrehozását, amely a Ratio Educationis révén (1777) Királyi Jogakadémia rangjára emelkedett. A győri Jogakadémián tanult Deák Ferenc, a „haza bölcse”, az 1867-es kiegyezést alkotmányosan megalapozó jogász és államférfi, a „nemzet prókátora”. Karunk a jogászképzés győri tradícióira építve, a modern kor gazdasági és társadalmi igényeinek megfelelő képzést és tudást nyújt a hallgatók számára. A Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar, a nyugat-magyarországi régió jogi képzési centrumaként, tudatosan törekszik arra, hogy a tömegképzés helyett a kis létszámú, minőség-orientált képzést tekintse feladatának, ahol a hallgatók közvetlen, személyes irányítást kaphatnak a tanulmányaikhoz. A Kar oktatói között egyaránt megtalálhatók hazai és nemzetközi tapasztalattal és elismertséggel rendelkező egyetemi tanárok, akadémiai doktorok – sőt egy professzorunk a Magyar Tudományos Akadémia tagja, ketten pedig alkotmánybírók – továbbá tehetséges fiatal oktatók. Ez a záloga annak, hogy a karunkon oktatott valamennyi szakon – a jogász, a nemzetközi igazgatási alapszak, a nemzetközi igazgatási mesterszak, az igazságügyi igazgatási szak. a munkaügyi és társadalombiztosítási igazgatási szak és a jogi asszisztens képzés – hallgatóink minőségi oktatásban részesülhetnek és élvezhetik mindazokat az előnyöket, amelyeket a tudásközpontú, szolgáltató Egyetem és a gyorsan fejlődő Győr városa biztosít számukra. A Karon működő *Batthyány Lajos Jogász Szakkollégium* a legkiválóbb hallgatók személyre szabott tehetséggondozását, mentorálását szolgálja. A Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Karon szerzett diplomával végzett hallgatóink rövid idő alatt el tudnak helyezkedni, a nyugat-magyarországi régióban, kiemelten Győrben, amely a régió igazságszolgáltatási, igazgatási és gazdasági centruma, másrészt a fővárosban, illetőleg szerte az országban. Diplomásaink sikerrel pályáznak az Európai Unió által meghirdetett állásokra is.

2) Mit tart ma a jogászképzés fő feladatának? Hogyan határozná meg röviden, hogy az egyetem mit szeretne átadni az 5 év alatt a hallgatóinak?

A jogi és államtudományi elméleti és gyakorlati ismeretek olyan egységét kell a jogászképzésben nyújtani, amely képessé teszi a diplomás jogászokat arra, hogy a klasszikus jogi hivatásrendek – bírói, ügyészi, ügyvédi, közjegyzői – kompetencia-igényeinek megfeleljenek, valamint olyan versenyképes ismeretekkel és képességekkel rendelkezzenek, amelyek lehetővé teszik számukra, hogy az Európai Unió egységes belső piacán, az egységes igazságügyi térségben, illetőleg az uniós intézményekben is dolgozhassanak.

3) Inkább elméleti vagy gyakorlati irányultságú képzést nyújtanak? Milyen szakmai gyakorlati követelmény van az Önök egyetemén?

Karunkon az alapvető oktatási filozófia a gyakorlati irányultságú képzés megteremtése. Ennek érdekében tanterveinket úgy építettük fel, hogy minden főtárgy mellett van legalább heti két óra gyakorlat is, ahol gyakorló jogászok (bírák, ügyészek, ügyvédek, közigazgatási szakemberek) adják át az elméleti és jogszabályi ismeretek alkalmazásának mikéntjét. Szakmai gyakorlati rendszerünket is a munkaerőpiacon azonnal hasznosítható ismeretek megszerzésének célja hatja át, ezért lehetővé tesszük a legjobb tanulmányi eredménnyel rendelkező hallgatóknak az évközi szakmai gyakorlat teljesítését is (az óralátogatás alóli felmentés mellett). Jogász szakon az előírt gyakorlati követelmény 6 hét egybefüggő szakmai gyakorlat.

4) Nyújtanak-e idegen nyelvű képzést, illetve a tantárgyak tanulhatóak-e idegen nyelven is?

Általános és szaknyelvi képzést nyújt az egyetem idegen nyelvi központja a hallgatóknak térítésmentesen, minden szinten, a legfontosabb európai és Európán kívüli nyelveken. Számos szaktárgyból lehet karunk oktatóitól idegen nyelven órát hallgatni, így különösen alkotmányjogból, politológiából, EU ismeretekből, pénzügyi jogból és nemzetközi jogból.

5) Milyen nemzetközi kapcsolatai vannak az egyetemnek? Átlagosan hány diák tanul évente külföldön?

Folyamatosan bővülő partnerkapcsolataink vannak, elsődlegesen Közép-Európára fókuszálva. Emellett osztrák, német, angol és finn egyetemekkel is van élő Erasmus megállapodásunk. Átlagosan évfolyamonként 2-3 fő tanul külföldön egy évben.

6) Mikor volt utoljára a tananyagot érintő átfogó reform az egyetemen? Ennek mi volt az oka? Esetleg gondolkodnak-e éppen most egy újabb struktúra bevezetésén?

Karunk 2014 folyamán vizsgálta felül valamennyi szak tantervét. Ennek oka a tanterv korszerűsítésének, racionalizálásának igénye, és a gyakorlatorientált képzés kiterjesztésének előkészítése volt.

7) Önök szerint szükség van az öt éves egyetemi program megtartására vagy inkább célszerű lenne elgondolkodni az általános jellegű BA és a specializált mesterszakok bevezetésén?

Az öt éves osztatlan képzés a jogász szakmák jellegzetességei miatt feltétlenül szükséges, nem lehet ugyanis lehatárolni oly módon az egyes ismereteket, hogy az ennek ellenére is teljes értékű munkavégzésre alkalmas szakembert eredményezzen. A jogágak mentén történő elválasztás nem jelenthet megoldást, mivel a legegyszerűbb ügyekben is együtt kell alkalmazni több jogág normáit, számos esetben a nagy anyagi jogi kódexek is utalnak egymásra. Az anyagi jog-eljárásjog tengely mentén történő elhatárolás sem életszerű, hiszen az anyagi jogi ismeretek alkalmazására a valóságban a maga tiszta formájában nem, hanem csak valamilyen (hatósági vagy bírósági) eljárás keretében kerülhet sor.

8) Az általános jogászképzésen belül is előfordulhat, hogy bizonyos karok bizonyos tantárgyaknak nagyobb jelentőséget tulajdonítanak. Az Ön által képviselt egyetemnek ilyen értelemben mi a „fő profilja”?

Egyetemünk meghatározó karakterét egyrészt Győr földrajzi elhelyezkedése (a magyar, a szlovák és az osztrák fővárosok közelsége és a hármass határ régióból fakadó előnyös helyzet), másrészt pedig az Egyetem kiterjedt és rendkívül szoros gazdasági-ipari kapcsolatrendszere adja. Ebből fakadóan az oktatásban is hangsúlyos a nemzetközi profil, valamint a gazdasági és ipari tevékenységhez kapcsolódó ismeretek gyakorlatias szemléletű oktatása.

9) Van-e szigorlat az egyetemen? Ha van, miért van? Ha nincs, miért nincs?

Hallgatóink büntető eljárásjogból, polgári perjogból és nemzetközi jogból tesznek több félév tananyagát átfogó alapvizsgát. Ennek didaktikai oka az, hogy az ezen tárgyak keretében oktatott ismeretek nem oszthatók egyértelműen félévekre, hanem csak egymással összefüggésben, egységben érthetők meg és alkalmazhatók.

10) Statisztikáik alapján egy diák átlagosan mennyi idő alatt végzi el a képzésüket?

Jogász szakon átlagosan 11-12 félév alatt végeznek a hallgatók. A beiratkozók több mint fele az előírt képzési időn belül oklevelet szerez.

11) A végzős évfolyamok átlagosan hány százaléka szerzi meg az abszolutórium szerzés évében a diplomát?

Az abszolutóriumszerzés évében a nappali tagozatos hallgatóink közel háromnegyede diplomát szerez (ez a szám levelező tagozaton alacsonyabb). Nyelvvizsga hiányában átlagosan a végzettek 3%-a nem tudja átvenni a diplomáját.

12) Rendelkeznek-e arról kimutatással, hogy végzős diákjaik milyen területeken helyezkednek el a munkaerőpiacon?

Diplomás pályakövetési rendszerünk adatai alapján a végzettek átlagosan 95%-a tanult szakmájában tudott elhelyezkedni. A legnagyobb felvevőpiacnak a közigazgatás szervezetrendszere bizonyult, ezt követi az ügyvédi kar, míg a gazdaság szereplőinél hallgatóink mintegy egyötöde találta meg számítását.

13) Hogyan értékeli az egyetem infrastrukturális állapotát különös tekintettel a könyvtár felszereltségére?

Egyetemünk az elmúlt évek nagyarányú fejlesztéseinek köszönhetően a hazai felsőoktatási intézmények között is kiemelkedő infrastrukturális színvonalat képvisel. Az elmúlt két évben készült el az egyetem új aulája, amihez hallgatói közösségi tér, kávézó, oktatói és hallgatói irodahelyiségek, nyelvi és informatikai laborok kapcsolódnak. Szintén az elmúlt években adták át az új egyetemi könyvtárat, amely önálló épületben, kiemelkedő informatikai és könyvtári infrastruktúrával, elkülöníthető tanulószobákkal várja a hallgatókat. Könyvtárunk előfizet a legfontosabb szakmai folyóiratok mellett a szakmában legnagyobb presztízsű elektronikus tudományos adatbázisokra is (pl. EBSCO, Hein-Online, Jstor).

14) Van-e az idei felvételi kampányuknak mottója?

Karunk mottója: Tanulj a legjobbaktól – légy Te a legjobb!

Ahol a tudás és a szándék találkozik – Bemutatkozik a Szegedi Tudományegyetem

A Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara képviselőjében Karsai Krisztina oktatási rektorhelyettes és Hajdú József dékánválasztottak kérdéseinkre.

1) Ha Ön most felvételiző diák lenne, miért választaná éppen az Ön által képviselt felsőoktatási intézményt? Miben érzi másnak/többnek/jobbnak a saját intézményét?

Karsai Krisztina (KK): Szegeden a jogászképzésnek komoly és jó hagyományai vannak, ugyanakkor a képzés során az alkalmazott módszerek, a kínált kurzusok (egy része) megfelelnek a dinamikusan változó világ követelményeinek is. A hallgatók számára a tanulmányi kötelezettségeiket túlmenően lehetőség nyílik nemzetközi tapasztalatszerzésre, vagy akár olyan szakmai gyakorlat folytatására, ami valódi munkatapasztalatot jelent. A képzés kiválósága mellett a kiegészítő hallgatói szolgáltatások magas szintje is adott Szegeden (karrier-szolgáltatások, készségfejlesztés, nyelvi fejlesztés stb.). Közvetlenül a jogászképzéshez kapcsolódóan pedig érdemes kiemelni, hogy Szegeden koncentráltan jelen a jogász hivatásrendek, illetve a jogász munkákat végző közintézmények (pl. Szegedi Járási Bíróság, Szegedi Törvényszék, Szegedi Ítéltábla, vagy az ügyészi szervezetnek is három szintje működik Szegeden), e szervezetekkel az egyetem értékes és gyümölcsöző együttműködésben áll. A hallgatóink számára ez nagyon sok – mással nem helyettesíthető, így egyedi – előnnyel jár, mivel e szervezeteknél munkát folytató gyakorló jogász kollégáink a jogklinikai programjainkban segítenek, a hallgatói gyakornokokat mentorálják, a hallgatói kutatásokhoz adatokat és szinte kimeríthetetlen tematikus muníciót biztosítanak és természetesen az oktatás gyakorlati részébe is bekapcsolódnak.

Az egyetemista számára ezen túlmenően fontos az egyetem környezete is, így az egyetemnek otthont adó városnak is olyannak kell lennie, amely élhető és kellemes, s amelyben a fiatalok rendkívül változatos igényeinek (lakhatás, szórakozás, közösségi élet, kultúra, szabadidő, sport) kielégítésére is van lehetőség. Szeged „üzemi mérete” és az általa kínált lehetőségek miatt kifejezetten élhető város, ráadásul éppen most választották az egyik vezető nemzetközi online utazási portál szerint a 8. legjobb európai egyetemvárossá. Itt jó tehát egyetemistának lenni, ezzel én is egyetértek. Magam is így voltam vele, s ma sincs ez másképp.

Mindezek miatt érdemes Szegedet választani.

Hajdú József (HJ): A Szegedi Tudományegyetemet és annak Állam- és Jogtudományi Karát az alábbiak miatt választanám:

Rendhagyó módon először az Egyetemnek otthont adó városról írnék néhány szót. Európa nyolcadik legjobb egyetemi városaként említi Szegedet a Condé Nast Traveler magazin <http://www.cntraveler.com/galleries/2014-12-15/10-best-university-towns-in-europe-oxford-st-andrews/8>, és nem véletlenül! A Jogi Kar főépülete Szeged Europa Nostra-díjas belvárosban helyezkedik el, így a diákok a letűnt korok rangos tárgykultúráját idéző kandalláberek, a török korra utaló könyöklő kövek, és

közszámolyokon nyugvó terrakotta edények növényzete között igazi mediterrán hangulatban élvezhetik az élet napos oldalát: hiszen Szeged a napfény városa!

A város híres pezsgő kulturális életéről, igazi fesztivál-város! Minden egyetemista találhat kedvére való kikapcsolódási és szórakozási lehetőséget, mert ezeket az egyetemi hallgatóság, a fiatalság igényei szerint szervezik. Nagy előny továbbá, hogy az egyetemi épületek besétálható távolságban vannak, és az ideköltöző diákok sokféle és megfizethető lakhatási és étkezési lehetőség közül választhatnak.

Az Egyetemre koncentrálni kijelenthető, hogy a Szegedi Tudományegyetem évek óta stabilan tartja kiváló helyezését valamennyi mérvadó nemzetközi és hazai ranglistán. <http://www.u-szeged.hu/sztehirek/2014-november/hazai-nemzetkozi?objectParentFolderId=19396>

Az egyik legfrissebb ragsorban, a HVG-rangsor – Diploma 2015 című kiadványban az SZTE – legjobb vidéki képzőhelyként – a képzeletbeli dobogó harmadik fokára állhatott, <http://www.u-szeged.hu/sztehirek/2014-november/hazai-nemzetkozi?objectParentFolderId=19396>, és bajnokokhoz szívesen csatlakozunk, ugye? Magát a Jogi Kart illetően a diákok ajánlásai a legfontosabbak. Véleményük szerint a Karon működő Tutori Hálózat jelentősen megkönnyíti az elsősök beilleszkedését, <http://www.juris.u-szeged.hu/hirek/ajtk-2014-oktober/ujbol-elindult-tutori?objectParentFolderId=10278> a magabiztos indulás pedig meghatározó a teljes képzési idő alatt.

A Kar hallgatói – kiemelkedő oktatói támogatással – örömmel és eredményesen vesznek részt országos és nemzetközi versenyeken. Ezek során olyan plusz ismeretekre, gyakorlatra és szakmai kapcsolatokra tesznek szert, amelyek jelentős versenyelőnyt biztosítanak számukra a diplomaszerzést követően.

2) Mit tart ma a jogászképzés fő feladatának? Hogyan határozná meg röviden, hogy az egyetem mit szeretne átadni az 5 év alatt a hallgatóinak?

KK: A jogászképzés során meg kell ismerniük a hallgatóknak a társadalom működési struktúráját és elveit, külön el kell mélyülniük a jogi szabályozórendszer egyes ágazatainak általános és különös jellemzőiben. Meg kell tanulniuk a jogi módszertant és folyamatokat és meg kell ismerniük a jogszabályok alkotásának, alkalmazásának, értelmezésének és elemzésének elméleti rendszereit.

A joggal szakmaszerűen (és hivatásszerűen) foglalkozni kívánók számára feladatunk nem csupán a szakmai tudásanyag átadása, hanem azzal összefüggésben, valamint azt szakmai-etikai keretbe foglalva az igazságossági, az emberiességi, a jogszerűségi erkölcsi tételek közvetítése is. Alapvető fontosságú célkitűzés általában véve is a jogászképzésben, hogy a hallgatóinkban kifejlesszük, illetve megerősítsük az érzékenységet a fenti kérdések és általában véve a társadalmi problémákról való diskurzus iránt.

HJ: A jogi kar egyik legfontosabb szerepe, hogy hitelesen és értő módon felkészítse a jövő jogász generációit hivatásuk gyakorlására. Ebből következően az oktatás nálunk is központi elem. Ugyanakkor az oktatási tevékenység nem egy előre készen kapott tananyag átadása, hanem legalább három forrásból táplálkozik. Az egyik a tudományos kutatások eredményei: PhD-k, habilitációk, OTKA-kutatások, illetve egyéb nemzetközi és hazai kutatási megbízások, EU-s projektek és hasonlóak. A második a történeti és jogösszehasonlítási módszerek segítségével kinyert dogmatikai tudásanyag. A harmadik a joggyakorlat, ezen belül is kiemelten a bírósági jogesetek elemzése. A szegedi jogi karon nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy az elmélyült dogmatikai ismeretek elsajátítása mellett a hallgatók kellőképp megismerhessék a jog gyakorlatias oldalát is.

Célunk olyan jogászok képzése, akik az állam- és jogtudomány, valamint a jogász tevékenységekhez kapcsolódó, más társadalomtudományok alapjainak elsajátításával, a jogrendszer főbb jogterületeinek és jogintézményeinek, a jogalkotás és a jogalkalmazás módszereinek ismeretében, korszerű szakismereteik és jogász kultúrájuk alapján alkalmasak jogász tevékenységre, a gyakorlati tapasztalatok megszerzésével, szakmai továbbképzéssel a jogi szakvizsgához kötött munkakörök betöltésére.

Mit szeretne átadni: értő és konstruktív jogász gondolkodás, problémamegoldásra törekvés, a törvények tiszteletben tartásával az embertársak, vállalkozások segítése, a szakirodalom használata idegen nyelven is, szakmai igényesség és alázat.

3) Inkább elméleti vagy gyakorlati irányultságú képzést nyújtanak? Milyen szakmai gyakorlati követelmény van az Önök egyetemén?

KK: A szakmai gyakorlatra a hat hetes követelmény az irányadó. Ezen túlmenően azonban fontos specifikum Szegeden, hogy külön szervezett gyakornoki programban is részt vehetnek a jogi kar hallgatói, ami három hónapos gyakornoki tevékenységet jelent a szerződéses partnereknél. Szegeden a bírósági szervezetben, az ügyészségen, a rendőrségen, de a kormányhivatalban és ügyvédi irodákban, vagy éppen cégeknél is el lehet tölteni ezt az önként vállalt gyakornokságot. Mindenképpen kijelenthető, hogy nagy népszerűségnek örvend a program a hallgatóink körében. Ez köszönhető annak is, hogy a tanulmányi kötelezettségekkel való összehangolás ezen időszakban megfelelően rugalmas.

A jogászképzés nem lehet csak elméleti vagy csak gyakorlati. Az elméleti jogi struktúrák és a dogmatikus gondolkodás elsajátítása éppen olyan fontos, mint hogy fejlesszük a joghallgatók problémamegoldó készségét, kritikai érzékét, szóbeli és írásbeli (szakmai) kommunikációs szkilljeit. Ez utóbbi halmaz értelemszerűen a gyakorlati irányultságú képzési részt jelenti. Megjegyezném továbbá, hogy fontos pillére a jogászképzésnek a jogi munkára történő módszertani felkészítés, amit általában gyakorlati jellegű oktatásként minősítenek, jóllehet igen komoly elméleti bázison történik. Vagy legalábbis így kellene lennie.

Fontos azonban hangsúlyozni, nem tolódhat el a jogászképzés teljesen a gyakorlati képzés irányába, nem állhat a képzési tartalom csak jogesetek tengeréből, mivel ezek nem készítene fel az ismeretlen helyzetekre, csak az ismertekre. Az absztrakt jogi dogmatikai gondolkodás (az igazságosságához és az emberi jogokhoz kötődő etikai zsinórmértékek megvilágításában) adja azt a keretrendszert, amelynek segítségével a jogász a

legkülönbözőbb jogi környezetben képes adekvát válaszokat adni az ügyfél, a közösség, a társadalom megoldandó (szabályozandó) kérdéseire.

HJ: A képzés célja a szilárd dogmatikai alapokon túlmenően korszerű és gyakorlatias jogi szakismeretek átadása, amelyben szervesen összekapcsolódik az elmélet és gyakorlat.

A gyakorlati ismertek megszerzésének több formája létezik:

1. **A kötelező szakmai gyakorlat** célja, hogy a joghallgatók a különböző jogász hivatásrendek intézményeiben (bíróság, ügyészség, ügyvédi irodák, stb.), a közigazgatás különböző területein (központi közigazgatás szervek, önkormányzatok, járási hivatalok, stb.), a versenyszférában (pl. vállalatok, stb.) – szakmailag kompetens vezető oktatók és a gyakorlati képzésre kész vezetők, szakalkalmazottak felügyelete és irányítása mellett legalább jártassági szintű – néhány vonatkozásban pedig készség szintű gyakorlati ismeretekre tegyenek szert, ezáltal segítve az egyes szaktárgyknál tanultak rögzülését.
2. **Szakmai gyakornoki program.** A Szakmai Gyakornoki Programra minden szemeszterben három hónapot vesz igénybe. A gyakornoki helyek betöltése pályázat útján történik, melynek koordinációját a Karrier Iroda végzi. Az iroda figyelemmel kíséri a sikeres pályázók tevékenységét. Ez a hallgató által minden hónap végén kitöltött, a munkáltató által hitelesített és benyújtott jelenléti ívvel, beszámolóval, foglalkoztatási naplóval történik. Ezt követően értékeljük a hallgató gyakornoki tevékenységét. A hallgató teljes értékű gyakornoki munkát végez a munkáltatójánál napi 8 órában.

Érdekes és ugyanakkor szemléletes tény, hogy számtalan gyakornok a korábbi gyakornoki helyén talál magának állást.

3. **Jogklinika.** A SZTE Állam- és Jogtudományi Karának „Jogklinika” elnevezésű kezdeményezése 2005-ben indult. Célja jogsegély-nyújtás a rászorulóknak, kapcsolat-tartás a helyi érdek-csoportok és civil szervezetek képviselőivel. Tutor oktatóink (ügyvéd-tanárok) állnak a hallgatók rendelkezésére.

A hallgatók számára választható tárgyként lehetőség nyílik a Jogklinika munkájába való bekapcsolódásba. A foglalkozások csoportosan zajlanak, amelyek keretében diszkriminációval kapcsolatos ügyek megbeszélése és elemzése, illetve ügyfelekkel való tényleges kapcsolatfelvétel folyik.

4) Nyújtanak-e idegen nyelvű képzést, illetve a tantárgyak tanulhatóak-e idegen nyelven is?

KK: A szegedi jogi karon van angol nyelvű nemzetközi tanulmányok mesterszak, illetve a jogász szakon lehet szakodni az ún. nemzetközi jogi / idegen nyelvi modulban a bünyügyi tudományok és a gazdasági jogi modul mellett. A modul különlegessége abban áll, hogy joghallgatóinknak a kurzusok egy részét idegen nyelven (angol, német vagy francia) kell felvenniük, így a specializált szakjogi tudáson kívül szaknyelvi ismereteket is szereznek. Azt is érdemes megemlíteni, hogy a jogászképzésünkben egyre több olyan kurzus van, amelyeket (elsősorban angolul) külföldi hallgatóknak alakítottunk ki, időközben azonban a magyar hallgatók számára is megnyitottunk (azonos feltételek mellett).

HJ:

- A **jogászképzésen** lehetőség van a 'Nemzetközi jog/Idegennyelv' modul keretében a 8-9. félévekben egyes tárgyakat idegen nyelven hallgatni. A többi modulban idegen nyelvű jogi szaknyelvi kurzusok választására van lehetőség angol, német és francia nyelven szintén a 8-9. félévekben.
- A graduális képzéssel párhuzamosan elvégezhetőek **angol és német nyelvű kiegészítő jogi képzések**, amelyek tanúsítvány kiállításával zárulnak:
  - *Amerikai jogi szakértői képzés (szaknyelvi és szakfordítói kurzus is)*
  - *Német gazdasági jogi képzés (jogi szakfordító képzés is)*
- Közös képzési program keretében a **szellemi alkotások jogának** területén féléves képzést nyújtunk német hallgatók számára.
- Jelenleg nyilvántartásba vétel alatt áll a jogászok számára második mesterképzésként (LLM) felajánlható angol nyelvű **Nemzetközi és európai kereskedelmi és befektetési jogi mesterképzési szak**.
- **Nemzetközi tanulmányok** mesterképzést a magyar mellett **francia és angol** nyelven is folytatjuk. Mindkét esetben külföldi egyetemekkel közös képzés keretében.

5) Milyen nemzetközi kapcsolatai vannak az egyetemnek? Átlagosan hány diák tanul évente külföldön?

KK: A Szegedi Tudományegyetem igen jelentős és kiterjedt nemzetközi kapcsolatrendszerrel bír. Az Erasmus mobilitási hálózatban több száz (424) szerződött európai felsőoktatási intézménnyel működik együtt (817 szerződés), de a kutatási szférában is hasonló mértékű együttműködési volument működtet az egyetem.

Az Erasmus program keretében évente kb. 500 diák tanul részképzésen vagy tölt szakmai gyakorlatot Erasmus-partnernél, azonban a szerződési kapacitás ennél jóval nagyobb, szóval mindig bátorítani kell a diákokat a jelentkezésre. Ezen túlmenően léteznek más nemzetközi programok, ide sorolnám például a CEEPUS és a Campus Hungary által kínált lehetőségeket is, illetve minden olyan államközi vagy más állami, esetleg civil ösztöndíjat, amelyet egy-egy hallgató igénybe vehet – az SZTE érintettsége százas nagyságrendű éves szinten e keretrendszerekben is.

HJ: Az SZTE ÁJTK számtalan nemzetközi kapcsolatot ápol partneregyetemeivel. Az Erasmus+ hallgatói/oktatói mobilitást biztosító program keretében az SZTE ÁJTK 70 egyetemmel áll szerződéses kapcsolatban. Az intézmények egy része további programok megvalósításában működik együtt a szegedi intézménnyel. A Technische Universität Dresdennel szoros együttműködésben az SZTE ÁJTK szellemi tulajdonvédelmi képzést kínál az ideérkező hallgatóknak. A KAPU/Gateway program két shanghaii egyetem (SISU/SHUPL) hallgatói számára biztosít féléves képzést az európai és gazdasági jog területén. Az Amerikai Jogi Szakértői Képzés és az Angolszász Jogi és Angol Jogi Szakfordítói Képzés keretében két amerikai egyetem (University of Toledo; University of Baltimore) jogász professzorai oktatják a szegedi joghallgatókat az amerikai jogra. Hasonló struktúrával – az Universität Potsdammal partnerségben – működik a Német Gazdasági Jogi Képzés és a Német Jogi Szakfordítói Képzés. Az angol nyelvű nemzetközi kapcsolatok képzés további lehetőséget biztosít a külföldi vendéghallgatók

szegedi továbbtanulására. Végül az SZTE ÁJTK Doktori Iskolája is egyre növekvő számban fogad külföldi doktoranduszokat Szegeden.

Mindezek keretében Szegeden átlagosan 80 hallgató tanul évente, egy vagy két szemeszter erejéig (kb. 15 fő az angol nyelvű nemzetközi tanulmányok szakon egész évben; átlagosan szemeszterenként 15 fő a kínai programban; átlagosan 12-14 fő szemeszterenként az Erasmus programban; átlagosan két fő a TUD-val fennálló együttműködés keretben, az őszi félévben; átlagosan 4 fő a doktori képzésben).

6) Mikor volt utoljára a tananyagot érintő átfogó reform az egyetemen? Ennek mi volt az oka? Esetleg gondolkodnak-e éppen most egy újabb struktúra bevezetésén?

KK: A szegedi jogászképzésben öt évvel ezelőtt volt tananyagot érintő reform, amikor is bevezettük a 7. félévre a szakosodás lehetőségét. A joghallgatók három szakmodul közül választhatnak vagy maradhatnak a „hagyományos” általános jogi modulban. A bünyügyi tudományok modul és a gazdasági jogi modul mellett a 4. pontban említett modul képezi az oktatási palettát. A modulok kidolgozása a specializáció lehetőségét teremtette meg, mivel világossá vált, hogy vannak olyan diákjaink, akik határozott elképzeléssel rendelkeznek a jövőbeni munkaterveiket illetően, s akik egy-egy szakterülethez kötődően jelentősen több ismeretet, azaz kifejezetten speciális tudást szeretnének már az egyetemi évek alatt elsajátítani.

HJ: 2010-ben vezettük be a modulrendszerű specializációt, amelynek a lényege abban ragadható meg, hogy hallgatók beállítottságtól, érdeklődési körtől függően a 7. félévben választhatnak, hogy a 8. és 9. félévre maradnak-e az általános modulban, vagy valamely speciális terület felé orientálódnak (gazdasági jog/Bünyügyi tudományok/nemzetközi jog/idegennyelvi modul). A három speciális modulban súlyozottan jelennek meg a modulspecifikus tárgyak. A speciális modul elvégzéséről a hallgatók a diplomájuk mellé betétlapot kapnak.

Kardinálisan új struktúra bevezetését egyelőre nem tervezzük, de folyamatosan gondolkodunk a képzés fejlesztésén.

7) Önök szerint szükség van az öt éves egyetemi program megtartására vagy inkább célszerű lenne elgondolkodni az általános jellegű BA és a specializált mesterszakok bevezetésén?

KK: Hagyományosan 9-10 félév a jogászképzés, s ezt követően további három évig tart a szakvizsgára felkészülés, azaz összesen 8 év a tényleges tanulási időszak. Az egyetem „generalistákat” bocsát ki magából, akik a társadalom jogi alrendszerének sajátos működési közegében képesek orientálódni, bárhová is vetődjenek. Ehhez a kimenethez, ehhez a szakmai tudáshoz azonban sokat és sokfélét kell tanulni, s amennyiben a célkitűzések nem változnak meg ossztársadalmi szinten, a képzés tartalmát nem lehet BA szintre csökkenteni.

Ezen túlmenően a problémát akként is fel lehet fogni, hogy a jelenleg ismert osztott képzésekhez képest – ha tényleg nagyon szeretnénk megosztani a 10 félévet – éppen fordított sorrendben kellene a képzési célkitűzéseket megvalósítani. Ezen túlmenően

pedig egy általános jellegű jogi BA nem is nagyon tudna különbözni az igazgatási alapképzési szakoktól, ha a BA-t az elméleti képzés idejének és tartalmának redukálásával érnénk el. Ha viszont a BA szinten törekednénk általános jogi képzésre (azaz főként elméleti képzés), akkor a kimenet még távolabb lenne a gyakorlattól – feltéve persze, ha jogszabályi változással az állam- és jogtudományi végzettség helyett a jogi BA jelenne meg bizonyos munkaköröknél. Persze az is elképzelhető lehetne, hogy egy ilyen általános jogi BA-t követően a többéves szakmai gyakorlat adná meg a hiányzó tudásanyagot – ez esetben centralizáltan (minisztériálisan) vagy egyetemi szinten (például duális képzésben) szervezett gyakorlatot kellene hozzákapcsolni az alapképzéshez.

HJ: Jelenleg nem tartjuk időszerűnek az osztatlan képzés bevezetését. Részint a tradíció, részint a szakmai standardok egységessége miatt.

8) Az általános jogásképzésen belül is előfordulhat, hogy bizonyos karok bizonyos tantárgyaknak nagyobb jelentőséget tulajdonítanak. Az Ön által képviselt egyetemnek ilyen értelemben mi a „fő profilja”?

KK: Megítélésem szerint általában véve nincs ilyen eltolódás. A korábban említett szakmodulokban viszont éppen ez a cél: egy adott területen nyújtson speciális tudásanyagot a modul képzési terve, és olyan ismereteket is közvetítsen, amelyek a végzést követően azonnal „aprópénzre” válthatók, például a valódi aktákkal, a valódi ügyfelekkel, a valódi ügyiratokkal, a valódi problémákkal való foglalatosságot tekintjük ilyennek.

HJ: A Karon három modul létezik: gazdasági, büntetőjogi és nemzetközi modul. Az ebben szereplő tárgyak jelentenek emelt számot a képzésünkben. Ezen kívül a jogász képzés mellett működik a munkaügyi kapcsolatok és társadalombiztosítási, a nemzetközi tanulmányok és a politológia szak, melyek kiváló lehetőséget biztosítanak a specializálódni vágyó joghallgatók számára.

9) Van-e szigorlat az egyetemen? Ha van, miért van? Ha nincs, miért nincs?

KK: A szigorlat mint vizsgafajta a bolognai rendszer bevezetésével szűnt meg.

HJ: A korábbi és a jelenlegi felsőoktatási törvény rendelkezései értelmében a kar nem alkalmazza a szigorlatot számonkérési formaként. [Ftv. 58.§(79) bek.; Nftv.49.§(5)]

10) Statisztikáik alapján egy diák átlagosan mennyi idő alatt végzi el a képzésüket?

HJ: 1 fő átlagosan 7,6 év alatt kap diplomát.

11) A végzős évfolyamok átlagosan hány százaléka szerzi meg az abszolutórium szerzés évében a diplomát?

HJ: 2014.abszolutóriumot szerzett 194 fő, ebből diplomát kapott 94 fő (~ 48%).

12) Rendelkeznek-e arról kimutatással, hogy végzős diákjaik milyen területeken helyezkednek el a munkaerőpiacon?

KK: Az SZTE is részt vesz a Diplomás Pályakövető Rendszerben (DPR), illetve az Alma Mater irodánk is folytat kiegészítő adatfelvételt. E rendszerek minden szakra külön-külön gyűjtik és elemzik az adatokat.

HJ: Kérdőíves megkeresés alapján 346 volt hallgatónk az alábbi válaszokat adta:

Felsővezető 1,9 %

Középvezető 9,6 %

Alsóvezető 3,5 %

Beosztott diplomás munkakör 75,9 %

Beosztott nem diplomás munkakör 9,2 %

Alkalmazott 73,5 %

Önfoglalkoztató 2,1 %

Vállalkozó 2,1 %

Munkanélküli 6,4 %

Nappali tagozatos hallgató 7,5 %

GYES, GYED 6,3 %

Háztartásbeli, egyéb eltartott 2,1 %

13) Hogyan értékeli az egyetem infrastrukturális állapotát különös tekintettel a könyvtár felszereltségére?

KK: Az SZTE különleges helyzetben van, mivel a 2005-ben nyitott József Attila Tanulmányi és Információs Központ (TIK) modern, XXI. századi infrastrukturális otthont és szerethető közösségi életteret ad a Klebelsberg Könyvtárnak. Az egyetemi könyvtár ezt megelőzően is a hallgatók és oktatók által elismerten kiváló szakmaisággal működött, de a modern környezet jelentős fejlesztéseket tett lehetővé. Mindezek miatt ma a könyvtárunkat csakis a csúcskategóriás jelzővel lehet illetni. Igaz ez értelemszerűen a jogi kínálatra is, mind a könyvek, mind a folyóiratok, mind pedig az elektronikus adatbázisok vonatkozásában.

HJ: A Kar infrastruktúrája alapvetően jónak mondható. Korszerű keretek között az oktatás.

Az új és nagyon modern egyetemi könyvtár és konferencia központ épülete 2004-ben nyílt meg. Az olvasó férőhelyek, az elektronikus eléréseket biztosító munkaállomások számának megsokszorozódásával az immár több mint 70 tanszéki, intézeti, kari könyvtár állományának integrálásával az Egyetemi Könyvtár mintegy 1.200.000 könyvet, 250.000 folyóiratot és 130.000 egyéb dokumentumot (kézirat, mikrofilm, xeroxmásolat , stb.), tehát összesen több, mint 1.5 millió könyvtári egységet őriz és használtat, közülük több mint 300.000 egységet nyilvános polcokon elérhetően. Ezt egészíti ki a rohamosan növekvő digitális állomány, az elektronikus adatbázisok tucatjai mellett ma már több mint 10.000 szakfolyóirat elektronikus változatban is használható.

A Szegedi Tudományegyetem Klebelsberg Kuno Könyvtára gyűjteményeivel, hagyományos könyvtári szolgáltatásaival, elektronikus tartalom- és információ szolgáltatásaival valamint a szolgáltatásokra kiképzett és azok iránt elkötelezett személyi

állományával az egyetem oktatási, kutatási feladatait támogató központi szolgáltató intézménye.

A Szegedi Tudományegyetem Klebelsberg Kuno Könyvtára az egyetem széles körű oktatási, kutatási és tanulmányi tevékenységét

- a hagyományos és nem hagyományos dokumentumok, információforrások dinamikusan fejlesztett gyűjteményeivel,
- a külső információforrásokhoz való gyors és hatékony kapcsolat biztosításával,
- a hallgatók, oktatók és kutatók által egyetemi és szakmai céljaik eléréséhez megkívánt hagyományos könyvtári és elektronikus szolgáltatásokkal segíti.

A Klebelsberg Könyvtár folyamatosan törekszik arra, hogy fejlesztéssel, új módszerek alkalmazásával a szolgáltatások biztosításához megfelelő szervezetet és a könyvtári és információs tevékenységet segítő környezetet, infrastruktúrát alakítson ki és tartson fenn.

14) Van-e az idei felvételi kampányuknak mottója?

KK: Az SZTE jelmondatát mottóként is szoktuk használni: „Ahol a tudás és a szándék találkozik.”

HJ: Szlogenünk nem változott, idén is a “JOGos jövő- Neked is jár!” gondolat jegyében szervezzük felvételi rendezvényeinket.

Legfontosabb célkitűzésünk a pályaválasztókat segíteni abban, hogy – a mi képzéseinket is megismerve – azt a szakot (és azzal együtt azt az életpályát) sikerüljön megtalálniuk, ami számukra a legmegfelelőbb.

Azokat a diákokat szeretnénk tehát elérni, akik esetében a “JOGos jövő” valamely, nálunk megszerezhető diplomával (jogász, munkaügyi kapcsolatok, ill. társadalombiztosítási, nemzetközi tanulmányok és politológia) alapozható meg. Az ő esetükben is hangsúlyozzuk, hogy nekik “JOGosan járó jövőt” saját maguknak kell felépíteniük, ami akkor fog számukra a legtöbb sikerélményt jelenteni, ha teljes szívükből tudják, hogy azt az adott szakot miért választották, és miért szeretnék elvégezni. Rendezvényeinken azt kívánjuk az érdeklődőknek megmutatni, hogy milyen befektetéssel, hogyan építhetnek az SZTE Állam- és Jogtudományi Karán megszerzett diplomával önmaguk számára JOGosan JOGos jövőt. Végzett diákjaink karrierjének sikeres építésében kiemelkedő szerepe van annak, hogy a képzés során nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy a stabil elméleti alapok mellett minden esetben olyan naprakész gyakorlati ismereteket is kapjanak, melyekkel a munkaerőpiac keresett szakembereivé válhatnak. Mindvégig szem előtt tartjuk továbbá azt is, hogy a tudás és gyakorlati ismeretek átadása mellett hallgatóink bizonyos készségeit is fejlesztenünk kell. Ezzel kívánjuk segíteni őket abban, hogy a jelenleg igen erős munkaerőiaci versenyben is meg tudják találni azt a munkát, ami képességeiknek, készségeiknek és megszerzett tudásuknak leginkább megfelel. Ez esetben tudják ugyanis tudásuk legjavát adva a legtöbb hasznot hajtani mind önmaguk, mind munkáltatóik, mind a társadalom számára – megteremtve ezzel azt a JOGos jövőt, ami mindenkinek jár.